

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Pregătirea
temeinică
a producției
anului 1984

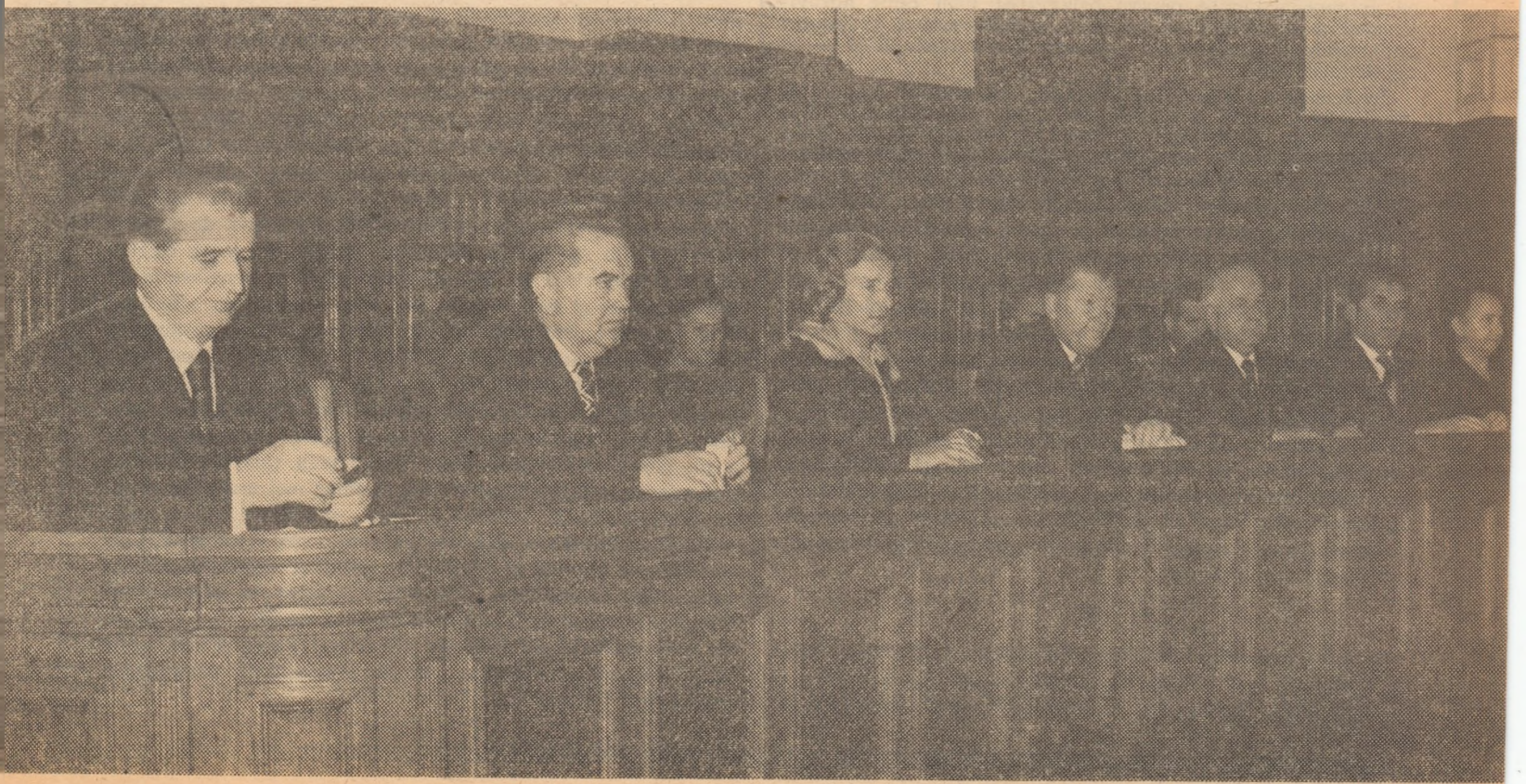
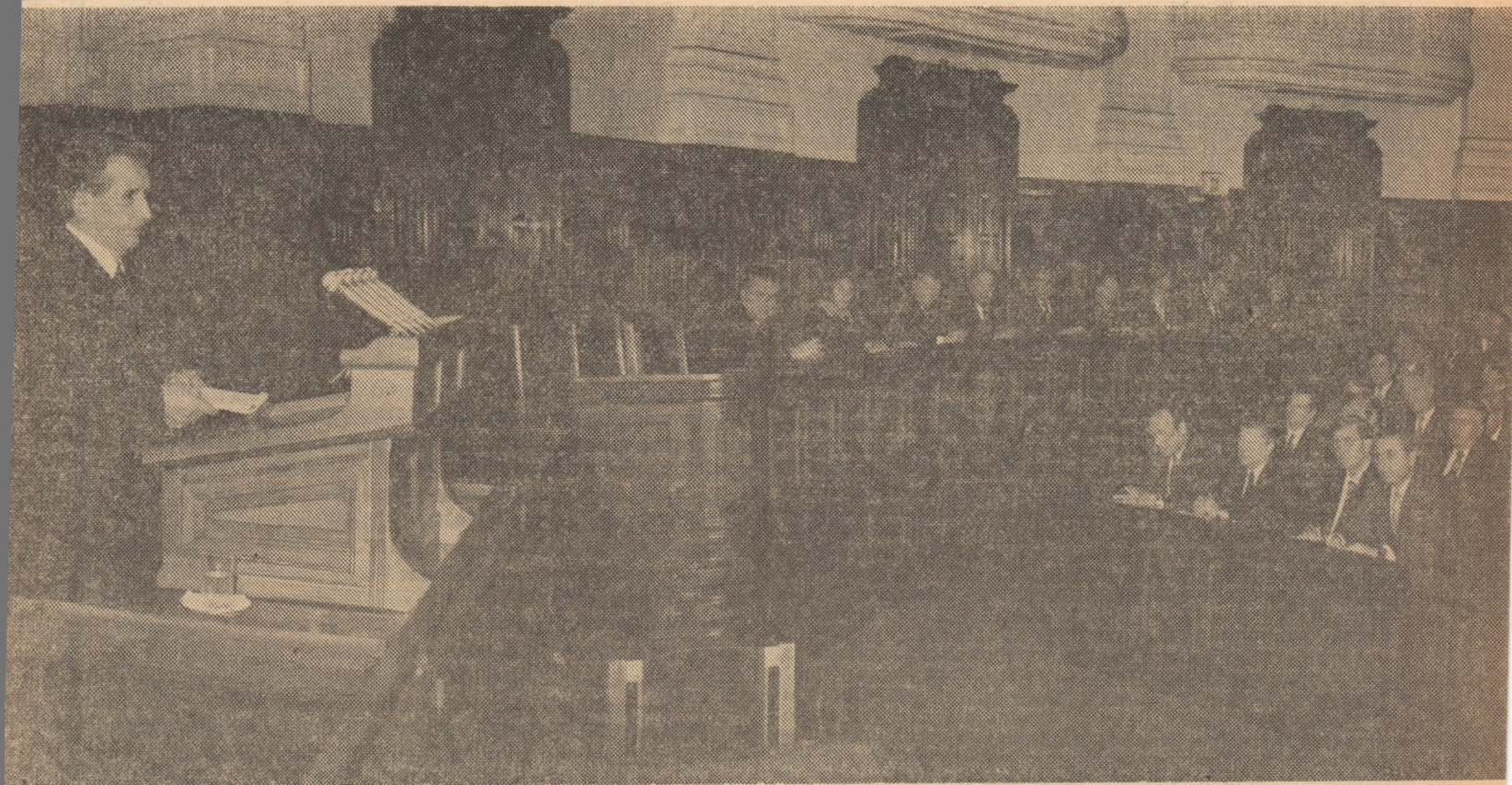
PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

LUCRĂRILE SESIUNII MARIÍ ADUNĂRI NAȚIONALE

De la înalta tribună a Marii Adunări Naționale tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat o vibrantă și inflăcărâtă chemare la apărarea păcii și civilizației omenirii, la oprirea amplasării în Europa a oricăror rachete, la distrugerea tuturor armelor nucleare.

Dând expresie aspirațiilor și voinței de pace a întregului popor român, Marea Adunare Națională a adresat un Apel către parlamentele și parlamentarii din statele europene, S.U.A. și Canada.

„Să acționăm astfel, încît, în perioada scurtă pe care o mai avem din acest an, să pregătim temeinic trecerea la realizarea planului pe 1984, înfăptuind în bune condiții planul pe acest an, în toate domeniile de activitate !

Consider că acționînd în acest fel, îndeplinind în bune condiții planul pe acest an, punem o bază trainică pentru anul viitor, pentru întregul cincinal — și, într-adevăr, ne vom putea prezenta, atît la a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, cît și la Congresul al XIII-lea al partidului. cu rezultate remarcabile în toate domeniile”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R.
din 14—15 noiembrie 1983)

UN AMPLU PROGRAM PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

VIAȚA POLITICĂ a țării a fost marcată în această săptămînă de un eveniment de o deosebită însemnătate: Plenara Comitetului Central al partidului, din 14—15 noiembrie, desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. Plenara a dezbătut și adoptat documente și programe de mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială a României în anul viitor și în perspectivă, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. Este vorba de proiectul planului național unic ca și de proiectul planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii — pentru 1984; de proiectul planului financiar centralizat al economiei și proiectul bugetului de stat pentru viitorul an; de programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii ca și de programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor — pentru perioada 1983—1985 și pînă în 1990; de programul privind aplicarea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare pentru asigurarea unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1983 — 30 septembrie 1984.

În încheierea lucrărilor Plenarei, secretarul general al partidului a rostit o amplă cuvîntare, strălucită analiză a direcțiilor și nivelurilor de bază ale dezvoltării României în 1984, a măsurilor esențiale ce trebuie întreprinse pentru a asigura înfăptuirea întocmai a obiectivelor proiectate, a condițiilor de echilibru financiar ale dezvoltării. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit pe larg asupra felului în care au fost detaliate, prin programe complexe, de anvergură națională, pe termen lung, prioritățile înscrise în perimetrul larg al ridicării puternice a eficienței și calității activităților. În acest sens, au fost indicate și examinate căile și posibilitățile de soluționare a problemelor, măsurile exprese ce trebuie luate pentru aceasta, deopotrivă relevîndu-se că toate aceste proiecte și eforturi sînt consacrate finalmente înfăptuirii neabătute a țelului suprem al politicii partidului: creșterea neînteruptă a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Asupra aspectelor și problemelor subliniate astfel de secretarul general al partidului în cuvîntarea sa — amplu program de acțiune pentru întregul nostru popor — ne vom opri în cele ce urmează.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele pozitive în industrie, agricultură, în celelalte domenii, care se prelinimă pentru încheierea acestui an, rod al unor eforturi

judicioase, conjugate cu implicarea puternică a cercetării științifice în producție. A fost subliniat, totodată, că există încă importante rezerve de potențial tehnic, științific, al forței de muncă pentru creșterea și îmbunătățirea calitativă în continuare a activității. Din perspectiva tocmai a acestor posibilități majore pentru realizarea sarcinilor cincinalului, asigurîndu-se și recuperarea rămîinerilor în urmă consemnate în primii trei ani ai perioadei, în planul pentru 1984 au fost proiectate creșteri importante ale producției industriale, agricole, pentru toate celelalte sectoare ale economiei. Referindu-se la aceste importante orientări, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia realismul planului pe anul viitor, faptul că el răspunde fundamentat cerințelor dar și posibilităților din economie. „Trebuie să spunem că prevederile planului pe 1984 — arăta secretarul general al partidului — se întemeiază pe existența bazei materiale și tehnice, a forței umane de care dispunem, că aceste ritmuri sînt pe deplin în concordanță cu realitățile și forța economică noastră națională”.

Un deosebit accent trebuie pus pe măsurile menite să asigure înfăptuirea neabătută a programului energetic și de materii prime — cerință prioritară pentru progresul economiei românești. În ce privește asigurarea necesarului energetic, un rol de primă însemnătate îl are realizarea integrală, inclusiv calitativă, a producției de cărbune, funcționarea corespunzătoare a centralelor pe cărbune, care asigură o parte importantă din necesarul de energie, cadru în care sarcini și responsabilități majore decurg atît pentru sectorul minier, cît și pentru cel energetic. Domeniul bazei de materii prime are, la rîndul său, obiective de cea mai mare însemnătate: acoperirea în întregime din țară a necesarului la materii prime și materiale importante — ca plumb, zinc sau, în perspectiva următorilor 3 ani, cupru —, ceea ce presupune îmbunătățirea activității în industria minieră, realizarea întocmai a programului de investiții în acest sector, a ceea ce este prevăzut în domeniul mecanizării etc. Trebuie acționat mai intens pentru recuperarea și refolosirea materialelor, a pieselor și subansamblelor, mijloc prin care, în sectoare importante, pot fi asigurate 50% și chiar mai mult din necesarul respectiv de materii prime, materiale, piese, subansamble; pentru micșorarea în continuare a consumurilor specifice la nivelul posibilităților tehnice, organizatorice și experienței acumulate. Prin toate acestea se pot realiza importante reduceri de costuri materiale, se pot obține efecte de anvergură în ce privește reducerea importurilor, creșterea eficienței economice, mărirea stabilității echilibrului material al dezvoltării.

Pentru planul pe anul viitor cît și în perspectivă, o problemă de anvergură și cu implicații pozitive de eficiență deosebită o constituie îmbunătățirea calității producției, ridicarea nivelului tehnic și valorificarea superioară a materiilor prime. Relevînd cerințele imperioase ale creșterii calității impuse de însăși competitivitatea accentuată care caracterizează actuala dezvoltare economică în lume, de trecerea țării noastre la un stadiu superior de dezvoltare economică, relevînd, totodată posibilitățile largi existente în economie în acest sens — o industrie modernă, mașini și utilaje de mare tehnicitate, la nivelul performanțelor mondiale — secretarul general al partidului arăta că trebuie „să avem în vedere ca, permanent, la cîteva procente din producția noastră, să fim chiar înainte, să realizăm produse mai bune decît pe plan mondial. Numai așa ne putem insera în competiția și în lupta pentru o nouă revoluție tehnico-științifică! Numai așa putem să fim permanent competitivi pe plan mondial!”

Acțiunile în domeniul ridicării calității sînt concentrate într-un program de amploare, cu măsuri consistente, temeinic fundamentate, cu responsabilități ferme. În acest cadru este deosebit de importantă indicația secretarului general al partidului de a privi calitatea ca un concept dinamic, în continuă înnoire, de a privi programul respectiv ca o orientare generală, urmînd ca el să fie îmbunătățit permanent, în sensul perfecționării lui, reflectînd sarcini tot mai mari. „Numai așa societatea noastră socialistă își va demonstra forța și capacitatea de a ține pasul cu tot ce este mai modern în lume. Numai așa vom demonstra forța și capacitatea oamenilor muncii — în calitate de proprietari, de producători și beneficiari, de stăpîni ai țării — de a ști să gospodărească, să conducă mai bine decît capitaliștii. Și trebuie să facem acest lucru! — arăta în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Un obiectiv hotărîtor pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate îl constituie creșterea continuă a productivității, domeniu în care nu au fost puse încă în valoare marile posibilități existente în condițiile unei dotări tehnice corespunzătoare, ale experienței dobîndite de clasa muncitoare, de inginerii, tehnicienii, ceilalți specialiști în stare să asigure o organizare corespunzătoare a producției și a muncii. Ca și calitatea, productivitatea trebuie privită dinamic, sarcinile în acest domeniu trebuie comparate și corelate continuu cu realizările respective din statele dezvoltate industrial, ceea ce determină ca prevederile din domeniul productivității, din programul special de productivitate să fie considerate minime, fiind necesare, la nivelul întreprinderilor și centralelor, al ministerelor, al celorlalte organe, eforturi susținute pentru depășirea lor.

Pentru producția agricolă — domeniu de maximă importanță al economiei, de asemenea prioritate a dezvoltării — în anul următor a fost prevăzută o creștere importantă. Trebuie acționat în mod deosebit pentru a pune în valoare toate posibilitățile agriculturii noastre — tehnice, privind lucrările de irigații și alte îmbunătățiri funciare, organizatorice etc., pentru a realiza o agricultură de mare productivitate și a obține producții cu mult mai mari decît cele de pînă în prezent. După cum sublinia secretarul general al partidului, prin prisma experienței acestui an — un an greu din punct de vedere al condițiilor climatice, cu secetă prelungită — esențialul pentru a obține producții agricole mari constă în aplicarea fermă a științei agricole, în realizarea în cele mai bune condiții și la timpul necesar a lucrărilor agricole, în îngrijirea corespunzătoare și strîngerea fără pierderi a recoltei.

Din această perspectivă, devin hotărîtoare pentru o producție agricolă ridicată în anul viitor la cereale, pentru plante tehnice, în legumicultură, în pomicultură, în viticultură, în zootehnie folosirea optimă a fiecărui hectar de pămînt, desfășurarea superioară a tuturor lucrărilor și activităților agricole, o organizare, ordine și disciplină perfecte.

Funcții de mare însemnătate pentru dezvoltare, pentru progresul economiei în anul viitor prezintă activitatea de comerț exterior și de cooperare în producție cu alte state, domeniu în care, în măsură importantă, sînt finalizate eforturile pentru calitate și eficiență desfășurate în toate celelalte sectoare.

Trebuie luate măsurile corespunzătoare pentru a realiza în cele mai bune condiții producția pentru export, la calitatea și nivelul tehnic cel mai ridicat, pentru a crește continuu, pe această cale, valorificarea potențialului național de resurse, creativitate, forță de muncă. Tocmai pe o asemenea bază, în condițiile unor importuri raționale, trebuie asigurată o balanță comercială și de plăți excedentară — condiție hotărîtoare pentru a putea să lichidăm, într-o perioadă cît mai scurtă, datoria externă. Pentru 1984 se are în vedere o reducere a acesteia cu 25%, prevedere care trebuie considerată ca minimă și a cărei îndeplinire impune o largă activitate de schimburi economice, de cooperare în producție, îndeplinirea exemplară a exporturilor.

Pentru realizarea priorităților dezvoltării economiei românești în anul viitor cît și în perspectivă, a programelor și obiectivelor în ce privește calitatea și nivelul tehnic al producției, produselor, valorificarea mai bună a potențialului de resurse, creșterea productivității muncii în industrie și agricultură, în toate celelalte sectoare — activitatea de cercetare științifică, larg desfășurată și implicată pe întreg perimetrul economiei, are un rol fundamental. Deopotrivă însemnat din aceeași perspectivă se evidențiază învățămîntul, care trebuie să se angajeze mai hotărît în cercetare, dar să acorde și o atenție mai mare ridicării nivelului de pregătire a cadrelor, a specialiștilor, realizării programelor de perfecționare a pregătirii și reciclare a acestora. Toate programele pe care le discutăm sînt legate și de un nivel corespunzător al învățămîntului, de ridicarea continuă a gradului de pregătire profesională, tehnică, științifică a muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, a tuturor oamenilor muncii din toate sectoarele de activitate — sublinia în acest sens secretarul general al partidului, punînd în lumină valențe ale statutului de factor fundamental al dezvoltării pe care-l deține învățămîntul.

Faptul că în anul viitor este necesar să fie asigurată o îmbunătățire radicală a activității în toate sectoarele impune aplicarea cu o mai mare fermitate a noului mecanism economico-financiar, pe fondul căruia se realizează o creștere mai puternică a cointeresării materiale, legarea mai strînsă a veniturilor tuturor oamenilor muncii de obținerea producției, de buna gospodărire a mijloacelor încredințate, de sporirea calității și eficienței în activitate. O mare importanță trebuie acordată acțiunilor pentru întărirea continuă a monedei naționale, pentru menținerea stabilității prețurilor — atît a prețurilor industriale cît și a celor de la bunurile de consum. „Trebuie să înțelegem bine, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că menținerea prețurilor sub un control strict are o mare importanță pentru întreaga noastră activitate economică, și că sporirea veniturilor nu se realizează pe seama creșterii prețurilor; dimpotrivă, aceasta va duce la diminuarea veniturilor”.

Deopotrivă însemnate pentru acest an cît și în perspectiva dezvoltării din anul următor se relevă măsurile din cadrul programului de autoaprovizionare a populației. În acest cadru, și avînd în vedere corelația în mod strict, obiectiv stabilită între producție și consum, în sensul că nu se poate consuma mai mult decît se produce, secretarul general al partidului releva necesitatea realizării în toate județele, potrivit cu posibilitățile create, a unor producții suplimentare pentru consum, apte să satisfacă cerințele în continuă creștere ale oamenilor muncii. Ceea ce implică răspunderi sporite pe întreaga filieră a realizării și desfacerii producției pentru consum.

PENTRU COLECTIVELE de oameni ai muncii, în aceste săptămîni care au mai rămas din anul în curs, este hotărîtoare activitatea pentru îndeplinirea întocmai a prevederilor, pentru recuperarea restanțelor, pentru a asigura o bună pregătire producției anului 1984. Cu atît mai mult cu cît, așa cum se știe, în anul viitor vom sărbători 4 decenii de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialiste și, totodată, va avea loc Congresul al XIII-lea al partidului, evenimente politice de importanță și semnificații deosebite, care trebuie întîmpinate cu succese remarcabile.

Dan POPESCU

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — OBIECTIV FUNDAMENTAL AL PROGRESULUI ECONOMIEI

REALIZAREA obiectivului fundamental al actualului plan cincinal, obiectiv stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., de trecere a României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile și sectoarele de activitate, în întreaga economie națională, este condiționată în cel mai înalt grad de creșterea în ritm susținut a productivității muncii.

Rolul decisiv al productivității muncii în dezvoltarea generală și continuă a forțelor de producție, importanța sa pentru progresul social-economic al țării, rezultă, în esență, din faptul că creșterea productivității muncii reprezintă procesul în baza căruia același volum de efort, de muncă socială în general, se concretizează într-o masă sporită de bunuri materiale. Or, tocmai din această particularitate a productivității muncii — mai ales când este privită în contextul restricțiilor pe care le impun creșterii economice în fiecare moment disponibilitățile de resurse materiale, financiare și umane — se desprinde caracterul preponderent al creșterii productivității muncii în sporirea volumului producției sociale, în reducerea costurilor de producție, în creșterea venitului național.

Pornind tocmai de la importanța deosebită a sporirii productivității pentru progresul economico-social al țării, de la cerințele și posibilitățile existente în acest sens, a fost elaborat, din inițiativa și cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, **Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și până în 1990**, program aprobat la recenta Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român. La unele din direcțiile de acțiune cuprinse în acest important document cu caracter programatic privity ca necesitate, posibilități și mod de realizare ne vom referi în cele de mai jos.

Rezultate pe măsura eforturilor depuse de societate

SPORIREA în ritm susținut a productivității muncii în acest cincinal constituie, așadar, o coordonată esențială, factorul fundamental de care depinde accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economiei românești, sporirea

aportului factorilor intensivi ai creșterii economice, trecerea țării noastre de la dezvoltarea preponderent extensivă la o creștere economică de tip intensiv. De creșterea susținută a productivității muncii în acest cincinal depinde în măsură covârșitor sporită nu numai dezvoltarea puternică a economiei naționale ci și, în corelație cu aceasta, realizarea unei noi calități a vieții, sporirea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru de dezvoltare puternică, continuă a economiei naționale.

Creșterea productivității muncii a constituit și până în prezent o coordonată de bază a dezvoltării economiei noastre naționale. Întregul progres social-economic al României, inclusiv în ce privește nivelul de trai al maselor populare, s-a întemeiat în permanență pe creșterea puternică, îndeosebi după 1965, a productivității muncii în fiecare ramură, în întreaga economie națională.

În condițiile unor eforturi susținute și din ce în ce mai mari, desfășurate atît pentru asigurarea ocupării depline a forței de muncă și pregătirea sa profesională superioară, cît și în special pentru promovarea progresului tehnic, pentru înzestrarea fiecărei ramuri și a economiei naționale în ansamblu cu mijloace tehnice din ce în ce mai moderne, productivitatea muncii în 1981 față de 1950 a crescut deosebit de puternic: de 13,1 ori pe ansamblul sferei materiale, de 4,7 ori în industrie, de 5,3 ori în construcții, de 5,4 ori în transporturi și telecomunicații (tabelul).

Ca urmare a acestor ritmuri înalte de creștere, contribuția productivității muncii la sporirea venitului național a fost în permanentă superioară aportului adus de volumul resurselor de muncă: circa 96% pe ansamblul sferei materiale în condițiile în care, în industrie, construcții și transporturi au fost atrase efective crescînde ale resurselor de muncă ale țării.

Intensificarea creșterii productivității muncii în țara noastră este o cerință imperioasă. Referindu-se la această necesitate secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta, în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie a.c., „Este, cred, bine înțeles de fiecare dintre noi — și trebuie să fie și pentru întregul nostru popor — că productivitatea muncii constituie, de asemenea, o latură hotărîtoare pentru realizarea Programului partidului, pentru edificarea unei societăți socialiste superioare, pentru trecerea la făurirea comunismului! Ritmurile prevăzute pentru 1984 trebuie considerate ca minime. În general, prevederile programului pînă în 1985 și 1990 trebuie socotite ca minime. În fiecare an va trebui să acționăm pentru a găsi noi căi și posibilități de perfecționare a activității, de creștere tot mai puternică a productivității muncii“.

Creșterea în ritm susținut a productivității muncii este în același timp o cerință pe deplin posibil de îndeplinit. În fiecare întreprindere și ramură de activitate, în întreaga noastră economie națională s-a acumulat un mare

Dinamica productivității muncii și a principalilor factori de creștere a venitului național — 1950 = 100 —

	Venit național	Fonduri fixe	Nr. personal	Venit național/ Fonduri fixe	Fonduri fixe/ nr. pers.	Venit național/ nr. pers. (W)
Economia națională	a) 1 500,0 b)	895,0 1 217,0	123,8 114,6	167,6 123,3	722,9 1 062,0	1 211,6 1 308,9
Industrie	1 946,0	2 198,5	417,6	88,5	526,6	466,0
Construcții	2 148,0	5 700,0	403,5	37,7	1 412,6	532,3
Transporturi și telecomunicații	2 440,0	750,0	451,6	325,3	166,1	540,3

a) — total populație ocupată ;
b) — populația ocupată în sfera producției materiale.
Sursa : Calculat după Anuarul Statistic al R.S. România

și modern potențial tehnico-material: în 1982 fondurile fixe — una din componentele de baza ale proprietății socialiste — însumau peste 2000 miliarde lei, din care peste 80% au fost create după 1965; în același timp, în fiecare ramură și domeniu de activitate există un puternic potențial uman, de creație tehnico-științifică și de aplicare a progresului tehnic modern.

Deși a condus la creșterea permanentă a productivității muncii, totuși potențialul tehnico-material și uman existent astăzi nu este folosit integral. Semnificativ în această direcție este, în primul rând, faptul că în industrie, construcții, transporturi și alte ramuri, în care s-au concentrat cele mai mari eforturi de modernizare, producția sporește în ritm mai lent decît volumul fondurilor fixe, iar productivitatea muncii crește mai încet decît înzestrarea personalului cu fonduri fixe productive. „Planul, sublinia secretarul general al partidului la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie, acordă, de asemenea, o atenție deosebită problemelor productivității muncii. Am adoptat, cu puțin timp înainte, un program special în privința aceasta. Și aici avem rezerve foarte mari. Avem dotarea tehnică corespunzătoare, avem o clasă muncitoare care a căpătat deja o experiență corespunzătoare; avem ingineri, tehnicieni în stare să asigure o organizare modernă a producției și a muncii, o creștere puternică a productivității muncii“.

Progresul tehnic — posibilități largi de afirmare

EXPERIENȚA practică arată, o dată mai mult, că creșterea productivității muncii este condiționată de o gamă largă de factori. Referindu-se la această problemă, la sporirea rapidă a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al doilea Congres al Consiliilor oamenilor muncii arăta: „O atenție deosebită va trebui acordată creșterii mai accentuate decît se prevede în plan a productivității muncii, pe baza normării științifice a muncii, a organizării mai bune a proceselor de producție, a reducerii personalului neproductiv și trecerii muncitorilor la mai multe mașini, mecanizării, automatizării și introducerii roboților industriali...“

În contextul acestor direcții principale de creștere a productivității muncii și a rezervelor reale care există în economia națională, în fiecare ramură și întreprindere o cerință hotărîtoare pentru accentuarea sporirii productivității muncii o constituie intensificarea puternică a creației tehnico-științifice.

Rolul cu totul deosebit al creației științifice și tehnice se poate răsfrînge pozitiv, multilateral asupra creșterii mai rapide a productivității muncii; el este realmente manifest în următoarele patru direcții principale:

a) în dezvoltarea bazei de materii prime și energetice prin elaborarea de tehnologii noi care să permită fie atragerea în circuitul economic a resurselor cu conținut sărac de substanțe utile în condiții de productivitate și costuri avantajoase, fie să favorizeze promovarea de înlocuitori, a materialelor recuperate în genere, reducerea importurilor de materii prime scumpe sau deficitare;

b) elaborarea de noi tehnologii sau reproiectarea celor existente în vederea reducerii cheltuielilor materiale de producție care dețin o pondere mare, mergînd în unele ramuri pînă la 40%, în structura prețului de cost;

c) elaborarea și utilizarea pe scară largă a tehnologiilor moderne menite să economisească consumul de muncă, personalul direct sau indirect productiv;

d) intensificarea creației științifice și tehnice în vederea proiectării și reproiectării produselor existente, asimilării de produse noi, cu caracteristici tehnice și funcționale superioare, comparabile cu cele fabricate în țări dezvoltate din punct de vedere economic. Prin asimilarea de produse noi, cu caracteristici tehnice și economice superioare se creează posibilitatea punerii în concordanță deplină a produselor fabricate cu baza tehnico-materială, fiind posibil să se acționeze în direcția schimbării actualei tendințe, respectiv pentru devansarea nivelului înalt și crescînd al înzestrării tehnice de către ritmul productivității muncii.

În vederea creșterii în ritm susținut a productivității muncii pe seama intensificării creației științifice și tehnice este însă necesară perfecționarea în continuare a activității de cercetare, sporirea eficienței lucrărilor științifice, aplicarea cu consecvență în practică a soluțiilor oferite de cercetare, stimularea procesului de integrare a cercetării cu producția, reducerea duratelor de asimilare a noilor tehnologii și produse și accelerarea generalizării lor la scara economiei naționale, implicarea mai puternică a cadrelor de cercetători la finalizarea propriilor cercetări. În același scop, este necesară o mai flexibilă îmbinare a activității de prognoză tehnico-științifică și a celei de cercetare propriu-zisă în vederea realizării unei rezerve de descoperiri necesare dezvoltării în perspectivă a economiei, realizarea interdisciplinarității în munca de cercetare, organizarea de echipe complexe, alcătuite pe teme, legarea mai strînsă a cercetării fundamentale de cea aplicativă. „Este necesar — arăta secretarul general al partidului — să orientăm mai bine activitatea de cercetare pe probleme și grupe de probleme, să scurtăm durata de cercetare și de trecere de la faza de laborator sau pilot la faza industrială, să formăm grupe de cercetare pe produse, care să lucreze direct în unitățile productive, să întărim legătura între știință, învățămînt și producție. Trebuie să se înțeleagă bine că realizarea unei noi calități, afirmarea revoluției tehnico-științifice în acest cincinal nu se pot înfăptui decît prin unirea tuturor forțelor în vederea soluționării rapide a problemelor esențiale de care depinde dezvoltarea întregii noastre societăți“.

Normarea muncii — un loc central în strategia factorilor de creștere a productivității

O A DOUA CERINȚĂ de bază a creșterii în ritm susținut a productivității muncii, strîns legată de creația tehnico-științifică, o constituie perfecționarea organizării producției și muncii. În ansamblul său, organizarea producției și muncii cunoaște o rămînere în urmă în raport cu potențialul tehnico-material și uman existent, fapt ce determi-

nă tendința, vizibilă în ultimii ani, de creștere mai rapidă a înzestrării tehnice față de creșterea productivității muncii. Implicit, de aici rezultă că decalajele de productivitate față de alte țări dezvoltate nu au drept izvor numai cauze de ordin tehnologic, ci și de natură organizațională. În vederea intensificării creșterii productivității muncii în pas cu potențialul tehnico-material și uman se impun în mod obiectiv:

● perfecționarea pe toate căile a organizării producției prin raționalizarea fluxurilor de fabricație, extinderea tipizării și standardizării producției, optimizarea loturilor de fabricație, perfecționarea specializării și cooperării intra și interuzinale. În această direcție, o atenție mai mare trebuie acordată încărcării mai depline a capacităților de producție, ridicării gradului de utilizare a fondului de timp al mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Această preocupare nu trebuie însă să se răsfrîngă nefavorabil asupra utilizării intensive a capacităților de producție: multe întreprinderi întrețin încă în funcțiune mașini și utilaje cărora li se accentuează considerabil gradul de uzură dacă repararea lor nu se face la termenele prevăzute. Creșterea productivității muncii prin utilizarea mai bună atât extensivă, cit și intensivă a capacităților de producție se poate realiza în mare măsură cu investiții mici prin modernizarea, cu ocazia reparațiilor capitale, a parcului de mașini și utilaje;

● intensificarea eforturilor de organizare a muncii în vederea ușurării efortului fizic și micșorării consumului de manoperă. În această direcție apare indispensabilă perfecționarea cadrului organizatoric și a activității de normare a muncii în scopul promovării unor norme riguroase, cu deplină fundamentare științifică.

Această cerință este impusă în esență de două împrejurări principale. Prima este legată de însăși funcția normei de muncă, aceea de măsură a cantității de muncă necesară pentru obținerea unui produs; din această funcție derivă poziția centrală pe care acest parametru micro-economic — norma de muncă — o deține în ecuația creșterii productivității muncii. În același timp, norma de muncă mediază și condiționează echilibrul global și structural al ocupării, atât la scară micro, cit și macroeconomică, asigurînd creșterea economică în condițiile unor resurse de muncă date sau care pot crește lent; în sfîrșit, în baza aceleiași funcții, norma de muncă reprezintă și instrumentul principal al înfăptuirii repartiției după muncă, influențînd direct toate corelațiile planului de muncă și retribuție, de la întreprindere pînă la nivelul economiei naționale.

A doua împrejurare rezultă din rațiuni de ordin practic: cu toate că în decursul anilor în sfera normării muncii au fost cuprinse toate categoriile de cadre, iar normele de muncă au fost periodic revizuite, contribuind la creșterea rapidă a producției și productivității muncii în toate ramurile și sectoarele de activitate, totuși normele de muncă sînt departe de a reflecta condițiile și posibilitățile reale care decurg din baza tehnico-materială și din nivelul general de calificare al forței de muncă. Deși s-au depus eforturi pentru elaborarea de normative unificate, normele de muncă au fost în mod

curent supradimensionate, proporția normelor locale fiind apreciabilă datorită practicii generalizate de utilizare a celor mai diferiți corectivi. Din această cauză productivitatea muncii a crescut mai încet decât înzestrarea tehnică; în timp ce normele de muncă s-au îndeplinit și depășit, retribuția medie a deșansat realizarea normelor de muncă și a productivității muncii. Ca urmare sporul producției industriale nu s-a realizat în măsură corespunzătoare pe seama sporirii productivității muncii, reclamând o creștere suplimentară, mult prea mare, a forței de muncă ocupate; în fine, neajunsurile normelor de muncă au generat frecvent dezechilibre de forță de muncă — excedente și deficite — care au afectat unele corelații din cadrul resurselor de muncă, dintre acestea și investiții, creșterea producției etc.

O altă cerință imperioasă a creșterii productivității muncii care condiționează în cel mai înalt grad pe cele înainte abordate, atît creația științifică-tehnică precum și perfecționarea organizării producției și muncii, constau în **îmbunătățirea pregătirii forței de muncă, asigurarea numărului de cadre calificate pentru fiecare întreprindere, ramură, ridicarea continuă a calificării acestora în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.**

Creșterea necorespunzătoare a productivității muncii se datorește — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — faptului că într-o serie de sectoare ca minerit, energetică se manifestă curenți în pregătirea cadrelor, activitate care nu a ținut pasul cu pro-

gramele de dezvoltare realizate în ultimii ani. Și în alte sectoare de activitate neajunsurile care există în pregătirea teoretică și practică a forței de muncă împiedică promovarea normelor progresive, cu consumuri cît mai mici de muncă, integrarea rapidă și cu productivitate mai înaltă a tinerilor, ca și a personalului eliberat de la unele locuri de muncă.

Eliminarea neajunsurilor din sfera calificării forței de muncă, lărgirea profilului de calificare pe calea policalificării reprezintă cerințe obiectiv-necesare atît în vederea asigurării unui grad înalt de utilizare extensivă a timpului în cadrul zilei de lucru, cît și pentru folosirea lui cu intensitatea necesară, cerută de condițiile tehnice și organizatorice existente. Ridicarea calificării, policalificarea și utilizarea altor modalități de lărgire a profilului de pregătire a muncitorilor calificați reprezintă căi deosebit de eficiente pentru stimularea creșterii productivității muncii nu numai în condițiile în care nevoile producției reclamă stabilitatea forței de muncă, dar și prin lărgirea bazei de masă a inovatorilor și inventatorilor; în fine, creșterea preocupării pentru pregătirea și ridicarea calificării forței de muncă în vederea creșterii productivității muncii apare indispensabilă și atunci cînd se impune asigurarea redistribuirii, a mobilității cadrelor — situație foarte frecventă, din ce în ce mai frecventă în condițiile actuale ale intensificării progresului tehnic de tipul celui care economisește forță de muncă. În măsura în care, dintr-un motiv sau altul, curenții în pregătirea forței

de muncă frînează redistribuirea rapidă, fără pierderi de calificare și de timp, se diminuează considerabil posibilitățile de creștere a productivității muncii create prin mari eforturi materiale și financiare.

Intensificarea creșterii productivității muncii este condiționată — desigur, nu în ultimul rînd — de **înfăptuirea neabătută a principiului repartitiei după muncă, după rezultatele cantitative și calitative ale muncii individuale și colective.** În acest sens, un rol deosebit de important în creșterea productivității muncii îl are aplicarea corectă a noului sistem de retribuție. În mod deosebit se cer depuse eforturi pentru aplicarea corespunzătoare a acordului global, precum și a altor forme de retribuție specifice unor ramuri și sectoare de activitate. Pe această linie, odată cu buna folosire a acordului global, o atenție deosebită reclamă și utilizarea diverselor forme și sisteme de premiere și a participării la beneficii.

Sporirea eficienței acordului global, a sistemului de retribuție în ansamblul său este dependentă în mod covîșitor de perfecționarea normării și a normelor de muncă, direcție în care practica relevă necesitatea utilizării unor stimulente adecvate pentru creșterea interesului muncitorilor în vederea promovării normelor progresive, a unor norme cu consumuri cît mai reduse de muncă, a unor norme care să fie pe de-a întregul favorabile creșterii în ritm susținut a productivității muncii, și, pe această cale, dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

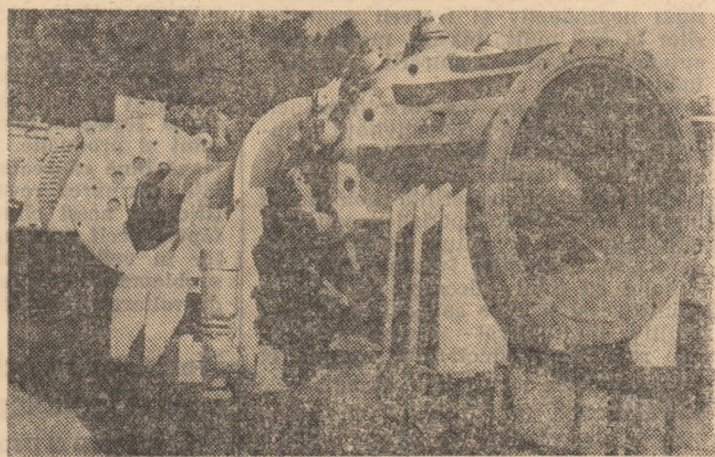
EOS — un modern microhidroagregat cu funcționare automată

PRINTRE noile tipuri de produse realizate de specialiștii Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente hidroenergetice din Reșița figurează și microhidroagregatul EOS de concepție originală, cu funcționare automată. El este destinat să valorifice potențialul hidroenergetic secundar de joasă cădere, putînd fi conectat la sistemul energetic național. Constructiv, el este format dintr-o microturbină hidrolică, un hidrogenerator, sistem de reglare și un dulap cu comenzi și automatizări.

Microturbină din componența acestui microhidroagregat are rotorul elicoidal dispus orizontal, circuitul hidrolic fiind în formă de „S”. Ea poate fi executată într-o gamă de cinci tipodimensiuni, avînd diametrul rotorului de 350 mm, 500 mm,

700 mm, 900 mm și respectiv 1100 mm. În raport cu datele concrete ale amenajării hidro-tehnice — cădere și debitul instalat — microturbină funcționează cu turații nominale diferite, putînd astfel realiza diverse puteri la cuplă. Pornirea și oprirea acestei microturbine se fac printr-un aparat director conic reglabil, prevăzut cu 12 palete amplasate în fața rotorului, rotor echipat și el cu patru palete fixe. Uniformizarea curentului de apă la intrarea în aparatul director se realizează printr-un stator cu trei coloane profilate hidrodinamic. Microturbină are arborele rezemat pe două lagăre cu rulmenți și este fixată pe fundație, atît în amonte cît și în aval, prin tălpi.

Pentru puteri variînd între 5,5 KW și 160 KW specialiștii din Reșița au proiectat 22 de tipodimensiuni de generatoare asin-

crone la o tensiune de 4000 V și cu turații de la 300 rot/min pînă la 1500 rot/min. Sistemul de reglare al acestui microhidroagregat EOS care permite deschiderea, închiderea și menținerea paletelor directoare la o valoare dorită este realizat în 11 variante de mecanisme de acționare, aceasta în funcție de căderea netă a amenajării și de

tipul microturbinii. Pornirea și oprirea microturbinii sînt comandate automat în raport de variația căderii nete a amenajării. Dulapul cu comenzi și automatizări este conceput și el în patru variante constructive pentru a răspunde astfel celor mai variate cerințe.

C. E.

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUSELOR, imperativ major al activității economice

RIDICAREA continuă a calității produselor se conturează ca un obiectiv major pentru întreaga economie românească. Situația la și peste nivelul calitativ înregistrat pe plan mondial reprezintă o condiție hotărâtoare și un stimul puternic ale rentabilității și eficienței întreprinderii. Calitatea înaltă asigură valorificarea superioară a materiilor prime în produse cu valori de întrebuințare ridicate și cu cheltuieli minime. Produsele înalt performante tehnico-funcțional înglobează un volum însemnat de inteligență tehnică, permițând satisfacerea la un nivel superior a cerințelor beneficiarilor cu un consum material și energetic redus în fabricație și exploatare. Ele constituie o producție marfă care se vinde repede și bine, aducând beneficii substanțiale.

În asigurarea unei calități și competitivități tot mai înalte și pe această cale a unei eficiențe superioare a întregii activități economice, un moment important l-a constituit adoptarea, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., a Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la plenară: „Planul și celelalte programe pun un accent deosebit pe ridicarea calității producției, pe îmbunătățirea nivelului tehnic și valorificarea superioară a materiilor prime. Programul dezbătut și aprobat în unanimitate de plenară în privința aceasta trebuie considerat ca unul din cele mai importante programe privind împlinirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, realizarea unei noi calități, în toate domeniile de activitate“. Prin elaborarea acestui program economia noastră beneficiază de o abordare a problemelor calității într-o viziune modernă, complexă și unitară. De subliniat că acțiunile și măsurile pentru realizarea prevederilor acestui program, a căror transpunere neabătută în practică constituie un imperativ major, de mare actualitate al întregii activități economice, se bazează pe gradul înalt de dotare modernă a economiei, pe experiența acumulată în întreprinderile românești, pe realizările și tendințele de pe plan mondial. În toate ramurile economice sînt în curs de aplicare măsuri care vizează îmbunătățirea caracteristicilor tehnico-constructive ale produselor, precum și asigurarea în execuție a calității în conformitate cu prevederile din documentații. Îmbunătățirea calității este abordată global, de la cercetare, concepție și materii prime, pe fluxul de fabricație și control pînă la realizarea produselor finite și urmărirea lor în exploatare.

Această nouă treaptă în ansamblul preocupărilor pentru calitate se înscrie pe terenul fertil al realizărilor de pres-

tigiu obținute de economia noastră în acest domeniu. Industria românească realizează numeroase produse situate la și peste nivelul celor mai bune performanțe obținute pe plan mondial, a căror calitate superioară se bucură de o largă recunoaștere internațională: tractoare, rulmenți, utilaj tehnologic, pompe de adîncime și instalații de foraj și extracție, motoare navale, nave maritime și aeriene. Și în acest an au fost asimilate în fabricație o serie de produse cu performanțe calitative deosebite: oțeluri speciale pentru industria nucleară, complexe de acționare în minele de hîilă și lignit, instalații de foraj pentru zone greu accesibile, motoare diesel de puteri mari, locomotive diesel hidraulice de 2 400 CP, mori de cărbune și transportoare de zgură cu disponibilitate în timp sporită cu 20 de procente, contactoare cu duranța dublată, noi tipuri de echipamente de calcul și componente electronice, roboți industriali, benzi transportoare din cauciuc pentru exploatarea miniere cu rezistență la abraziune și tracțiune sporită cu 30%, îngrășăminte, medicamente, noi sortimente de produse în industria ușoară, alimentară și multe altele. Desigur, creșterea în continuare a calității produselor, situarea lor la și peste nivelul celor mai bune realizări de pe plan mondial rămîn probleme de o deosebită actualitate.

● Innoirea și modernizarea parametrilor ● Atingerea și depășirea nivelului mondial ● Pregătirea temeinică a fabricației ● Metode moderne de optimizare a costului calității

CONFORM prevederilor Programului privind ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, un accent deosebit trebuie pus pe îmbunătățirea continuă constructivă și tehnologică a produselor. Elaborarea în acest sens a unor programe proprii pe produse în întreprinderi creează premise solide asigurării unor parametri funcționali, de fiabilitate și estetici superiori, costuri de fabricație și exploatare reduse. Așa după cum se prevede în Program, centralele industriale și întreprinderile trebuie să acționeze cu consecvență pentru constituirea unor colective de specialiști care, sub îndrumarea tehnică a institutelor de profil, să preia rezolvarea unor sarcini de cercetare-proiectare care decurg din programele de calitate pe produse în vederea accelerării procesului de modernizare și creștere a calității întregii producții. Desigur, innoirea, modernizarea costă; dacă se au însă în vedere avantajele rezultate din eliminarea rebuturilor și din sporirea competitivității, câștigul se conturează și apare mai clar dacă se adaugă faptul că pe această cale se elimină și posibi-

lele defecțiuni la produsele finale care încorporează astfel de materiale.

ESTE CUNOSCUT faptul că numeroase produse românești se situează, prin nivelul lor înalt calitativ la și peste nivelul calitativ al celor mai bune produse de pe plan mondial. Esențială devine acum creșterea substanțială a ponderii produselor situate la cel mai înalt nivel realizat pe plan internațional. Obiectiv major, pe deplin posibil de realizat avînd în vedere realizările tehnice remarcabile ale creativității românești în numeroase domenii. În atingerea sa o importanță deosebită are necesitatea creării în întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetări și proiectări a unor bănci de date tehnice și economice referitoare la produsele similare existente pe plan mondial. De asemenea, apare necesară concentrarea eforturilor tuturor factorilor implicați pentru elaborarea unei metodologii unitare de comparare a nivelurilor tehnice și calitative ale produselor noastre cu cele similare de pe plan mondial.

REALIZAREA unei temeinice pregătiri a fabricației — o altă cerință de bază a sporirii calității — face necesar ca efortul productiv să fie concentrat în vederea: ● asigurării la timp a documentațiilor de execuție și a cunoașterii lor aprofundate de către lucrători, ● trecerii la fabricația de serie numai după efectuarea tuturor testelor, probelor funcționale semnificative și complete la prototipuri și „seria zero“, ● realizării întregului necesar de S.D.V.-uri de calitate corespunzătoare, ● asigurării aprovizionării ritmice cu materia primă necesară. Specialiștii unor întreprinderi de competitivitate recunoscută apreciază la patru cincimi din durata totală de fabricație timpul necesar a se acorda pregătirii, pentru a obține o calitate ridicată. Într-adevăr, se poate comprima pregătirea, desfășurînd incomplet unele activități; se pierde însă înmîit mai mult timp (și bani) în faza de execuție, cu recondiționarea rebuturilor care pot proveni din lucrul în asalt generat de neritmicitatea în aprovizionarea cu materiale. Sigur, rețeta amintită nu este rigidă. Trebuie însă să dea de gîndit și faptul că, de exemplu, timpul care se „cîștigă“ la o întreprindere petrochimică prin trecerea în fabricație a unor uleiuri minerale cu tehnologii neverificate corespunzător se pierde în mod sigur cu rezolvarea problemelor apărute în exploatare și întreținere la unitățile deținătoare de parc auto.

REVENIM și cu acest prilej la constatarea că rentabilitatea are două cerințe aparent contradictorii: pe de o parte, întreprinderea trebuie să reducă costurile; dar, tot pentru a fi rentabilă, unitatea respectivă trebuie să fabriceze produse de calitate pentru a le putea vinde. Pentru acest din urmă obiectiv este necesar să se mențină și să se ridice nivelul calității, cu costurile aferente. În acest context, impor-

tantă apare cerința ca, din dorința de a diminua cheltuielile, de a fi rentabilă, întreprinderea să nu facă economii pe seama eliminării unor acțiuni care privesc asigurarea calității. Cu atât mai mult cu cât la îndemna specialiștilor din unitățile economice se află un mijloc deosebit de eficient pentru realizarea simultană a celor două comenzi ale rentabilității: sporirea calității concomitent cu reducerea costurilor, și anume metoda gestiunii calității.

Așa cum s-a subliniat pe parcursul acțiunii de durată desfășurată de revista noastră în sprijinul extinderii și generalizării gestiunii calității, metoda acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor. În așa fel încât, pe ansamblu, cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil, în condițiile sporirii calității. Pentru generalizarea aplicării sale în economie așa după cum se prevede în Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, alături de combaterea unor fenomene de inerție, apare necesară:

- elaborarea unei metodologii care să asigure interpretarea unitară a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în repartizarea costurilor pe cele trei categorii,
- înlăturarea abordării fragmentate a diferitelor componente ale gestiunii calității,
- perfecționarea sistemului actual de evidență primară și, în general, a sistemului informațional economico-financiar care, așa cum am subliniat și cu alte prilejuri, nu în toate cazurile definește și evidențiază nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente.

● Completarea dotării cu standuri de probă ● Creșterea calității controlului ● Menținerea parametrilor utilajelor din dotare ● Exigență sporită la depozitare ambalare, transport

INDISPENSABILĂ în asigurarea calității înalte este și completarea dotării întreprinderilor cu standuri de probă și încercări la nivelul programelor existente în acest sens. Se impune deci, recuperarea grabnică a restanțelor pe care le au producătorii de standuri de probă și aparate de măsură și control din cadrul celor două ministere constructoare de mașini. Este vorba, printre altele, de: sublere și micrometre de dimensiuni mari, analizoare de gaze și manometre, termocupluri și termorezistențe ș.a.

RIDICAREA calității presupune, de asemenea, întărirea controlului calității, astfel ca nici un produs să nu se mai producă și să nu mai iasă de pe porțile fabricilor dacă nu corespunde cerințelor tehnice și funcționale din proiecte și solicitate de beneficiari. Calitatea activității de control se cere sporită, în lumina prevederilor Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, prin:

- extinderea și generalizarea metodelor moderne de urmărire, analiză și control a calității produselor, îndeosebi statistico-matematic,
- întărirea autocontrolului pe întreg fluxul fabricației, acțiune în sprijinul căreia

în întreprindere trebuie să se treacă la introducerea în fișele tehnologice, în cadrul normei de timp stabilite, pe lângă operațiunea de execuție propriuzisă, și a operațiunii de autocontrol cu timpul aferenți, ● extinderea „Sistemului de asigurare a calității” care să implice toate compartimentele — de concepție, execuție și control — la realizarea și garantarea nivelului tehnic și calității ridicate a produselor, ● revizuirea și completarea programelor tehnologice de control, ● organizarea mai bună a activității de recepție a materiilor prime, ● urgentarea acțiunilor de instruire și testare a metrologilor și controlorilor de calitate.

O **IMPORTANTĂ** deosebită în obținerea unor produse de calitate superioară o prezintă — așa cum este înscrisă în Programul privind îmbunătățirea calității produselor — asigurarea capacității procesului de fabricație, a posibilităților sale de a se înscrie în limitele toleranțelor admise în documentația de execuție a produselor. În acțiunea de urmărire a atingerii și menținerii parametrilor de lucru și de precizie ai utilajelor tehnologice, conform prevederilor documentației tehnice, eforturile se cer concentrate către exploatarea rațională a mașinilor și instalațiilor, efectuarea la timp și de bună calitate a reparațiilor curente și capitale ale acestora. Ar trebui să se înțeleagă foarte bine faptul că dacă respectarea riguroasă a graficelor de reparații ale utilajelor consumă timp și bani, aceasta nu se face în dauna producției, ci în avantajul ei. Nu este vorba de o sustragere, de o risipă, ci de o necesitate. Altfel, de exemplu, valorile care s-ar „cîștiga” prin funcționarea suplimentară a unor mașini de format și sudat țevi în timpul ce ar trebui afectat periodic reglării sau reparațiilor lor pot fi compensate sau depășite prin pierderile apărute în funcționarea utilajelor care înglobează țevi. Sau, fortarea peste limita tehnologic admisă a unor instalații de tratare termică a buștenilor, să zicem, poate să nu conducă la productivități sporite pe ansamblul unui combinat de prelucrare a lemnului. Deoarece ceea ce se obține în plus la asemenea tratamente primare se poate pierde în sectoarele finale de fabricare a panelului sau placajului, sau chiar în cele de execuție a mobilei, când ea conține materiale cu defecte.

SE POATE cîștiga — sau pierde — în calitate și după fabricarea produsului finit. O piesă complicată din metal, pentru a cărei realizare s-au depus eforturi deosebite în proiectare, aprovizionare și execuție, rușinește repede dacă baza de aprovizionare care o găzduiește temporar pe drumul dintre producător și beneficiar nu dispune de spații acoperite de depozitare sau nu manifestă suficientă preocupare pentru păstrarea ei în bune condiții. În zadar producătorul de bare trase din oțel se străduiește să realizeze o gamă sortimentală cât mai largă, dacă produsele sînt depozitate într-o grămadă care nu permite accesul la toate sortimentele existente; solicitările de anumite dimensiuni, în această situație, vor fi întâmpinate tot cu un răspuns negativ.

Se cere acționat cu consecvență sporită, conform prevederilor înscrise în Programul privind îmbunătățirea calității produselor, și pentru asigurarea unor condiții corespunzătoare de ambalare și transport a tuturor produselor fabricate. Căci nu trebuie tolerată în nici un caz situația ca produse componente de mecanică fină, electro-

tehnică, obiecte din ceramică fină sau porțelan — să se deterioreze datorită unor economii greșit înțelese, făcute la ambalaje banale.

Realizarea unei convergențe a preocupărilor pentru respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice de fabricație, a prevederilor înscrise în documentațiile tehnice, în rețetele de fabricație și specificațiile de materiale se conturează ca o necesitate de prim ordin a ridicării calității în toate întreprinderile. Într-o întreprindere constructoare de mașini, de exemplu, poate părea mai productiv să se realizeze anumite sub-asamble la dimensiunile cu care producția din respectiva unitate este obișnuită în mod curent, decît să se lungescă fabricația pentru respectarea cotelor (inclusiv a celor dificile) prevăzute în proiecte. Sau într-o unitate chimică devine tentantă nerespectarea recepturilor în dozarea componentelor atunci cînd pe această cale se pot realiza economii la costuri. Astfel de „cîștiguri” se cer mult mai critic analizate prin prisma adevăratei eficiențe, a cerințelor economiei în ansamblu. Întărirea disciplinei tehnologice impune să se țină seama că adevărata calitate înseamnă respectarea strictă a calității de conformitate cu prevederile din documentațiile tehnice de execuție, a cerințelor unităților care continuă să prelucereze sau să utilizeze în ansamble complexe produsele realizate în primele etape ale ciclului productiv.

Față de toate acestea se impune o precizare. Considerațiile prezentate nu pledează în nici un caz pentru renunțarea la economisirea severă, riguroasă, a materiilor prime, sau pentru diminuarea atenției care se cere acordată pe toate planurile sporirii în ritmurii înalte a productivității muncii, folosirii productive integrale, cu eficiență înaltă, a timpului de lucru. Dimpotrivă, se poate afirma pe bună dreptate că în fiecare întreprindere există încă rezerve însemnate de reducere a costurilor producției și de sporire a productivității care pot fi și trebuie puse operativ și cît mai ample în valoare. Ceea ce este important de subliniat însă este cerința ca din dorința de a reduce costurile sau a spori productivitatea, să nu fie eliminate acțiuni necesare pentru asigurarea și creșterea calității. Pentru că economia între ghilimele, de timp sau bani, înțeleasă îngust, sectorial, care la prima vedere pare spornică pentru productivitate sau în utilizarea materiilor prime, poate avea în final rezultate contrare celor scontate. Așa cum se prevede în Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic-calitativ al produselor, în întreprinderi se cere aplicată o strategie productivă ale cărei componente să fie simultan productivitatea, economicitatea și calitatea, în slujba eficienței globale.

În acest context se impune ca, în perioada care urmează, în toate întreprinderile să se treacă neîntîrziat la transpunerea neabătută în practică a prevederilor cuprinse în Programul recent adoptat privind sporirea calității produselor. Concentrarea întregului potențial productiv în direcția realizării unei calități înalte a întregii producții fabricate, satisfacerea plenară a exigențelor pe care le impune materializarea acestui obiectiv reprezintă o cerință majoră, de mare actualitate pentru creșterea gradului de satisfacere la un nivel superior a necesităților beneficiarilor interni și a exportului, pentru sporirea eficienței și ridicarea nivelului de trai.

Bogdan PĂDURE

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

NORMELE DE MUNCĂ — ÎN STRÎNSĂ CONCORDANȚĂ CU NIVELUL DOTĂRII TEHNICE

RIDICAREA eficienței întregii activități, corespunzător necesităților dezvoltării dinamice a economiei naționale, perfecționarea organizării și normării muncii la nivelul fiecărei întreprinderi, creșterea mai accentuată a productivității muncii sînt condiții hotărîtoare ale realizării integrale a prevederilor de plan la principalii indicatori. În acest context, recenta plenară a C.C. al P.C.R. a stabilit un complex de măsuri pentru asigurarea unui cadru organizatoric mai bun în vederea urmării sistemice a problemelor legate de îmbunătățirea normării muncii, de creșterea pe această bază a productivității pentru ridicarea nivelului tehnic calitativ și de eficiență al producției.

SPORIREA eficienței generale a producției este condiționată, în cel mai înalt grad, de aplicarea unor norme de muncă stimulative, cu o temeinică fundamentare științifică. Redimensionarea consumurilor de muncă prin perfecționarea normelor pentru toate categoriile de personal are o importanță hotărîtoare și reprezintă condiția principală a asigurării eficienței generalizării acordului global. Acționînd cu fermitate în direcția perfecționării normelor de muncă, întreprinderile și-au creat — în condițiile generalizării acordului global, începînd cu 1 octombrie 1983 — bune premise pentru creșterea rodniceii muncii, ridicarea calității producției și mai buna stimulare materială a întregului personal muncitor.

Bilanțul realizărilor pe 10 luni relevă faptul că în marea majoritate a întreprinderilor industriale din județul Brașov se asigură o bună folosire a forței de muncă, ca urmare a unei judicioase normări. Aceasta este ilustrată de **corelația echilibrată dintre gradul de realizare a sarcinii de creștere a productivității muncii și cel de realizare a normelor de muncă, în general.** Așa, de exemplu, întreprinderea de articole tehnice din cauciuc, prin măsurile stabilite, încă de la începutul acestui an, de modernizare continuă a tehnologiilor de fabricație, mecanizare și automatizare a proceselor de producție, îmbunătățire a caracteristicilor tehnico-constructive ale produselor, perfecționare a structurilor de fabricație (începînd cu activitatea de cercetare, concepție și proiectare), normare a muncii, reducere substanțială a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, creștere a gradului de valorificare a acestora, și-a realizat în primele 10 luni ale acestui an planul producției fizice la toate sorti-

mentele — atît la cele destinate beneficiarilor interni, cît și la cele pentru export. În același timp, s-a obținut o producție marfă peste plan de peste 37,1 milioane lei. Semnificativă este însă **orientarea acestei întreprinderi spre indicatorii calitativi** — producția netă a fost depășită cu 15,5 milioane lei, iar productivitatea muncii pe persoană cu peste 21 000 lei, în condițiile în care procentul mediu de îndeplinire a normelor a fost de 107,3%.

Totodată, întreprinderi cum sînt: „Tractorul“, „Nivea“, „Produse zaharoase“, „Electroprecizia“-Săcele, „Chimica“-Rîșnov, „Aurora“ și altele au obținut însemnate sporuri la producția fizică, producția marfă și producția netă, în condițiile economisirii muncii vii sau materializate. Astfel, planul producției marfă a fost depășit cu 15-125 milioane lei, productivitatea muncii cu 14 000—63 000 lei pe fiecare om al muncii, în condițiile în care procentul mediu de îndeplinire a normelor se situează între 102—109%. Realizările de pînă acum se datoresc în cea mai mare măsură normării științifice a muncii și a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie. În același timp, acestea sînt și rezultatul preocupărilor constante pentru introducerea progresului tehnic, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, ridicarea calificării profesionale, raționalizarea folosirii personalului în condițiile acordului global etc.

EXISTĂ din păcate și situații cînd unele întreprinderi, care nu au realizat integral fie sarcinile fizice, fie producția marfă sau netă, fie indicatorul de creștere a productivității muncii, înregistrează, în schimb, depășiri cu 5—20% a normelor de muncă. Combinatul de lanți Hoghiz, de pildă, în timp ce înregistrează o importanță restanță la producția fizică, la producția marfă, la productivitatea muncii, a depășit normele cu 19,5%. Situații asemănătoare se întîlnesc și la alte întreprinderi.

Așa cum se știe, între producția fizică, marfă și netă pe de o parte și normarea producției pe de altă parte trebuie să existe o strînsă corelație: **cantitatea de produse cuprinse în producția marfă împreună cu norma de timp pe bucată pentru fiecare sortiment dau volumul total al cheltuielilor normate de muncă pentru fiecare produs.** Desigur că cheltuielile de muncă normate pentru producția marfă se corectează cu modificările de stocuri de producție neterminată, în vederea calculării producției nete. Depășirile de norme, fără corespondent în producția fizică, în

producția marfă și producția marfă vîndută și încasată, ca în cazurile amintite, se datorează de cele mai multe ori neîndeplinirii în ritmurile prevăzute a programelor de ridicare a nivelului tehnic al dotării locurilor de muncă, de organizare științifică a producției și a muncii și, mai ales, a programului de reexaminare a normelor. Iată de ce se impune mai mult ca oricînd în toate unitățile vizate accentuarea acțiunilor de fundamentare științifică a tuturor normelor în corelație directă cu creșterea productivității muncii și realizarea prevederilor de plan la principalii indicatori.

Exigențele deosebite pe care le ridică intensificarea creșterii eficienței economice, îndeosebi în condițiile actuale, de aplicare a acordului global generalizat, reclamă ca soluțiile de promovare a normelor cu deplină fundamentare științifică să se axeze pe: ● **stabilirea și perfecționarea normelor de muncă pornind de la criteriul progresivității lor**; ● **perfecționarea și adaptarea organizării muncii și a producției în concordanță cu cerințele promovării aceluiași criteriu**; ● **întărirea acțiunii stimulentele materiale, mai buna utilizare a acestora pentru a susține promovarea normelor cu deplină fundamentare științifică.**

Pentru ca normarea muncii să devină o activitate continuă, care să asigure o eficiență înaltă întregului sistem de retribuire, este necesar să se cunoască mai bine în fiecare întreprindere nu numai stadiul normării muncii, dar și rezultatele, neajunsurile și cauzele acestora, modalitățile practice de soluționare a lor.

În perioada care a mai rămas din acest an se impune, așadar, analiza temeinică de către toți factorii de decizie a rezultatelor obținute, a deficiențelor și greutăților care mai există în organizarea muncii și a producției, în perfecționarea normării muncii, urmărirea mai exactă a realizărilor, folosirea pîrghiilor de stimulare a întreprinderilor în fundamentarea științifică a normelor etc. Asigurarea unei mai depline concordanțe între gradul de îndeplinire a normelor și a planului de producție, cointeresarea colectivului din întreprindere în dimensionarea personalului în funcție de valoarea producției realizate și luarea celor mai adecvate măsuri care să conducă la înlăturarea tuturor indicatorilor de plan prevăzuți reprezintă tot atîtea direcții de acțiune ce trebuie avute în vedere pentru perioada imediat următoare.

I. OLTEANU
Brașov

Puncte de vedere

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE SCHIMBĂRII BAZEI ENERGETICE ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

SOLUȚIONAREA problemei complexe pe care o ridică astăzi asigurarea cu resurse energetice și de materii prime a economiei naționale a impus, pe lângă cercetarea și îmbunătățirea permanentă a tehnologiilor clasice, și elaborarea unor noi tehnologii industriale capabile să valorifice la un randament superior resursele energetice. Cercetările desfășurate în ultimii ani, sub directa coordonare a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, au evidențiat faptul că dezvoltarea economică viitoare este nemijlocit legată de promovarea unor noi tehnologii capabile să asigure reduceri însemnate de consumuri pe unitatea de produs (care, depășind limitele fizice ale tehnologiilor considerate până astăzi „clasice”, se vor regăsi în familia „tehnologiilor neconvenționale”).

Tehnologiile neconvenționale — o opțiune a chimiei moderne

TEHNOLOGIILE neconvenționale, spre deosebire de cele clasice, realizează creșterea bazei de desfășurare a proceselor de prelucrare tehnologică, diminuarea consumurilor materiale și energetice precum și îmbunătățirea calității produselor. În cadrul acestor tehnologii energia se aplică concentrat în impulsuri de durate foarte scurte și la nivele ridicate de eficiență energetică, față de cele clasice, în care energia de prelucrare se aplică continuu în timp, într-o perioadă lungă și la niveluri de eficiență energetică relativ scăzute. Avantajele certe ale tehnologiilor neconvenționale au condus la extinderea lor într-un ritm accelerat în principalele ramuri industriale (construcții de mașini, chimice, metalurgice).

În industria chimică, prin tehnologiile neconvenționale se realizează noi produse, utilizându-se soluții tehnologice neaplicate anterior, care datorită conținutului energetic mai redus al produselor pe care le realizează, conduc la însemnate reduceri de energie la nivelul întregii economii naționale.

Criza mondială de energie a impus trecerea la dezvoltarea intensivă a ramurii pe baza modernizării producției și a valorificării superioare a materiilor prime alocate prin plan. Drept urmare înregistrăm, an de an, creșteri semnificative ale producției fizice, concomitent cu reducerea consumurilor specifice de materii prime și energie. Cu alte cuvinte, creșterea în acest an, a producției fizice se realizează practic cu un consum energetic situat la nivelul celui înregistrat anul trecut, ca urmare a transpunerii în fapt a programului de măsuri ce urmărește restructurarea producției pe coordonate energetice.*)

Deși realizările obținute în ultimii ani sînt semnificative, totuși, dacă ne raportăm la structura și la nivelul actual al consumului de resurse energetice și de materii prime din chimie necesitatea promovării tehnologiilor neconvenționale și implicat a schimbării bazei energetice apare evident. Amploarea fenomenului rezultă și mai evident dacă ținem seama de faptul că în 1982 s-a înregistrat un consum energetic cumulată de peste 28,5% din producția internă de resurse primare energetice.

Modificări în structura consumului de resurse

ÎN CONDIȚIILE restructurării balanței primare de combustibil și energie, ca urmare a reducerii treptate a consumului de hidrocarburi lichide și gazoase, dezvoltarea viitoare a industriei chimice va urmări atât schimbarea actualei baze energetice, cât și promovarea mai rapidă a tehnologiilor neconvenționale. O analiză a implicațiilor economice ce rezultă din schimbarea bazei energetice actuale din chimie, ca urmare a trecerii pe lignit atât a centralelor termice cât și a centralelor electrice de termoficare proiectate inițial pe hidrocarburi (gaz metan, păcură), conduce la următoarele concluzii**)

1. La finele anului 1985 industria noastră chimică va consuma din surse proprii, pe platformele sale industriale approxi-

mativ 69 milioane tone de abur, peste 3,0 milioane Gcal. apă fierbinte și 1,7 JWh/an energie electrică. Acest necesar energetic va fi asigurat prin valorificarea a peste 3,0 miliarde metri cubi gaze naturale, a unor însemnate cantități de păcură și a aproximativ 200 mii tone combustibil convențional resurse energetice refolosibile libere.

2. Un număr de peste 27 platforme industriale vor fi racordate la rețeaua proprie a Ministerului Energiei Electrice. Pe aceste platforme industriale, utilizându-se drept combustibil lignit energetic, se vor produce aproximativ 3 500 tone abur pe oră, 650 Gcal/h apă fierbinte și peste 20 MW energie electrică, descărcînd balanța energetică actuală a industriei chimice cu aproximativ 1 miliard metri cubi gaze naturale, peste 170 000 tone păcură și 20 t combustibil lichid ușor.

3. În prezent, se găsește în faza de reproiectare baza energetică pentru celelalte platforme industriale. Studiile tehnico-economice de fundamentare a deciziei de modificare a bazei energetice din chimie estimează valorificarea energetică a peste 20 milioane tone lignit și economisirea a circa 2,3 miliarde metri cubi gaze naturale și a peste 320 000 tone păcură, hidrocarburi devenite disponibile pentru chimizare.

4. În scopul conservării hidrocarburilor, schimbarea bazei energetice din industria chimică va fi abordată în viitor în două mari etape: a) prin înlocuirea a circa 190 cazane de abur și a peste 30 cazane de apă fierbinte, echipamente energetice ce funcționează astăzi pe hidrocarburi; și b) prin gazefierea lignitului care, utilizat împreună cu cantități reduse de gaz metan și de păcură, vor asigura parțial necesarul energetic al consumatorilor din industria chimică.

5. Transpunerea în practică a cercetărilor științifice întreprinse în ultimii ani în scopul disponibilizării gazelor naturale și păcurii prin valorificarea gazului de sinteză rezultat din gazefierea lignitului, coroborate cu acțiunile de promovare a tehnologiilor neconvenționale vor constitui principalele direcții în care se va acționa în viitor pentru încadrarea consumurilor energetice din chimie în nivelurile planificate, în cadrul procesului actual de modificare a bazei proprii energetice. Cîteva din preocupările recente în acest sens ale Institutului de energetică chimică și biochimică vizează: a) valorificarea biomasei prin ardere directă, gazeficare, piroliză, metanizare, producerea de metanol — etanol; b) valorificarea rezervelor de gaz metan cu un conținut ridicat de bioxid de carbon și c) chimizarea lignitului, urmărindu-se obținerea ca produs final a hidrogenului, gazului de sinteză, amoniacului, metanolului, etilenei și propilenei.

Cantonînd cercetarea asupra unei platforme chimice, de exemplu cea de la Govora — Horezu — Rîmnicu Vilcea, studiile efectuate pînă în prezent au evidențiat faptul că, prin chimizarea complexă a lignitului, sării, calcarului, apei și aerului, se va putea asigura atât modificarea bazei energetice a acestei platforme industriale, cât și introducerea unor tehnologii neconvenționale care se vor materializa prin pilotarea unui reactor de temperaturi înalte în scopul hidrogazeficării lignitului de Horezu. Cercetările întreprinse pînă în prezent au evidențiat faptul că prin gazeficarea complexă a lignitului, a gazului metan cu conținut ridicat de bioxid de carbon și a unei cantități de hidrogen pot fi asigurate toate condițiile pentru satisfacerea consumului propriu de combustibil.

Ținînd seama de realizările înregistrate pînă acum pe plan mondial, care au permis promovarea rapidă a tehnologiilor neconvenționale în mari unități chimice și au condus la disponibilizarea unei cantități însemnate de hidrocarburi, recentele studii întreprinse în țara noastră au arătat că implementarea unor tehnologii neconvenționale, în condițiile modificării bazei energetice din industria chimică, este realizabilă și eficientă economic și energetic.

Se poate aprecia că, în ultimii ani, în cadrul valorificării resurselor energetice și de materii prime în chimie putem vorbi de o accelerare a promovării tehnologiilor neconvenționale, capabile a reduce consumurile materiale și energetice pe unitatea de produs, în contextul general al modificării bazei energetice proprii prin trecerea pe cărbune a surselor termice din industria chimică și disponibilizarea hidrocarburilor pentru chimizare.

dr. ing. Ionel GRIGORIU
R. ȘTEFAN

*) Dezvoltarea industriei chimice din ultimul an a făcut obiectul lucrării „Înființarea programului de modernizare a producției și valorificarea superioară a materiilor prime, o mare îndatorire a chimiștilor”, Gheorghe Caramfil, Revistă de chimie nr. 1/1983, pag. XI.

***) Analiza implicațiilor economice ce rezultă din schimbarea bazei energetice actuale din industria chimică a făcut obiectul unei tratări mai ample în comunicarea „Tehnologii neconvenționale din punct de vedere termo-energetic din industria chimică”, autori I. Grigoriu, R. Burbea, Șt. Răgălie, Brașov septembrie 1983.

Piesele de schimb — o problemă?

DESFĂȘURAREA RITMICĂ a producției, realizarea la termenele planificate a producției fizice sînt condiționate, în fiecare întreprindere, de utilizarea integrală a fondului de timp disponibil al mașinilor, utilajelor și instalațiilor, de menținerea lor într-o stare perfectă de funcționare, prin efectuarea corespunzătoare a lucrărilor de întreținere și reparații.

La recenta Plenară a C.C. al P.C.R. s-a accentuat din nou necesitatea efectuării la timp și de bună calitate a activității de întreținere și reparație a fondurilor fixe. „Este însă necesar să luăm toate măsurile, — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — să revedem pro-

gramul de reparații și de întreținere... ; să revedem programul de reparații capitale — care este o anexă a planului de investiții general — și să urmărim realizarea lui în bune condiții. Acestea au o mare importanță pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a întregii noastre activități, pentru realizarea producției și a celorlalți indicatori prevăzuți în plan“.

În anii din urmă, ca urmare a măsurilor adoptate de partid și de stat, au fost înregistrate progrese însemnate atît în ce privește creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe, cît și în direcția menținerii acestora într-o stare bună de funcționare. O contribuție deosebită în acest sens a

avut-o și organizarea mai bună a lucrărilor de întreținere și reparații, asigurarea din vreme a necesarului de piese de schimb. Cu toate acestea, în unele sectoare, ca de pildă în construcții, agricultură, energie, metalurgie și chimie se face încă simțită lipsa unor sortimente de piese de schimb, fapt ce afectează efectuarea la termene scurte a unor reparații curente și capitale la diferite utilaje și instalații de bază. Faptul are repercusiuni asupra derulării normale a activității, asupra realizării sarcinilor fizice de plan, cu înfrîngere negativă în lanț asupra altor sectoare din economie. Care este de fapt situația producției de piese de schimb?

Un program mobilizator de creștere a producției

CA URMARE a analizei modului în care se realizează planul de reparații capitale la utilaje și instalații, pe ansamblul economiei, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat în aprilie 1982, un program de măsuri privind îmbunătățirea activității în acest domeniu, pentru creșterea siguranței în funcționare a tuturor instalațiilor, mașinilor și utilajelor.** S-a cerut ministerelor, conducerilor tuturor unităților să acționeze cu toată hotărîrea pentru întărirea ordinii și disciplinei, creșterea responsabilității în întreținerea și exploatarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, pentru fabricarea unor piese de schimb cu forțe proprii și respectarea în întregime a obligațiilor contractuale ce le revin în acest domeniu, asigurînd astfel folosirea cu maximum de randament a potențialului productiv de care dispune țara noastră.

În baza acestor măsuri au fost declanșate o serie de acțiuni, deosebi în sectoarele energetic, exploatare miniere, transporturi, industria chimică, metalurgică etc. — pentru organizarea secțiilor și atelierelor de reparații și întreținere, a producției proprii de piese de schimb. Este de menționat faptul că, în acest an, producția de piese de schimb a marcat o creștere sensibilă față de 1982. Pe 9 luni producția de piese de schimb a fost realizată pe ansamblul economiei în proporție de 106,6% (respectiv 78% din planul anual). În structură, realizările față de plan au fost de 103,8% la piesele noi, 128,8% la piesele asimilate și 112,4% la piesele recondiționate. Situația acestor realizări pe ministere economice este prezentată în tabel.

Din datele tabelului se desprinde înainte de toate **tendința de creștere mai rapidă a producției de piese de schimb ce se realizează prin noi asimilări și recondiționări.** Această situație este determinată de acoperirea în măsură mai mare prin forțe proprii a necesarului de piese de schimb și diminuarea la limita minimă a importurilor. Ceea ce merită, de asemenea, a fi relevat este faptul că aproape toate ministerele nu numai că au înțeles pe deplin necesitatea acestor mutații în asigurarea pieselor de schimb, dar ele acționează cu consecvență pe diferite căi pentru creșterea valorică și cantitativă a producției de piese de schimb nou asimilate și a celor recondiționate.

Această orientare este stimulată și de faptul că, în noile normative de consum, pe lângă norma de recondiționare, a fost introdusă și cea de refolosire a pieselor de schimb provenite de la utilajele casate și dezmembrate. În acest mod, o mare cantitate de piese de schimb bune, care în trecut erau livrate ca fier vechi oțelărilor, sînt acum selecționate, recondiționate dacă este cazul și redat consumului. Se realizează astfel importante economii materiale și bănești, se asigură, în timp mai scurt, o gamă largă de asemenea produse.

Firește, măsurile luate în vederea asigurării necesarului de piese de schimb au cuprins și alte laturi. Avem în vedere largile acțiuni întreprinse în marile unități din toate ramurile pentru realizarea unor cantități cît mai mari de piese de schimb și în sortimente cît mai largi. În acest sens, au fost stabilite măsuri pentru încărcarea mai bună a capacităților

disponibile producătoare de piese de schimb, îmbunătățirea tehnologiilor de execuție și a calității materialelor utilizate.

Tot din datele prezentate în tabel se poate desprinde și faptul că la unele ministere (M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.E.E.) **planul producției de piese de schimb nu a fost realizat integral fie pe total, fie la unii indicatori derivați.** Din numărul total al reperelor urmărite la nivelul economiei, la peste 900 (din care marea majoritate localizate la aceste ministere) se înregistrează restanțe. Dintre acestea pot fi menționate un număr de 83 de reperi (cartere, arbori cotiți etc.) pentru motoarele cu ardere internă (furnizor întreținerea „23 August“-București), 18 poziții restante de segmenti (Întreprinderea de autoturisme Pitești), cămășile cilindrice, pistoanele monobloc (Întreprinderea mecanică Cîmpina), supapele, cilindrii, distribuitorii (întreprinderea „Progresul“-Brăila) etc. Mai mult chiar, la aproximativ 400 de reperi nu s-a efectuat în acest an nici o livrare. Principalele întreprinderi care înregistrează restanțe la aceste reperi sînt: „23 August“, „Semănătoarea“, Întreprinderea de mașini electrice din București, „Hidromecanică“-Brașov, „Unio“-Satu Mare, „Progresul“-Brăila, „Electroputere“-Craiova.

Situații similare se întîlnesc și la alte ministere, fapt ce afectează serios producția și gradul de acoperire a necesarului de piese de schimb. În cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, Energiei Electrice, Petrolului, Minelor, M.A.I.A. s-au înregistrat unele restanțe la producția proprie de piese de schimb. Unele întreprinderi aparținînd acestor ministere au funcționat luni de zile în acest an fără a avea stabilite sarcini de plan la producția de piese de schimb. O asemenea situație, firește, a creat și creează dificultăți în lanț atît la nivelul economiei, cît și al întreprinderilor industriale în ce privește realizarea la termen a reparațiilor planificate, funcționarea ritmică la întreaga capacitate a utilajelor existente, încadrarea în nivelul planificat a cheltuielilor materiale.

Cauzele care au generat o atare stare de lucruri sînt multiple. Între ele un loc principal îl ocupă cele privitoare la **insuficiența cointeresare a întreprinderilor de a produce sortimente variate de piese de schimb, în loturi restrinse, cît și cele de natură organizatorică, privind modul de stabilire a nomenclatoarelor de piese de schimb ce trebuie să fie realizate de unitățile unui minister sau altul.** Evident, în ambele cazuri se impunea intervenția factorilor de decizie, în sensul ca interesele economiei naționale să primeze față de cele înguste ale unor întreprinderi. Rezolvarea din timp a situațiilor respective ar fi fost de natură să sporească interesul întreprinderilor de a fabrica un volum mai mare de piese de schimb în raport de soliditățile economiei, ar fi evitat totodată practica de a se degreva de unele sortimente de piese de schimb mai greu de executat (adesea cu cheltuieli mai mari).

Dacă ținem seama de faptul că o mare parte din subansamblele și piesele de schimb nerealizate sînt destinate efectuării unor reparații planificate în 1983 și în anul următor, în unele sectoare importante ale economiei (industria extractivă, energetică, chimică, metalurgică etc), că legea prevede în acest sens **obligația furnizorilor de a asigura integral piesele de schimb necesare reparării utilajelor, conform repartițiilor emise de coordonatorul de balanță, apare ca absolut necesară**

Realizarea producției de piese de schimb la principalele ministere economice (pe 9 luni din 1983)

0%

Ministerul	Total producție	Piese noi în producție	Piese noi asimilate	Piese recondiționate
M.I.Ch.	112,2	106,8	126,6	120,1
M.T.Tc.	110,6	106,1	117,1	114,1
M.C.Ind.	117,6	115,4	118,8	118,8
M.A.I.A.	116,0	113,0	340,3	115,3
M.I.C.M.	95,6	95,7	104,4	86,8
M.I.M.U.E.E.	118,3	117,9	188,3	77,0
M.E.E.	94,7	97,5	112,9	88,7

Înlăturarea neajunsurilor semnalate, intensificarea preocupărilor ministerelor vizate pentru încadrarea exactă în planul stabilit, astfel încât restanțele existente să fie cât mai grabnic recuperate. În acest sens, în urma unei ample analize a factorilor implicați — coordonatori de balanță, M.A.T.M.C.G.F.F., mari centrale și întreprinderi furnizoare — au fost stabilite măsuri concrete care să conducă la îmbunătățirea activității în acest domeniu:

- 1 analiza bilanară a stadiului realizării obligațiilor din contracte și a planului de piese de schimb pe total și sortimente. În acest sens M.I.C.M., M.I.M.U.E.E. și celelalte unități producătoare au primit sarcina de a reactualiza graficele de livrare, cuprinzând și restanțele înregistrate pînă în prezent;
- 2 asimilarea cu prioritate a pieselor și subansamblelor destinate întreținerii și reparării mașinilor și utilajelor provenite din import;
- 3 creșterea accentuată a ponderii pieselor recuperate și recondiționate, în detrimentul celor noi din producția curentă;
- 4 fundamentarea riguroasă, pentru 1984, a necesarului de piese și subansamble, în concordanță cu gradul de uzură a mașinilor, instalațiilor și utilajelor din economie etc.;
- 5 numirea în fiecare întreprindere de responsabili speciali pentru urmărirea realizării prevederilor de plan cantitativ și sortimental a pieselor de schimb (retribuția acestora fiind strîns legată de nivelul realizării la zi a sarcinilor de plan) etc.

Consumurile de piese de schimb normate științific

CHELTUIELILE pentru întreținerea și reparația capitală a fondurilor fixe dețin o pondere importantă în costurile de producție. Condiția esențială a reducerii acestor cheltuieli rezidă în păstrarea permanentă a fiecărei mașini, utilaj și instalație în stare de funcționare și evitarea suprasolicităților. Deși experiența multor unități demonstrează pe deplin importanța covârșitoare a grijii față de zestrea tehnică din dotare, mai sînt din păcate cazuri, nu puține la număr, cînd factori de răspundere din diferite unități nu acordă atenția necesară acestui aspect, trecînd cu ușurință peste problemele creării unei opinii de masă în ridicarea continuă a răspunderii profesionale față de nivelul de exploatare a fiecărei instalații și mașini.

Luarea operativă a măsurilor pentru remedierea celor mai mici semne de defecțiune evită cheltuielile ulterioare mult mai mari pentru reparații și asigură funcționarea continuă a fiecărui utilaj sau mașină. În această privință, organizarea fluxurilor de control și întreținere dotate cu ateliere și posturi fixe bine echipate și cu condiții de lucru corespunzătoare reduce simțitor cheltuielile de întreținere, consumul pieselor de schimb. Ce s-a întreprins și ce măsuri se impun în continuare pentru ca utilajele, mașinile și instalațiile să fie bine întreținute și reparate operativ, să se reducă cheltuielile pînă mai buna gospodărire a pieselor de schimb?

Analizînd modul în care piesele de schimb sînt utilizate în unele mari unități cît și la nivel de ministere rezultă că, nu de puține ori, consumurile sînt depășite cu mult. Situația respectivă este determinată, pe de o parte, de **nerespectarea graficelor de reparații capitale la utilajele de bază și menținerea lor în producție o perioadă mai lungă**, în care timp se uzează un număr mai mare de piese, iar, pe de altă parte, de **executarea de reparații necorespunzătoare din punct de vedere calitativ**, ceea ce impune intervenții noi și un consum suplimentar de piese de schimb.

Au putut fi constatate și cazuri cînd unele utilaje s-au defectat înainte de vreme, avînd nevoie pentru reparații de piese de schimb neplanificate, datorită exploatării lor neraționale de către cadre cu o mai slabă calificare. La aceasta a contribuit în bună măsură și activitatea neritimică în realizarea sarcinilor

de plan, cînd o parte din mașini și utilaje au trebuit să fie suprasolicitate pentru recuperarea unor restanțe. Au existat și cazuri cînd unele piese de schimb nu au corespuns din punct de vedere calitativ etc.

Firește, în toate cazurile menționate, atît întreprinderile cît și centralele industriale puteau găsi soluții care să preîntîmpine consumul exagerat de piese de schimb și chiar să-și asigure prin efort propriu unele sortimente de piese de schimb, din lipsa cărora unele utilaje nu au putut fi reparate la timp.

O problemă deosebit de importantă în această privință o reprezintă **recuperarea și recondiționarea pieselor de schimb**. La nivel republican există aproximativ 215 normative de recuperare pentru categorii de fonduri fixe cu caracter general — cazane, strunguri, mijloace de transport etc. — care prevăd printre altele și modalitățile de recondiționare, consumurile normate stabilite pentru fiecare categorie de piese de schimb etc. Un asemenea cadru organizatoric permite, în condiții normale, realizarea unor piese de schimb cu consumuri reduse, diminuarea cheltuielilor materiale prin recuperare etc.

Din păcate, situația la zi evidențiază unele rămîneri în urmă. Din sondajele efectuate a reieșit că, pînă în prezent, la capitolul reparații capitale aproximativ 104 poziții de plan sînt nerealizate (respectiv 23% din total), din care 63 la M.I.M., 19 la M.I.Ch. și 11 la M.E.E. Dacă la aceasta adăugăm și faptul că ponderea pieselor noi este încă mare, în detrimentul celor recuperate și recondiționate, se poate constata cu ușurință volumul deosebit de cheltuieli materiale și de manoperă solicitat de asigurarea cu piese de schimb. Aceasta antrenează după sine fie o încărcare nejustificată a costului reparațiilor, fie ne-realizarea intervențiilor la unele utilaje din lipsa pieselor de schimb, în ambele cazuri efectele asupra consumurilor fiind din cele mai nefavorabile.

Controalele efectuate de către specialiști ai M.A.T.M.C.G.F.F. într-o serie de unități aparținînd de diferite ministere economice (M.I.M., M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.E.E., M. Petrolului etc.) au reliefat că în unele întreprinderi nu se manifestă o preocupare corespunzătoare pentru realizarea pieselor de schimb cu consumuri materiale mai mici. Mai mult decît atît, nu în toate întreprinderile sînt constituite stocurile de intervenții necesare sau există stocuri supranormative, deși în realitate necesarul sortimental de piese de schimb nu este acoperit integral. În toate aceste situații activitatea de întreținere și reparații are de suferit atît din punct de vedere al ritmicității și operativității execuției, cît și din cel al cheltuielilor materiale implicate. Iată de ce se impune ca, atît pentru perioada care a mai rămas pînă la finele anului cît și pentru 1984, **ministerele, centralele și întreprinderile producătoare de piese de schimb să acționeze într-o măsură mai mare nu numai pentru asigurarea necesarului de piese de schimb, dar și pentru realizarea lor cu consumuri materiale mai mici, de bună calitate**, care să conducă la eliminarea consumurilor în exploatare, respectiv în activitatea de reparații.

Tot din controalele efectuate s-a desprins, de asemenea, faptul că **nu în puține întreprinderi se întîlnesc încă situații de utilizare a unor piese de schimb neadecvate utilajului reparat sau se folosește un număr mai mare decît normativul pentru aceeași operație**, fie datorită calificării mai scăzute a personalului din atelierele de reparații, fie datorită lipsei unor anumite piese de schimb sau fiabilității mai scăzute a acestora. Desigur că neajunsurile respective antrenează după sine nerealizarea la termen a reparațiilor la unele utilaje de bază, neasigurarea unei fiabilități ridicate a acestora prin reparații, pe lîngă un consum nejustificat de piese de schimb și cheltuieli materiale exagerate.

Măsurile de remediere a situațiilor sînt multiple. Problema care se pune este aceea a **creșterii răspunderii unităților, centralelor industriale și ministerelor în folosirea rațională a pieselor de schimb și subansamblelor atît din producția proprie cît și din colaborări**. Aceasta presupune, pe lîngă o urmărire mai atentă a modului de constituire a stocului pieselor de schimb și de folosire a lor în activitatea de reparații, și **introducerea unor indicatori economici care să stimuleze mai mult fiecare întreprindere în gospodărirea cu maximum de eficiență a pieselor existente în dotare**. Acești indicatori ar trebui de așa natură stabiliți încît colectivele de oameni care răspund de această problemă pe întreaga filieră, de la primirea și pînă la folosirea pieselor de schimb, să fie implicate mai mult (mergînd pînă la condiționarea retribuției) în utilizarea rațională a pieselor de schimb.

În același timp, ar fi necesar ca indicatorii existenți să fie mai mult luați în considerare în stabilirea gradului de realizare a sarcinilor de plan pentru personalul din reparații și întreținere, astfel încît și în această activitate grija pentru buna gospodărire a pieselor și subansamblelor de schimb să constituie o preocupare majoră a acestora.

**V. BOESCU
C. BĂRNEA**

Acordul global — stimulent pentru sporirea producției agricole

IN CADRUL sistemelor de măsuri, a formelor organizatorice și de cointerensare a oamenilor muncii pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan ca bază a creșterii avuției naționale și a veniturilor proprii, generalizarea retribuirii muncii în acord global se înscrie ca una din acțiunile de importanță economică și socială deosebită. Putându-se aplica aproape în toate domeniile de activitate economico-socială, acordul global își găsește în agricultură o largă utilizare, reprezentând pentru această ramură ridicarea pe o treaptă superioară a unei experiențe acumulate în decursul anilor.

Astfel, cu toate că în agricultura cooperatistă aplicarea acordului global se face de o lungă perioadă de timp și că atât membrii cooperatori, cât și cadrele de conducere ale cooperativelor s-au convins că această formă de organizare și retribuire a muncii este o cale verificată de sporire a producțiilor, a veniturilor obștei și a celor individuale, nu de puține ori transpunerea sa în practică s-a făcut cu unele note de formalism. În unele cooperative ponderea normelor efectuate în acord global, atât în producția vegetală cât și în cea zootehnică, era sub nivelul posibilităților reale. De exemplu, în cooperativele Bilteni, Cîlnic și Fărcășești din județul Gorj, în anul 1981, această pondere în numărul total de norme a variat între 40 și 74% în producția vegetală și între 15 și 80% în producția zootehnică, iar pe ansamblu între 44 și 78%. În anul 1982 s-au înregistrat, de asemenea, ponderi reduse (între 39 și 50% în producția vegetală și 48 și 81% în producția zootehnică). Datorită acestei situații, retribuirea medie a unei norme a fost și ea redusă. În perioada 1977—1981, la C.A.P. Periș și C.A.P. Balotești (Sectorul agricol Ilfov), ponderea normelor în acord global în totalul normelor efectuate a oscilat între 31 și 69% și, respectiv, între 31,6 și 56%, cu efecte similare asupra nivelului mediu de retribuire a unei norme.

Aceste exemple evidențiază faptul că atât în cooperativele menționate, cât și în multe altele sînt suficiente rezerve pentru creșterea rolului acordului global în realizarea la un nivel cantitativ și calitativ superior a sarcinilor de producție, în mărirea productivității muncii și în sporirea veniturilor membrilor cooperatori. De altfel, generalizarea la nivelul întregii economii a formei de retribuire a muncii în acord global asigură și în cadrul cooperativelor agricole de producție premisele trecerii la o nouă calitate în organizarea, normarea și retribuirea muncii. Trebuie arătat însă că lipsa unei metodologii unitare, clare și funcționale, creează încă greutăți și frînează într-o oarecare măsură extinde-

rea formei de retribuire în acord global pentru toate culturile și activitățile. În prezent acestea cuprind cu precădere culturile și activitățile care necesită un consum mai mare de forță de muncă. De asemenea, modul concret de aplicare a acordului global pe activități se face uneori în forme mult diferite de la o cooperativă la alta.

Generalizarea experienței pozitive acumulate de unele cooperative reprezintă, de aceea, una din căile perfecționării formelor de retribuire a muncii în acord global. Ținînd seama de acest deziderat, prezentăm unele măsuri adoptate și rezultate obținute în cadrul Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist (C.U.A.S.C.) Săpoca.

Amplasat în zona colinară a județului Buzău, acest consiliu are o suprafață agricolă de 20 758 ha, din care 7 219 ha teren arabil. În anul 1983, ca urmare a acțiunilor organizatorice întreprinse de organele de conducere ale consiliului, peste 75% din suprafața arabilă a fost contractată în acord global — din care 2 889 ha cu porumb, 740 ha cu floarea soarelui, 450 ha cu in pentru fibră, 145 ha cu cartofi, 105 ha cu sfeclă etc. De asemenea, au fost repartizate pentru a fi lucrate în acord global 85% din suprafața viticolă și 89% din cea plantată cu livezi; producția zootehnică se realizează în întregime în acord global.

Semnificativ este faptul că la nivelul consiliului au fost întreprinse acțiuni care să asigure o folosire relativ unitară de către toate cooperativele a metodologiei de aplicare a acordului global, pe activități, culturi, specii și categorii de animale. Acest lucru s-a impus și datorită faptului că în cadrul consiliului, unele cooperative au condiții de producție specifice, ceea ce impune o atenție deosebită în organizarea și utilizarea forței de muncă.

În acest context evidențiem experiența C.A.P. Chilii. Situată într-o zonă subcarpatică, cooperativa Chilia are cea mai mare parte din teritoriul arabil în cîmpie, la peste 80 km de comună. La cultura porumbului au fost constituite echipe avînd, în medie, 25 cooperatori și o suprafață repartizată de 28 ha. În contractele-angajament semnate cu șefii de echipe au fost prevăzute sarcinile de producție, obligațiile cooperativelor privind efectuarea lucrărilor și obligațiile cooperativei privind asigurarea bazei tehnico-materiale. Pentru 215 ha cultivate cu porumb, în tehnologia semimecanizată, s-au calculat consumul de norme total și pe grade de complexitate a lucrărilor, producția ce trebuie obținută, tariful pe tonă și fondul total de retribuire. În măsura în care unii cooperatori nu participă la toate lucrările prevăzute în angajament, tariful pe tona de produs este recalculat, chiar dacă planul de

producție a fost realizat și depășit. Cu toate dificultățile din acest an, cooperativa a reușit să depășească planul producției de porumb cu peste 22%, urmînd ca membrii cooperatori să primească de la această cultură venituri cu aproape 20% mai mari.

Cooperativa are o experiență bună și în ce privește angajarea în acord global a plantațiilor pomicole. În acest caz se practică atât tarife pe unitatea de produs, cât și tarife la 1 000 de lei valoare a producției, pentru a stimula membrii cooperatori la strîngerea la timp și cu atenție a recoltei, în vederea desfacerii acestora pe perioade și calități, la care se aplică prețuri diferențiate. De exemplu, pentru 12 ha plantație de măr s-a planificat să se obțină o valoare de 78 mii lei, membrii cooperatori fiind retribuiți cu un tarif de 454 lei/1 600 lei valoare a producției. În cazul plantației de prun s-au folosit tarife combinate, la o producție de 572 t, cu o valoare totală de 1 315 mii lei, plata făcîndu-se astfel: pentru 250 t destinate fondului pieței se folosește un tarif de 525 lei/1 000 lei venit, iar pentru diferența de 322 t destinată industrializării, un tarif de 234 lei/t.

Aceste aspecte evidențiază faptul că, în limitele metodologiei unitare, acordul global trebuie să îmbrace forme specifice în funcție de condițiile concrete din fiecare unitate, scopul final fiind realizarea și depășirea producției planificate, folosirea cu productivitate mai înaltă a forței de muncă, creșterea veniturilor membrilor cooperatori.

În toate cooperativele agricole din cadrul consiliului Săpoca retribuirea muncii în zootehnie se face în acord global. În majoritatea unităților s-au încheiat angajamente individuale, care stimulează în mai mare măsură membrii cooperatori în realizarea sarcinilor planificate. Tot în această direcție se impune a fi menționată și inițiativa de a mări numărul indicatorilor ce stau la baza retribuirii, prin redistribuirea unor părți din tarife. Astfel, în sectorul taurinelor, retribuirea cooperativelor are la bază producția de lapte (109,5 lei/t), numărul de viței (300 lei/vițel), numărul de monte (50 lei/montă) și numărul de gestații (100 lei/gestație). Sarcinile anuale sînt repartizate pe luni, iar retribuirea se face în funcție de realizări pe bază de tarife variabile, calculate ca raport între retribuirea medie lunară planificată (constantă pe fiecare lună) și producția planificată pentru fiecare lună. Deoarece angajamentele au fost încheiate la începutul anului, îngrijitorii beneficiază și de avantajele ce le revin ca urmare a măsurilor stabilite prin Decretul Consiliului de Stat nr. 95/1983.

Metodele folosite în cadrul acestui consiliu — chiar dacă nu sînt cele mai bune posibile — reflectă preocuparea organelor de conducere de a asigura o cointerensare cât mai mare a membrilor cooperatori în sporirea producției.

Îată, deci, că atât în producția vegetală, cât și în cea animală unele unități au găsit forme mai eficiente de aplicare a acordului global, a căror extindere și generalizare la cooperative cu condiții asemănătoare pot contribui la sporirea an de an a producției agricole și a bunăstării celor harnici.

Gh. FRĂȚILĂ
Dan MORIȘCĂ

Colectare

COLECTAREA și achiziționarea materialelor refoșibile de la populație cunosc încă unele dificultăți. Problema principală rămâne în continuare organizarea și dezvoltarea rețelei de colectare. Creșterea numerică a punctelor de colectare, impunerea unui rol mai activ al acestora — deplasarea la populație — ar asigura mobilizarea în mai mare măsură a resurselor existente la populație.

Ar putea fi luate în considerare și alte aspecte care, după părerea noastră, ar stimula acțiunea de colectare și achiziție de la populație a materialelor refoșibile:

- asigurarea prin magazinele proprii sau prin centrele de colectare a unor mărfuri în vederea efectuării de schimb pentru materialele secundare colectate;
- perfecționarea rețelei de colectare; punctele de colectare de la populație ar trebui să fie mobile, să aibă inițiativă, să fie simple și ușor de deplasat (containere pe roți, rolpalete rulante, electrocare), amenajate special în raport de categoria produselor ce se achiziționează, deservite de personal calificat.

Dumitru PETCU

economist la Combinatul minier din Deva

ECOURI

Aprovizionare — desfacere

ARTICOLUL „Perfecționarea mecanismului de aprovizionare și desfacere”, apărut în nr. 13 al „R.E.”, a fost supus oezbaterii colectivului de specialiști din cadrul ministerului nostru. În ceea ce privește realizarea planului de aprovizionare, întreprinderile se bucură de sprijinul bazelor județene, al căror rol trebuie în viitor să crească. Propunem ca, coordonatorii de balanță să nu emită repartiții pentru capacități de producție a căror punere în funcțiune este incertă. Balanțele materialelor să fie construite pe resurse certe, deoarece numai astfel executarea indicatorilor de plan se poate realiza întocmai și la timp, evitându-se o serie de complicații.

Ov. MARINESCU

director general adjunct în Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții

★

REFERINDU-NE la articolul apărut în „R.E.” nr. 13 sub titlul „Perfecționarea mecanismului de aprovizionare și desfacere” menționăm că în legătură cu încheierea și executarea contractelor economice în perspectiva planului pe perioada 1984—1985 considerăm că ar fi necesară o dezbateră cu economiști și juriști din cadrul M.A.T.M.C.G.F.F., Consiliului Legislativ și din cadrul ministerelor economice.

Traian SĂLĂJAN

Director în M.I.M.U.E.E.

REFERINDU-NE la propunerea de creștere a rolului bazelor județene în activitatea de încheiere a contractelor economice de desfacere — aprovizionare, precizăm că acestea au ca obiect de activitate, potrivit legii, aprovizionarea unităților socialiste din zonă cu materiale de uz general în cantități nevagonabile. De asemenea, unele baze au preluat desfacerea integrală a unor materiale și aprovizionarea integrală a unor unități economice, rolul acestora în procesul de asigurare a bazei materiale necesară îndeplinirii sarcinilor de producție a crescut de la an la an, această problemă constituind o preocupare permanentă a conducerii ministerului nostru.

La sesizarea unor abateri privind depunerea specificațiilor, menționăm că, în conformitate cu metodologia actuală, ministerele și coordonatorii de balanță pot conveni ca specificațiile sortimentale pentru materialele de uz general în cantități vagonabile să fie transmise centralizat pe total minister beneficiar. Specificațiile sortimentale pentru cantitățile nevagonabile se transmit bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială. Chiar dacă unii beneficiari ar transmite specificațiile pentru întreaga cantitate, la organul tutelar, derularea cantităților nevagonabile se face tot prin bazele județene.

În legătură cu „etapele necesare ale activității precontractuale” precizăm că acestea sînt stabilite anual prin programul unitar pentru desfășurarea activității de elaborare a planului de aprovizionare tehnico-materială (pentru anii 1984—1985 s-a transmis în economie cu numărul 201568/1983) și prin decretele de aprobare și desfășurare a indicatorilor de plan.

I. ZIMNICARU

director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe

Consumuri

PROBLEMELE ridicate în articolul apărut în „Revista economică” nr. 13 intitulat „Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs” au preocupat colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile constructoare de mașini. Din acest punct de vedere considerăm că eforturile îndreptate în acest sens au fost și sînt concretizate printr-o serie de realizări enunțate de altfel și în coloanele revistei.

În spiritul sarcinilor trasate la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 vom continua activitatea de reducere substanțială a consumului de materiale și în special de metal. Ținînd seama că peste 70% din metalul consumat pe economia națională se folosește în construcția de mașini, am început desfășurarea unor acțiuni complexe împreună cu cadrele de specialiști din întreprinderi și institute pentru proiectarea constructivă în vederea micșorării greutateii produselor prin redimensionarea unor componente fără rol funcțional important în sensul reducerii grosimii sau secțiunilor (dimensiunilor); implementarea și lărgirea utilizării de tehnologii cu consumuri reduse de materiale (turnarea de precizie; fabricarea axelor în trepte prin rulare, sintermatritări, for-

jarea în matrite, extrudarea la rece etc.); reducerea adăosurilor de prelucrare și a rebuturilor, optimizarea croirii și debitării centralizate în vederea diminuării pierderilor, valorificarea ștraifurilor și resturilor de tablă, țevi și profile, maselote, culee etc., rezultate din procesele de debitare, croire, turnare, prelucrare sau procedee de fabricație existente; livrarea materialelor metalice de către M.I.M. la dimensiuni fixe sau multiple și la toleranțe negative; reutilizarea prin recondiționare a pieselor de la utilaje și instalații cașate (piese turnate cu grad de uzură scăzut, carcăse etc.)

Aplicarea acestor măsuri va conduce la reducerea mai substanțială a consumului de materiale (în special metal), la recuperarea depășirilor, la creșterea coeficientului de utilizare a metalului la nivelul M.I.C.M.

Pe linia tipizării produselor, ansamblurilor, subansamblurilor și reperelor, menționăm că în cadrul ramurii construcțiilor de mașini au fost elaborate, în cursul anului 1982, 74 programe de tipizare, care practic acoperă întreaga plajă a domeniilor construcției de mașini. Programele promovează tipizarea constructivă, tehnologică și modulară a celor mai importante grupe de produse din construcția de mașini.

Șerban TEODORESCU

director în M.I.C.M.

★

ÎN întreprinderile subordonate Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică se acționează permanent pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale. În acest fel consumurile de materiale și în special cele de metal au fost reduse an de an cu 5—10%, ajungîndu-se ca pe ansamblul ministerului în 1983 să se realizeze o producție marfă mai mare cu 15%, cu un consum de metal mai mic cu 7% față de realizările anului 1982. Aceste rezultate au fost și sînt posibile datorită acțiunii de tipizare în special în domeniul mașinilor-unelte și al motoarelor electrice; asimilării de produse noi cu gabarite mai mici dar cu performanțe superioare (acțiunea de miniaturizare a produselor); reproiectării reperelor, subansamblurilor și produselor mari consumatoare de metal, îndeosebi a celor grele; înlocuirii într-o măsură mai mare a pieselor metalice prin repere din mase plastice cu caracteristici superioare; extinderii execuției de repere prin sintetizare; introducerii tehnologiilor de extrudare la rece etc.

Toate aceste măsuri cadru au fost adoptate în construcția produselor specifice fiecărei întreprinderi și au fost prezentate în expoziția privind reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil. Aplicarea lor va conduce la importante economii de metal în anul 1983.

V. STANCIU

director în M.I.M.U.E.E.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Informatica în societate

DEZVOLTAREA informaticii în România, strâns corelată cu aceea a industriei electronice, reprezintă un fenomen care se încadrează într-o tendință generală pe plan mondial dar, evident, avînd și trăsături specifice. Despre istoria informaticii în România există o literatură destul de cuprinzătoare*). Ne propunem însă să argumentăm rolul unui organism central de informatică ținînd cont de ceea ce dezvoltarea informaticii a adus pînă în prezent din punctul de vedere al unităților de calcul existente, al dotării cu echipamente și programe, al pregătirii specialiștilor din domeniu, al cunoașterii acumulate dar și al eficienței obținute în economie**).

În privința modalităților prin care statele contemporane urmăresc extinderea informaticii în industrie, agricultură, în toate ramurile economiei, dar și în învățămînt, medicină, în administrație și în conducerea societății, ele sînt destul de variate. Experiența mondială arată că nu există o soluție unică; mai multe tipuri de soluții se dovedesc viabile. Trăsătura generală a tuturor soluțiilor adoptate o constituie atenția deosebită acordată la nivel de conducere de stat, de guverne, domeniilor electronicii și informaticii. Alături, anumite condiții istorice au determinat polarizarea activității din domeniul informaticii, inclusiv coordonarea la nivelul țării, în jurul anumitor organe, diferite în funcție de țară la alta. Acest lucru arată necesitatea unor organisme coordonatoare ca fiind esențială, iar faptul că ele au crescut în jurul unei instituții existente sau a alteia fiind o alegere justificată în condițiile unei anumite țări.

Vom observa, de la început că, în raport cu informatica, se manifestă mai multe niveluri de interese, toate foarte puternice ceea ce se întîmplă mult mai puțin în raport cu alte domenii. Asemenea interese se constată după cum urmează:

- la nivelul întregii societăți, implicînd funcționarea economiei și societății în ansamblu. Statul ca reprezentant al societății ar trebui să dispună direct de coloana vertebrală a informaticii și care nu poate fi constituită decît din centre de calcul electronic, (acestea sînt de fapt centrele teritoriale de calcul electronic), din rețeaua de calculatoare și de transmisii de date odată cu coordonarea lor unitară sub atenta îndrumare a conducerii societății socialiste;

- la nivelul ramurilor economice, asupra cărora nu trebuie să insistăm;

- la nivelul întreprinderilor care însă nu trebuie să ducă la acumularea nejustificată de echipamente de mare capacitate și forțe de programare, în primul caz neasigurînd utilizarea intensivă a echipamentelor după punerea lor în funcțiune, în al doilea caz neutilizînd forța de programare din momentul în care sistemul informatic a fost pus la punct;

- la nivelul întreprinderilor, care însă nu trebuie să ducă la nifastă fie pozitiv, fie negativ, după modul în care el privește influența informaticii asupra muncii și vieții lui.

Experiența noastră în domeniul informaticii a arătat că pe lângă aspectele științifice, tehnice și economice interesele de mai sus joacă un rol deosebit de important, afectînd, sub o formă sau alta, toți factorii care iau decizii în raport cu informatica.

Ținînd seama de un asemenea context și dacă sîntem conștienți de el, pentru a răspunde la tema pe care am propus-o, trebuie, în prealabil, să acordăm prioritate unei anumite categorii de interese. Ar fi foarte simplu să spunem „interesele statului sînt prioritare”, dar dacă statul ar crea numai o structură și un organism care să-i ofere informații în raport cu luarea deciziilor de către el, pe plan teritorial și național, informatica nu ar servi pe deplin societatea. Problema informație-decizie la nivelele teritorial și național este vitală dar rolul statului în raport cu informatica nu se poate rezuma numai la atît. Statul este interesat ca întreprinderile să funcționeze eficient pe baze informatice, cu atît mai mult cu cît informatica industrială constituie cel mai nou și viabil suport al automatizării, de asemenea statul este interesat ca fiecare cetățean să beneficieze de aportul informaticii pentru educația, sănătatea și munca sa.

Dacă reunim toate aceste interese de stat și ale societății, în ansamblu, recunoscîndu-le sub această formă, ca prioritare, atunci se pune problema ca societatea să dispună de un sistem informatic, începînd cu locul de muncă și de educație, cu funcționarea mașinilor și instalațiilor tehnologice și mergînd la diferitele nivele de decizie într-un mod adaptat modelului de centralizare/descentralizare pe care societatea l-a stabilit. Asemenea cerințe impun de fapt conceptul cuprinzător de Sistem informatic național și oferă o bază pentru definirea arhitecturii lui funcționale.

Prioritară este atunci problema unui Sistem informatic național (SIN). Dar cine să construiască SIN?

Ne găsim în fața unei construcții pe care cineva trebuie să fie împuternicit s-o realizeze. Această construcție nu este însă una de tip ingineresc obișnuit, ci un macrosistem societal care se dezvoltă cu un caracter aproape biologic. Dezvoltarea SIN nu se poate face conform unui proiect prestabilind de la bun început forma lui finală în toate detaliile, dar nici nu poate fi o desfășurare dezordonată, fără o viziune generală, fără ceea ce astăzi numim un **proiect director** care este revizuit de la o etapă la alta. Această direcționare generală a creșterii „biologice” a SIN comportă, totuși, din aproape în aproape, etape foarte precise. Spre exemplu, în etapa actuală sînt necesare cîteva acțiuni care nu puteau fi atacate mai înainte și care condiționează activități viitoare bine determinate. Astfel de acțiuni imediate sînt:

- transformarea muncii de programare într-o activitate de tip industrial, odată cu introducerea unor tehnologii specifice industriei de programe informatice, a unei organizări corespunzătoare bazate pe structuri existente, a măsurării capacităților de producție și a productivității muncii de elaborare de programe și rezolvarea regimului economic al programelor informatice;

- realizarea primei variante a unei rețele informatice naționale constituită dintr-o rețea (RENOD) de transmisii de date de viteze medii și din calculatoare și echipamente de calcul interconectate prin această rețea.

- impulsionarea puternică a informaticii industriale pe întreg teritoriul țării și în fiecare întreprindere cu sprijinul unui organ tehnic de specialitate prezent în fiecare județ, exponent al unei cunoașteri și experiențe difuzînd în toate unitățile acestuia și de aici în întreprinderi.

Cele trei probleme de mai sus sînt probleme majore, implicînd nu numai măsuri tehnice, ci și legislația economică a țării. O importanță deosebită pentru electronizarea și informatizarea industrială o prezintă înființarea unei funcții de inginer-șef electronist în fiecare întreprindere alături de energeticianul șef și mecanicul șef. În acest mod problemele informaticii industriale vor trece într-adevăr pe primul plan. Colectivele electroniștilor șefi trebuie să facă parte în același timp dintr-o „organizare” de specialitate în jurul unor unități județene (rol pe care îl și preiau acum centrele teritoriale de calcul electronic) într-un sistem pe întreaga țară pentru ca introducerea tehnologiilor de vîrf micro-electronice și informatice să se facă cu maximum de eficiență.

Dacă se va avansa în cele trei direcții amintite mai înainte se vor putea ataca cu succes alte sarcini:

- încheierea primei versiuni a sistemului informatic național prin care o serie de ramuri industriale și activități funcționale în economie vor beneficia de subsisteme teletinformatice la scara întregii țări, unele în interconexiune cu altele;

- constituirea sistemului de bănci de date pentru economie și societatea românească.

Pe măsură ce informatica se dezvoltă se pune și problema unei pregătiri generale în informatică. Într-o a treia etapă va trebui deci să se producă o transformare a întregului sistem de învățămînt pentru a trece la ora informaticii.

Poziția informaticii în societate depinde de factori ca cei trecuți în revistă mai înainte dar și de o viziune la scară istorică a rolului pe care ea îl joacă în istoria societății omenescii. Informatica este chemată astfel să joace un rol esențial în crearea forțelor de producție ale comunismului, în înlăturarea deosebirilor dintre munca fizică și munca intelectuală, valorificarea inteligenței umane și a celei sociale și prin aceasta la rezolvarea problemelor cu care se confruntă omenirea.

Mihai DRĂGĂNESCU

*) Printre lucrările care tratează această problemă pot fi menționate următoarele:

Mihai Drăgănescu, **Sistem și civilizație**, București, Editura politică, 1975.

Mihai Drăgănescu, **A doua revoluție industrială**, București, Editura tehnică, 1980.

Mihai Drăgănescu, **Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la crearea și dezvoltarea infrastructurii informatice**, Buletinul Român de Informatică, 1, 1980, nr. 2, p. 7-18.

Marius Guran, **Dezvoltarea informaticii în România**, în vol. ed. Mihail Florescu, Edmond Nicolau s.a. **Cibernetica**, colecția „Istoria științelor în România”, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1981, p. 132-152.

) Mihai Drăgănescu, **Realizări și perspective în informatică, Institutul Central pentru Conducere și Informatică, București, Ianuarie 1983.
Informatica românească - rod al gândirii creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Institutul Central pentru Conducere și Informatică, București, 26 Ianuarie 1983

Adunările generale ale oamenilor muncii

PREGĂTIREA TEMEINICĂ A PRODUCȚIEI ANULUI 1984

● Folosirea deplină, eficientă a capacităților de producție ● Produse cu nivel tehnic și calitativ mai înalt, realizate cu consumuri materiale și energetice reduse ● Creșterea în ritm accelerat a productivității muncii ● Rentabilitate sporită a fiecărui produs și a întregii activități.

DOCUMENTELE Plenarei C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie, deosebit de importanta Cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, hotărârile adoptate, conturînd definitoriu problematica accelerării cursului spre o înaltă calitate și eficiență a activităților în întreaga economie națională în următorii ani, stabilind căile concrete ale îndeplinirii acestui obiectiv de care depinde trecerea României în rîndul țarilor cu o dezvoltare economică medie, au definit totodată cadrul general și nivelele pentru cei de-al patrulea an al cincinalului. Proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială pe 1984 prevede sporuri importante la indicatorii de bază față de anul în curs, confirmînd că, în ciuda dificultăților create de situația din economia mondială, țara noastră își urmează neabătut drumul progresului, al creșterii susținute a venitului național și ridicării, pe această bază, a nivelului de trai al populației. Accentul ce se pune pe lărgirea neîntreruptă a forțelor de producție și folosirea deplină a capacităților existente în fiecare ramură, pe extinderea bazei de materii prime și sporirea gradului de valorificare a acestora, pe dezvoltarea agriculturii, pe îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, pe utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor de investiții, pe reducerea consumurilor materiale, energetice și a cheltuielilor de producție, pe mărirea mai rapidă a productivității muncii, pe creșterea importantă a exporturilor și diminuarea importurilor evidențiază caracterul consecvent, dinamic și atotcuprinzător al orientării spre fructificarea superioară, eficientă a resurselor naționale, condiție a unei dezvoltări economice intensive.

Alături de încheierea cu bune rezultate a activității din acest an, pregătirea producției din 1984 mobilizează acum, în toate unitățile economice, importante eforturi. Fundamentarea indicatorilor, elaborarea programelor de măsuri care să garanteze îndeplinirea lor, încheierea contractelor de aprovizionare și desfacere, definitivarea documentațiilor și adaptarea tehnică-tehnologică pentru produsele ce vor apare în premieră în noul an, identificarea rezervelor latente din secții și de la locurile de muncă au antrenat contribuția largă a lucrătorilor, de la nivelele de conducere pînă la executanții direcți. Într-un spirit de înaltă responsabilitate muncitorească sînt dezbătute sarcinile din 1984 în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi, institute, centrale — prilej de analiză exi-

gentă a parametrilor actuali ai activității în lumina cotelor ce vor trebui atinse, de manifestare a inițiativei creatoare, a voinței de autodepășire.

ADUNAREA generală de la Combi-natul pentru industrializarea lemnului Pipera-București a apreciat că există condiții pentru îndeplinirea indicatorilor de bază și a angajamentelor din acest an. Un prim argument îl reprezintă rezultatele din primele 9 luni: depășiri de plan la producția-marfă industrială (10,6 mil. lei), la producția fizică (mobilier din lemn — 4,1 mil. lei, plăci din așchii de lemn — 3 mii mp, plăci innobilate — 39,5 mii mp, uși din plăci celulare — 7,5 mii mp ș.a.), la producția netă (6,1 mil. lei), la productivitatea muncii (4,7%), economii suplimentare la 1 000 lei producție-marfă (11,06 lei la cheltuielile totale, 4,28 lei la cele materiale), la cheltuielile cu munca vie (echivalînd cu o economie relativă de 207 oameni). Ratele rentabilității la principalele produse au întrecut nivelul planificat cu 28% la plăci fibrolemnoase emailate, cu 14% la PFL melaminat, cu 4% la plăci HDS, cu 56% la PAL melaminat, cu 22% la mobilier — din care la cel pentru export cu 21%. Obținerea unor beneficii cu 3,6 mil. lei superioare celor prevăzute a făcut posibilă — pe lîngă constituirea tuturor fondurilor prevăzute în buget — efectuarea unor prelevări în valoare de peste 600 mii de lei pentru fondul de participare a oamenilor muncii. Alt argument îl oferă evoluția pozitivă din ultima perioadă a unor laturi ale activității, la care se înregistrau rămîineri în urmă. În octombrie, volumul producției de mobilier pentru export pe relația de valoare convertibile a fost dublu față de media din primele 3 trimestre; menținerea nivelului atins va asigura nu numai recuperarea unor restanțe, ci și racordarea la ritmul pe care-l va impune, în 1984, creșterea cu circa 53% la această secțiune a planului. Se urmărește îndeplinirea aproape punerea integrală în funcțiune a dezvoltării la capacitatea de filme melaminice pentru plăci innobilate, a cărei producție urmează să marcheze în anul viitor un spor de o cincime. Au fost inițiate acțiuni pentru lichidarea stocurilor de materiale și produse finite care au influențat negativ situația financiară a întreprinderii, determinînd totodată imobilizări de resurse.

Asemenea măsuri de corecție, adaptare, întîmpinare sînt imperios necesare în aceste patru decade ce mai rămîn pînă la finele anului, pentru înscrierea de pe acum în dinamica lui '84. La C.I.L. Pipera această dinamică este deo-

sebit de mobilizatoare: un plus de 9,5% la producția-marfă (reprezentînd fizic creșteri de 28,6% la plăci din așchii de lemn, 12% la uși-ferestre, 19,3% la mobilier etc.), de 23,9% la livrările pentru export și 13,4% la cele pentru fondul pieței, de 19,8% la producția netă, de 26,5% la productivitatea muncii, de 30,3% la beneficii — cu o nouă și substanțială reducere a costurilor de producție (cu 39,80 lei la cheltuielile totale pentru 1 000 lei producție-marfă, din care cu 29,80 lei la cheltuielile materiale).

DAREA DE SEAMĂ prezentată de consiliul oamenilor muncii, programul de măsuri, debaterile din adunarea generală, pornind de la sublinierea reușitelor ce trebuie permanentizate și generalizate, de la dezvoltarea punctelor slabe, s-au concentrat asupra condițiilor necesare pe plan organizatoric, tehnic, economico-financiar și de relații cu exteriorul, în vederea alinierii la acești parametri exigenți.

A fost subliniat cu precădere imperativul folosirii judicioase, integrale a capacităților existente, pentru a asigura realizarea ritmică a producției planificate, la toate sortimentele. Ceea ce nu trebuie să însemne suprasolicizarea mașinilor, utilajelor, instalațiilor, pînă la „căderea” lor; dimpotrivă, s-a insistat asupra respectării graficelor de reparații, asupra reducerii duratei și ridicării nivelului calitativ al acestor lucrări. Reținem, dintre măsurile stabilite: colaborarea între secții și cu alte întreprinderi pentru asigurarea pieselor, subsamblelor de schimb și a forței de muncă; includerea în echipele de reparații a operatorilor de la mașini; realizarea în atelierele proprii a unor cantități sporite de subsamble care să le înlocuiască pe cele din import; executarea, cu prilejul reparațiilor capitale, a unor modernizări în vederea îmbunătățirii performanțelor utilajelor. S-a cerut să se organizeze mai bine coordonarea și urmărirea îndeplinirii sarcinilor fizice zilnice ale secțiilor, astfel încît cooperarea în acoperirea necesarului de semifabricate să funcționeze eficient și să garanteze ritmicitatea producției. Întrucît la sectoarele accesorii din lemn și înlocuitori de furnire capacitatea depășește cererile, se impune introducerea, în completare, a unor produse sau sortimente noi, realizabile pe instalațiile existente (în acest sens s-a experimentat, de pildă, fabricația placajului cu tegofilm) și care să aibă desfacerea asigurată.

Odată cu rezolvarea problemei stocurilor de produse finite, pentru depozitarea cărora au fost ocupate unele suprafețe de producție, va trebui să se procedeze la îmbunătățirea utilizării spațiilor, prin îndesirea utilajelor și gruparea lor pe genuri de operații, micșorînd astfel circuitele transportului intern.

De bună seamă, decisivă pentru buna pregătire a producției din 1984 este rezolvarea în timp util a problemelor din amonte și aval — asigurarea bazei materiale și a desfacerii. Întreprinderea însăși, centrala industrială de care aparține, întreprinderea de comerț exterior Tehnoforestexport au datoria să se implice mai intens și mai eficace în această acțiune, de pildă în ce privește contractarea de către unitățile comerciale a produselor pentru fondul pieței, recent re-proiectate și introduse în fabricație, ofertarea pe piața externă a produselor pentru export existente în stoc, urgentarea definitivării tratativelor în curs cu unele firme străine — în urma cărora este de așteptat un volum important de comenzi.

Totodată, buna apreciere de care produsele C.I.L. Pipera se bucură din partea beneficiarilor din țară și de peste hotare se cere onorată și consolidată în continuare. La aceasta vor contribui prioritare cele aproape 40 de modele de produse noi, cu parametri superiori, aflate acum în faza de proiectare, omologare sau de pregătire tehnologică pentru introducerea în fabricație. Va fi nevoie însă și de grijă sporită la recepția materialelor, în aplicarea tehnologiilor prescrise, la autocontrolul pe faze de fabricație și la controlul C.T.C. interfațe, ca și la operațiile de ambalare, manipulare, încărcare și consolidare în mijloacele de transport a produselor finite, pentru a se evita degradările.

ÎN PRIMELE 9 LUNI din acest an, față de normele de consum (calculate la 1 milion de lei valoare a producției) colectivul combinatului a economisit 449 mc de cherestea, 35 tone de PFL, 35 mii mp de PAL, 42 mii mp de PAL melaminat; la consumurile energetice s-au obținut reduceri de 1748 MWh energie electrică și 2 618 t combustibil convențional. Ceea ce nu epuizează posibilitățile unor diminuări și mai drastice, atât prin proiectare cât și în fabricație. (Un singur exemplu: reglarea necorespunzătoare a preselor mono- și multietajate a dus la variații ale parametrilor de presiune, din care au rezultat rebuturi). În lumina sarcinilor din

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime și de energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de recenta Plenară a Comitetului Central al partidului, aceste posibilități vor trebui să fie transformate în realități. De altfel, la fundamentarea indicatorului din planul anului viitor, privind **reducerea cheltuielilor de producție**, grupele de măsuri relative la **micsorarea consumurilor specifice** de materii prime, materiale, combustibil, energie electrică, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și de utilizare a materialelor re-folosibile sînt luate în calcul cu o eficiență globală de 10,7 milioane de lei, reprezentînd o pondere de 30 la sută.

Alți 9,1 milioane de lei — peste o pătrime din reducerea prevăzută a costurilor — sînt puși pe seama măsurilor pentru **creșterea mai accentuată a productivității muncii**. Ele se concentrează în astfel de zone cu înalt coeficient de garanție a rezultatelor, cum sînt perfecționarea tehnologiilor de fabricație (extinderea asamblării corpurilor de mobilier cu ajutorul preselor cu acționare pneumatică, introducerea șlefuirii cu vibrație la reperetele profilate, a dispozitivelor cu excentric la asamblare ș.a.), creșterea gradului de mecanizare a operațiilor (de pildă trecerea la manipularea materialelor și semifabricatelor în transportoare și cărucioare cu role libere într-o serie de sectoare, dotarea cabinelor de pulverizare din sectoarele de finisaj cu transportoare cu lanț calibrat și mese reglabile, eliminarea muncilor manuale la sortarea plăcilor prin echiparea cu benzi de sortare, întorcător și lift cu vacuum etc.). Prin mecanizarea complexă a transportului intern și a lucrărilor de încărcări-descărcări (la care indicele de mecanizare va atinge 83,9 la sută) vor putea fi eliberați un număr însemnat de muncitori auxiliari și de deservire. Se regăsesc, în măsurile stabilite de adunarea generală, și numeroase alte concretizări ale orientărilor stabilite prin Progra-

mul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, aprobat de Plenara Comitetului Central. Astfel, va fi pus în aplicare proiectul de modernizare a secției 2 mobilă corp; sectoarele de montaj de la secțiile de mobilier vor fi reorganizate pe linii specializate pe produse; normele locale (care în prezent, la unele secții, nu mai corespund cu dotarea tehnică, fiind depășite în proporție mare fără un efort deosebit) vor fi înlocuite cu norme departamentale, iar planul de reexaminare a normelor va fi adaptat permanent la situațiile concrete; activitatea de organizare a producției și a muncii se va concentra asupra înlăturării desfășurării defectuoase a unor procese de fabricație; se vor extinde acțiunile de calificare, ridicare a calificării și perfecționare a personalului muncitor. Întrucît la implementarea noii forme de organizare și retribuire a muncii în acord global s-au ivit unele neclarități și abateri, va fi organizată instruirea temeinică asupra metodologiei, a conducătorilor formațiilor de lucru, șefilor de secții-ateliere și a personalului de specialitate.

DÎND GIRUL SĂU programului unitar de măsuri, aprobînd contractul-angajament încheiat cu Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții, colectivul de oameni ai muncii de la C.I.L. Pipera, reprezentat în adunarea generală, și-a asumat prin aceasta obligația de a contribui cu întreaga capacitate de efort și inițiativă, la înfăptuirea hotărîrilor adoptate, în vederea consolidării autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare, creșterii răspunderii personalului muncitor și a organelor de conducere colectivă pentru apărarea și dezvoltarea proprietății întregului popor, pentru gospodărirea judicioasă și eficientă a bunurilor încredințate, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce-i revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1984.

Adrian RUSU

Inițiativele tehnico-economice — resurse de creștere a productivității muncii

ÎN CENTRUL preocupării consiliilor oamenilor muncii și a comisiilor de creație tehnico-științifică din unitățile economice ale județului Harghita stă îndeplinirea prețioaselor indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la accelerarea ritmului de sporire a productivității muncii, astfel încît în cîțiva ani aceasta să se dubleze.

O latură însemnată a acestei preocupări o constituie generalizarea inițiativelor tehnico-economice. Comisia județeană pentru coordonarea activității de creație tehnico-științifică acționează pentru creșterea eficienței și generalizarea acestor inițiative, organizînd lunar, în municipii și orașe, manifestări pe teme tehnico-economice, iar la nivel județean — analize semestriale privind aplicarea și generalizarea inițiativelor cu efecte imediate asupra creșterii productivității muncii.

În unitățile noastre economice se desfășoară pe scară largă înnoirea și modernizarea cu efort propriu a tehnologiilor de fabricație, folosind utilaje și instalații de precizie, cu randament superior. Astfel, la întreprinderea de producție industrială pentru construcții căi ferate Harghita s-a introdus sudarea cu curenți de înaltă frecvență a plăcuțelor dure pe capetele sașilor de foraj, ceea ce a asigurat creșterea productivității cu 15%. În

industria de mobilă, prin lăcuirea suprafețelor cu aparate pulverizatoare electromecanice în locul celor cu aer comprimat s-a îmbunătățit calitatea finisajului și a sporit productivitatea muncii cu 8%. Noua tehnologie de execuție a diaframelor și flanșelor pentru strunguri, introdusă la întreprinderea mecanică Gheorghieni, a avut ca efecte reducerea considerabilă a consumului unitar de manoperă și diminuarea greutateii produsului (deci a consumului de metal) cu circa 30 kg.

Cu toate rezultatele bune pe primele 9 luni din 1983 în domeniul creșterii productivității muncii în industria județului (planul la acest indicator a fost depășit cu 0,6%), unitățile economice dispun încă de însemnate rezerve în privința generalizării și aplicării mai rapide a tuturor inițiativelor tehnico-economice pentru înfăptuirea sarcinilor ce le revin din programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, prin valorificarea deplină a condițiilor create pentru întărirea autoconducerii și autogestunii, prin baza tehnico-materială modernă și în continuă dezvoltare, prin organizarea și stimularea activității de concepție. La acest imperativ trebuie să se alinieze cît mai strîns și colectivele unităților economice din județul nostru.

dr. Alexandru BALÁZS

vicepreședintele Comisiei județene de creație tehnico-științifică, președintele Consiliului județean al sindicatelor Harghita

65 de ani de la făurirea statului național unitar român

Desăvîrșirea unității de stat — factor esențial al dezvoltării economiei românești (II)

ACTIUNILE COMPLEXE de consolidare a economiei naționale devenite posibile prin desăvîrșirea Unirii de stat au vizat într-un fel sau altul toate ramurile economice și în general toate activitățile economice și culturale științifice. Acestea se alătură eforturilor pentru dezvoltarea industrială a țării la care ne-am referit în prima parte a acestui articol.

Evoluții contradictorii în agricultură

AGRICULTURA, ocupație de căpetenie, mult milenară pe meleagurile țării noastre, a continuat și după Unire să constituie o ramură de bază a economiei naționale, cu toate că ponderea acesteia în produsul național și în venitul național s-a redus, așa cum s-a arătat în special în favoarea industriei. Datorită întinderii și calității solului, varietății acestuia și a condițiilor naturale în general favorabile, hărniciei țăranilor români, țara noastră s-a afirmat în perioada dintre cele două războaie mondiale ca o putere economică agricolă.

Totuși, în perioada dintre cele două războaie mondiale evoluția agriculturii a fost în general contradictorie. Astfel, pe de o parte, așa cum se apreciază, „evenimentul de o covârșitoare importanță al reformei agrare din 1918—1922 a determinat nu numai prefaceri însemnate în structura agriculturii românești, dar, implicit, a contribuit la dezvoltarea capitalismului pe ansamblul întregii economii¹⁾”. Reforma a dat o lovitură moșierimii, expropriind o suprafață de peste 6 milioane ha, mai mult de jumătate revenind prin improprietăți unui număr de aproape 1 500 000 gospodării țărănești. Reforma agrară a creat condițiile unei coînterării sporite a țăranilor, care au devenit proprietari de pământ, în creșterea producției și productivității muncii. Totodată s-au extins condițiile pentru dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste la sate. Pe de altă parte, lipsa unei politici economice adecvate a făcut ca producția și productivitatea muncii în agricultură să crească lent, iar milioane de țărani să aibă în continuare un nivel de viață scăzut.

O serie de studii printre care și monografiile sătești elaborate de echipele complexe, interdisciplinare, printre primele formațiuni de cercetare de acest gen din lume, inițiate și conduse de Dimitrie Gusti, evidențiază faptul că în toate regiunile țării, concomitent cu apariția și consolidarea unor păături instărite ale populației, majoritatea locuitorilor satelor aveau încă un standard de viață redus. Așa cum sublinia și Virgil Madgearu, în localitățile rurale exista, în ajunul celui de al doilea război mondial, o suprapopulație relativă, iar structura exploataților țărănești „prin predominarea celor foarte mici, de o întindere insuficientă pentru asigurarea întreținerii unei familii...²⁾ agrava fenomenul suprapopulației agricole.

Agricultura românească între cele două războaie mondiale avea un caracter extensiv, era slab dotată cu mașini și utilaje, iar în țară nu se dezvoltase o producție de mașini agricole pe măsura cerințelor.

În conturarea tabloului economic al satului românesc din perioada la care ne referim, trebuie să menționăm și fărâșele prefelului care s-a deschis între produsele industriale și cele agricole în defavoarea acestora din urmă după criza din anii '30, care a contribuit masiv la menținerea și chiar înrăutățirea nivelului de viață al majorității țăranimii. Bazându-se prea mult pe potențialul natural și pe tenacitatea și modestia țăranului român, politicienii vremii au decis ca agricultura să constituie în perioada dintre cele două războaie mondiale, în mod exagerat, o sursă de acumulare de capital.

Chiar și în aceste condiții, unele progrese în ceea ce privește dezvoltarea producției s-au obținut, față de media ani-

lor 1921—25, în anul 1938 producția de cereale crescînd de la 83 894 mii chintale la 117 322 mii chintale; cea de grâu de la 24 377 mii chintale la 48 214 mii chintale, cea de porumb de la 35 613 mii chintale la 51 173 mii chintale. Producția de plante oleaginoase a crescut în aceeași perioadă de la 856 mii chintale la 2 446 mii chintale, cea de fîn de la 35 629 mii chintale la 72 235 mii chintale. În această perioadă s-au introdus în cultură, pe suprafețe limitate, plante noi printre care soia, bumbacul, orezul³⁾. O anumită dezvoltare au cunoscut-o și alte sectoare ale agriculturii: creșterea animalelor, viticultura etc.

În ajunul celui de al doilea război mondial preocupările cel puțin în planul cercetării științifice economice pentru găsierea unor soluții inovatoare în vederea asanării agriculturii românești, s-au intensificat, dar din păcate ele nu și-au găsit corespondentul adecvat în măsuri practice de politică economică.

Forțelo progresiste ale vremii atrăgeau însă tot mai ferm atenția asupra necesității acordării unui sprijin sporit dezvoltării și modernizării agriculturii românești, ridicării culturii științifice a satului românesc, a nivelului de civilizație a acestuia ca una din condițiile esențiale ale progresului întregii economii românești.

Tendențe în dezvoltarea circulației interne și internaționale a bunurilor și serviciilor

CA. URMARE a lărgirii pieței interne prin crearea statului național unitar, a dezvoltării forțelor de producție, a extinderii relațiilor de producție de tip capitalist la orașe și sate, schimburile comerciale interne, cele între oraș și sat, între diferite provincii ale țării au cunoscut o anumită dezvoltare. Evident că locul hotărîtor în aceste schimburi îl dețineau clasele suprapuse de la orașe și sate, dar o contribuție însemnată la dezvoltarea acestora au adus-o toate păturile populației pe măsură ce s-a trecut de la autosatisfacerea cu bunuri materiale în cadrul gospodăriilor la procurarea acestora de la piață. Un rol însemnat în dezvoltarea comerțului l-a deținut și procesul de dezvoltare a industriei prin lărgirea ofertei și prin lansarea unor comenzi de valori din ce în ce mai ridicate atît de către stat, cit și de către firmele particulare.

Marea Unire a creat condiții favorabile pentru participarea la circuitul mondial de valori, volumul fizic al comerțului exterior al României (importuri+exporturi) crescînd de la 523.079 tone în 1919, la 8.147.466 tone în 1929. În perioada crizei și în anii care au urmat, volumul comerțului exterior a cunoscut o evoluție oscilatorie care a gravitat în jurul a 8.000.000 tone de mărfuri. În ceea ce privește evoluția valorică ea a fost fluctuantă știut fiind că prețurile pe piața mondială au fost foarte oscilante. În prezentarea fie și succintă a participării la circuitul mondial merită să fie menționat că în 1937 România avea relații comerciale cu peste 45 de țări din toate continentele lumii, ceea ce reflecta o anumită diversificare teritorial-geografică a acestor relații. De asemenea, este sugestiv pentru evoluția comerțului exterior că, din cei 20 de ani cuprinși în perioada 1919-1938, în 14 ani balanța comercială a înregistrat solduri pozitive iar în 6 ani a cunoscut solduri negative.

În ceea ce privește structura pe mărfuri a comerțului exterior aceasta reflectă numai într-o anumită măsură pe cea a producției. Astfel exporturile românești erau concentrate pe câteva grupe de mărfuri: produse petroliere, cereale și alte produse agricole, produse lemnoase cu un grad scăzut de prelucrare. Alte ramuri ale industriei prelucrătoare aveau o participare neînsemnată la export cu toate că devenise evidentă necesitatea intensificării acestei participări fără de care țara noastră industrie risca să se sufocă în limitele unei piețe înguste. Încă din anul 1925, se aprecia că „Acest proces de a satisface prin industrie toate nevoile proprii, care s-a manifestat atît de puternic în anii din urmă, va ajunge repede la rezolvarea lui; iar industria românească, în plină

1) Prof. dr. doc. Marin Lupu, „Studii privind dezvoltarea economică a României în perioada capitalismului”, Studii și cercetări economice, 1967, pag. 269.

2) Virgil Madgearu, „Evoluția economiei românești după războiul mondial”, „Independența economică”, 1930 pag. 31.

3) „Aspecte ale economiei Românești”, 1939, pag. 89—92.

dezvoltare, va intra mai curind decit banuim, in a doua faza: aceea de export pentru prisosul productiei sale⁴⁾. In anii 1936—1939 previziunea respectiva incepea sa se realizeze dar cu destula timiditate.

In ceea ce priveste importul, acesta era axat in principal pe produse prelucrate si semifabricate, dar mai ales dupa criza din anii '30 se produc unele mutatii insemnate in structura acestora. Astfel fata de anul 1930, in 1939 ponderea materiilor prime in cantitatea totala a importurilor a crescut de la 9,6% la 33,8% ocupind deja primul loc, cea a semifabricatelor a sporit de la 25,4% la 33,2%, iar cea a produselor fabricate s-a redus de la 65,0% la 33,0% adica aproape la jumătate. Mutatiile respective reflectau, pe de o parte, cerintele sporite ale industriei prelucratoare de materii prime si semifabricate, iar pe de alta parte, capacitatea acestei industrii de a acoperi unele cerinte ale pietei, trecindu-se la o serie de substituii de importuri. In general se poate vorbi de deplasarea importurilor de la bunuri de consum catre cele necesare productiei, mutatiile respective reflectind atat orientarea, cit si stadiul atins in dezvoltarea industrială a țării. Structura comparată importuri-exporturi rămâne însă defavorabilă acestora din urmă. Astfel in anul 1934 exportam 13,48 tone de mărfuri pentru fiecare tonă importată, iar in 1938 acest raport era de 8:1. In plus trebuie adăugat că excedentul menționat al balanței comerciale s-a datorat parțial forțării exporturilor de materii prime sau de produse cu un grad scăzut de prelucrare.

Dupa criza din anii '30 statul român și-a sporit intervenția in domeniul comerțului exterior și in cel financiar monetar in special prin controlul instituit asupra mișcării devalurilor care avea însă o eficacitate limitată.

Politica economică externă in anii '30 a fost dominată in general de următorii factori :

— autonomia politicii economice, necesară pentru a atenua efectele crizei asupra economiei interne in plină ascensiune și pentru a sprijini procesul de industrializare ;

— asigurarea importului de materii prime și semifabricate necesare industriei românești ;

— asigurarea unui excedent in devaluri libere al balanței comerciale pentru a se putea face față obligațiilor de stat debitor și a se achiziționa materii prime de pe piața mondială⁵⁾.

In contrararea tabloului circulației interne și internaționale a mărfurilor și serviciilor este necesar să luăm in considerare și evoluția pe care a cunoscut-o turismul in țara noastră.

Una dintre țările cele mai inzestrate de natură din lume, România a manifestat un interes crescind pentru punerea in valoare a frumuseților sale naturale. Trebuie menționat că încă din secolul trecut pe teritoriul țării noastre se dezvoltaseră o serie de stațiuni balneo-climaterice și apăruse literatură relativ bogată in acest domeniu. Intre cele două războaie mondiale a crescut ritmul amenajărilor, iar pe plan organizatoric in 1936 s-a creat „Oficiul Național de Turism” care avea un rol insemnat in coordonarea acestei activități. In anul 1938 existau aproape 100 de stațiuni balneare de interes național recunoscute oficial de Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, cărora li se adăugă alte amenajări și puncte turistice față de care se manifestă un interes crescind.

In general se poate deci aprecia că deși cu multe negalități și neajunsuri circulația internă și internațională a mărfurilor și serviciilor întreaga un tablou al unei economii naționale care căpătase un suflu puternic prin Unirea tuturor provinciilor românești.

Conturarea unei școli economice naționale

ACTUL UNIRII a deschis perspective noi pentru dezvoltarea învățămîntului, științei, culturii românești. Încă înainte de primul război mondial, învățămîntul românesc datora mai ales lui Spiru Haret un proces de dezvoltare și de democratizare. In ceea ce privește învățămîntul superior economic, in anul 1913, deci acum 70 de ani, fusese creată la propunerea lui A.D. Xenopol, care îndeplinea in acea perioadă funcția de ministru al industriei și comerțului, „Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale” din București. Această instituție de învățămînt economic din România și prima

⁴⁾ Reprodus de Lucrețiu Pătrășcanu in „Probleme de bază ale României”, pag. 10, după un articol de Vintilă Brătianu, „Situatia economică creată României noi după război”.

⁵⁾ Vezi și „Enciclopedia României”, volumul IV, pag. 451.

⁶⁾ I. Răducanu, „Curs de Istoria doctrinei economice”, 1931/1932, p. 198.

⁷⁾ Virgil Madgearu, „Curs de economie politică”, pag. 151.

⁸⁾ Victor Slăvescu, „Curs de economie politică”, 1935, pag. 70.

de acest gen din întreaga parte de sud-est a Europei, a fost adaptată in mare măsură încă de la început particularităților și cerințelor românești. In anul universitar 1920/21 a început să funcționeze „Academia Comercială din Cluj” care a avut aceeași structură ca cea din București. Ducind mai departe tradițiile unor economiști care se afirmaseră puternic in secolul trecut, cele două instituții au creat o valoroasă școală de învățămînt și cercetare economică.

Evident, in perioada dintre cele două războaie mondiale in România existau tendințe diverse in gândirea economică dar este important de menționat că un loc insemnat l-au deținut orientările progresiste, democratice, o serie de economiști, printre care numeroși profesori universitari care au slujit învățămîntul economic și au contribuit la formarea școlii economice naționale acordind o atenție constant ridicată dezvoltării și progresului economiei românești, introducând in cadrul acesteia a unor reforme structurale de fond. Mulți dintre reprezentanții acestei școli aveau de pildă, o poziție realistă față de marxism. Astfel, I. Răducanu care a deținut timp de un deceniu funcția de rector al „Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale” arăta că „K. Marx a revoluționat cercetările economice” și a adăugat că „economiești care au socotit întreaga teorie a lui Marx ca fiind o erezie, nu l-au înțeles⁶⁾”. Virgil Madgearu la care ne-am referit anterior, profesor și om de știință de mare prestigiu, întemeietorul „Institutului de Conjunctură Economică” in 1934, sublinia meritele lui Marx „in lămurirea plusvalorii, deci a izvorului de venit al clasei capitaliste...”⁷⁾. La rindul său Victor Slăvescu, un alt mare profesor și om de știință, aprecia : „K. Marx este reprezentantul cel mai puternic al gândirii socialiste și anume in forma cea mai pură”⁸⁾.

Influențele marxiste se remarcă, de altfel in numeroase lucrări ale unor economiști ai vremii.

Partidul Comunist Român se afirmase ca o forță politică avansată care, prin documentele sale programatice, a făcut o analiză științifică a economiei românești, demonstrind că perspectivile reale ale acesteia rezidă in trecerea la socialism. Totodată, Lucrețiu Pătrășcanu, precum o serie de tineri economiști marxști deschideau, prin lucrările și publicațiile lor, perspective noi pentru cercetarea economică românească.

Lucrările de sinteză, elaborate in deceniul al patrulea, dintre care la unele ne-am referit in acest articol, evidențiau că in România exista deja un potențial științific și cultural ridicat, cercetarea științifică economică abordind probleme de interes fundamental, vizind perfecționarea strategiilor macroeconomice, precum și cele microeconomice in vederea asigurării dezvoltării economiei românești. Din păcate, multe dintre ideile și concepțiile promovate de către o serie de economiști valoroși ai vremii și-au găsit numai o reflectare parțială, sau altele nu au fost luate in considerare de factorii de decizie astfel încît ele au rămas la stadiul de teorii, dar acestea nu-scade cu nimic meritul celor care le-au elaborat.

★

IN CELE CE PRECED ne-am străduit să surprindem, in mod evident, foarte succint, unele dintre principalele aspecte, direcții și tendințe care evidențiază faptul că Actul Marii Uniri de la Alba Iulia, înfăptuit acum șase decenii și jumătate, a constituit o piatră de hotar pentru poporul nostru și in ceea ce privește evoluția economiei. Actul Marii Uniri a deschis perspective largi economiei românești, perioada dintre cele două războaie mondiale valorificind numai parțial aceste posibilități. Chiar și in aceste condiții Unirea și-a demonstrat viabilitatea puternică prin accelerarea progresului pe care poporul român, unit in cadrul patriei comune, l-a înfăptuit pe multiple planuri : dezvoltarea și diversificarea industriei, a agriculturii, a comerțului și turismului, a transporturilor, a științei, învățămîntului și culturii.

Vicisitudinile datorate unor factori interni și mai ales celor externi au făcut totuși ca in cele două decenii la care ne-am referit rezultatele obținute să rămînă modeste.

Perspectivile deschise de actul Unirii au căpătat însă valențe considerabile in anul socialismului și cu precădere după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Programele îndrăznețe imaginate și puse in aplicare in această perioadă au contribuit la ridicarea României pe noi culmi ale civilizației industriale.

Năzuințele celor care au militat pentru realizarea prin Unire a unei patrii puternice își găsesc astfel înfăptuirea deplină in anii socialismului prin succesele remarcabile obținute de poporul român in dezvoltarea economică și cultural-științifică a țării.

prof. dr. Alexandru PUIU

Exigențe și implicații ale creșterii calității producției sociale *)

NECESITATEA CREȘTERII CALITĂȚII producției sociale — resimțită tot mai acut ca urmare a epuizării factorilor extensivi de creștere și a mutațiilor calitative survenite în „mediul extern“ (procesul de restructurare din economiile naționale dezvoltate, în primul rând, și din economia mondială sub impactul RST, crizei energetice, progresului industrial al unora din economiile în curs de dezvoltare etc., cu multiplele și profundele lor implicații) — reclamă o radicală reorientare a strategiei dezvoltării economice spre maxima valorificare a factorilor intensivi de creștere. Aceasta presupune „spargerea“ sistemului de interdependențe materiale și de interese constituite, care determină menținerea stării de peaurie — implicit a raporturilor de dominaire a consumatorului de către producător — și o strategie cantitativă în practica politicii economice, cu întregul lor ansamblu de consecințe nedorite asupra calității factorilor și activității de producție, asupra structurii producției, comportamentelor etc. Faptul implică revederea, în plan teoretic ca și în practica economică, a setului de modele — de structură generală și particulară a producției, de dinamică (reproducție) și de mecanism economic — care au stat la baza politicilor alocative, abandonarea opticii cantitativiste pe care au generat-o.

Această revedere este un proces deosebit de complex, nu ușor de realizat. În plan teoretic persistă, cel puțin o perioadă de timp, reprezentările asupra proceselor economice exprimate în concepția consacrată, „clasică“, a industrializării socialiste, care reflectă cerințele etapei industrializării de bază, a dezvoltării extensive, dominată de nevoi cantitative în condițiile concret-istorice ale mediului extern de existență și dezvoltare a majorității țărilor socialiste din perioada imediat postbelică. Iar aceasta, nu numai ca urmare a insuficienței descifrării analitice, în plan teoretic, a mecanismelor obiective și construite ale dezvoltării optime a economiei socialiste într-o etapă în care esențiali sînt factorii calitativi, și în condițiile unor economii necesarmente „deschise“, activ integrate în diviziunea mondială a muncii (etapă și condiții ce modifică radical problematica structurii producției sociale și a mecanismului de alocare și valorificare a resurselor); experiența dezvoltării de pînă în prezent a economiilor naționale și a economiei mondiale a impus deja degajarea unui important set de idei — teoretizate în lucrările unor economiști ca Em. Dobrescu, J. Kornai, B. Horvath sau ale școlilor sovietice de la Novosibirsk și Moscova (școala acad. N. P. Fedorenko) — iar unele din ele au căpătat, într-un grad sau altul, „recunoașterea socială“. Vechile reprezentări însă se mențin — cu o forță ce, desigur, diferă de la un spațiu național la altul — și în virtutea inerției proprii sistemelor de idei devenite paradigme, inerție generată de creditul pe care l-au conferit acestor idei, rapida dezvoltare realizată sub auspiciile și de o serie de alți factori social-politici. În al doilea rînd, revederea în planul practicii economice a vechiului model de dezvoltare este un proces deosebit de complex și ca urmare a greutății înfringerii inerției structurilor constituite (de producție, organizaționale, profesional-ocupationale etc.) și, fapt deosebit de important, a comportamentelor, implicit a intereselor. În al treilea rînd, este vorba de ansamblul fenomenelor de criză ce caracterizează „mediul extern“ (în primul rînd criza relațiilor comerciale și financiar-valutare) și raporturile economice naționale cu acesta — fenomene ce reprezintă factori restrictivi ai procesului de restructurare internă.

Depășirea inerției ideilor și a structurilor economice constituite, „spargerea“ actualului sistem de interdependențe materiale și de interese, crearea unor noi structuri de producție — implicit organizaționale, de interese, comportamentale etc. — a unor noi echilibre, apte să asigure o dinamică ascendentă a eficienței producției sociale, constituie pentru factorii politici din toate economiile naționale obiect de profundă preocupare concretizată în eforturile de regîndire a modelului de dezvoltare, de reproiectare a structurilor și perfecționare a mecanismelor economice prin care aceste structuri se realizează.

*) Textul de față reprezintă o continuare a considerațiilor autorului, expuse în Revista economică, nr. 40 din 7 oct. a.c.

Calitatea structurii producției sociale în actuala etapă a dezvoltării economiilor socialiste este predeterminată de, și se manifestă prin, tipul de reproducție. Creșterea acestei calități reclamă trecerea la o reproducție de tip intensiv, fapt ce presupune: a) îmbunătățirea structurii calitative a factorilor de producție (creșterea gradului omogenizării lor calitative la nivele cît mai înalte) și implicit a producției; b) creșterea calității structurii pe ramuri a economiei (respectiv a legăturilor dintre acestea) și c) creșterea calității structurii ramurilor.

În realizarea acestor deziderate sînt implicate toate cele trei grupe de modele.

1). Principalul instrument de creștere a nivelului calitativ al factorilor de producție îl constituie progresul tehnic, înțeles, în primul rînd, ca proces de ridicare a nivelului tehnic al produselor — bunuri de investiții și tehnologii; cu alte cuvinte, nu numai și nu atît ca simplu proces de asimilare a acestora, ci, mai ales, ca proces de generare de noi tehnici și tehnologii, de perfecționare a celor existente în consens cu cerințele valorificării cu maximă eficiență a resurselor. Conștiința importanței sale excepționale a reprezentat, după cum se știe, o constantă a preocupărilor în ultimii 10—15 ani. Starea de „deficit“ în privința mijloacelor de producție sau caracterul „tensionat“ al balanței acestora — pe care modelul de dinamică a structurii bazat pe o optică cantitativă, specifică dezvoltării extensive o determină — nu constituie un cadru favorizant al manifestării plene a progresului tehnic. Depășirea acestei stări reclamă — considerînd ceteris paribus — restrîngerea frontului investițiilor nete în beneficiul modernizării și înnoirii mijloacelor de muncă și tehnologiilor uzate moral și, respectiv, o asemenea dimensionare a volumului investițiilor încît cererea (necesarul) de mijloace să nu depășească oferta (posibilitățile), prin aceasta asigurîndu-se utilizarea eficientă a unor importante resurse altfel imobilizate — fie într-un mare volum de investiții neterminate, fie în capacități de producție neutilizate.

Este o orientare clar formulată pentru economia românească a primei jumătăți a anilor '80 de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care sublinia că „în acest cincinal (1981—1985 n.n.) vom acționa nu atît pentru crearea de noi unități economice cît pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent“¹⁾

După cum s-a demonstrat însă în literatura economică²⁾, în condițiile în care finanțarea investiției nu este atributul unității economice (întreprindere sau centrală), bugetul acesteia fiind numai un intermediar între bugetul de stat și actul investițional, interesul unității investitoare nu este orientat și mobilizat în direcția asigurării unei maxime eficiențe a utilizării resurselor investiționale ci, în obținerea unui maximum de resurse de la bugetul de stat și, aspect foarte important, în creșterea sa dimensională (extensivă). Unii economiști apreciază că menținerea, și după încheierea procesului industrializării de bază, a sistemului investițiilor centralizate, de la buget, constituie una din cauzele principale ale perpetuării unei dezvoltări de tip extensiv³⁾, a „foamei“ permanente de investiții și „penurii cronice pe piața bunurilor de investiții“⁴⁾. Invers, promovarea principiului autofinanțării, „formarea fondurilor fixe pe seama propriilor beneficii ale întreprinderilor sau ramurii constituie garanția creșterii eficienței lor“⁵⁾, a depășirii stării de deficit în activitatea de investiții.

Avînd în vedere importanța deosebită pe care, în noile condiții, o capătă cointeresarea unităților economice în asigurarea creșterii eficienței investițiilor, partidul nostru a adoptat, începînd cu plenary din martie 1978, măsuri pentru promovarea formă a principiului autofinanțării. Încă în februarie 1978, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „Fiecare unitate economică trebuie să dispună de un buget de

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la cel de-al doilea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, Știința, 25 iunie 1981, p. 2)

²⁾ János Kornai, A Hiány, Budapest, Kiado, 1980

³⁾ A. Nikitin, Arsenal Sozializma. În: Pravda, nr. 243, 31 aug. 1981

⁴⁾ János Kornai, op. cit. p. 245

⁵⁾ A. Nikitin, loc. cit.

venituri și cheltuieli, să se autofinanțeze, știind că nu mai poate aștepta să fie finanțată din bugetul statului" (...) „Nici o întreprindere nu poate desfășura o activitate normală dacă nu se bazează pe rezultatele muncii proprii, dacă nu-și asigură nu numai producția curentă ci și dezvoltarea, pe baza creșterii producției, a sporirii venitului net, a ridicării continue a rentabilității economice”.⁶⁾

Este evident că descentralizarea alocării resurselor investitoriale vizează subramurile și mai ales producțiile aflate în proces de „creștere normală”. Pentru ramuri, subramuri sau producții, a căror creare sau rapidă dezvoltare constituie un obiectiv strategic al politicii structurale (industriale) naționale, finanțarea, integrală sau parțială, de la bugetul de stat reprezintă unica posibilitate.

Stimularea progresului tehnic reclamă, pe de altă parte, favorizarea competiției prin produs ca și prin preț între producători, pentru a se inversa raportul de dominare a consumatorului de către producător. Căci tocmai acest raport constituie principalul factor favorizant al inerției comportamentului producătorilor de tehnică, al ritmului lent de înnoire — pe baza realizărilor științifico-tehnice — a produselor, al calității nesatisfăcătoare a acestora.

Competiția prin produs și preț, în cadrul unor prețuri limitate, presupune o autoconducere și autogestiune, inclusiv autofinanțare, **efective**, un sistem de planificare a valorilor de întrebuințare care să asigure atât restructurarea intereselor producătorilor, înfrângerea inerției lor, activizarea spiritului de întreprinzător, cât și flexibilitatea activității de producție și operativitatea adaptării ei concomitent la dinamica structurii, cantitative și calitative, a nevoii sociale exprimată în cerere și la schimbările ce survin pe piața factorilor de producție. În lipsa unei autoconduceri și autogestiuni reale, atâta timp cât întreprinderile își pot echilibra bugetul pe alte căi, mai facile decât propria activitate economică (subsidii de la bugetul de stat, obținerea de credite, în condiții ușoare, cu perspectiva nerambursării sau amânării sine die a termenelor scadente etc.); atâta timp cât se menține rigiditatea în jos a prețurilor dublată de posibilitatea producătorilor industriali, fie și parțială, de a stabili prețurile propriilor produse; în condițiile menținerii sistemului sarcinilor de plan directivă fără acoperirea lor cu contracte de desfacere; atâta timp cât competiția între producători rămâne un deziderat și, drept urmare, cumpărătorii rămân dominați de producători, ele, întreprinderile, nu se vor putea mobiliza pentru înnoirea efectivă a producției și creșterea calității acesteia, pentru mai eficientă utilizare a resurselor, pentru adaptarea la condițiile piețelor de aprovizionare și desfacere, reducerea costurilor de producție, creșterea productivității muncii și în general a eficienței activității productive.

Cu deplin temei secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, evidențiază legătura indisolubilă dintre eficiența activității economice și aplicarea fermă a principiilor autogestiunii și autoconducerii muncitorești, subliniind că este necesar „să acționăm cu mai multă hotărâre în direcția aplicării noului mecanism economic, care pornește tocmai de la necesitatea creșterii eficienței economice, de la necesitatea accentuării autoconducerii și autogestiunii”. Căci „autoconducerea și autogestiunea presupun ca fiecare unitate să desfășoare o activitate de sine stătătoare și să realizeze cel puțin beneficiile planificate”.⁷⁾

AUTOGESTIUNEA și autofinanțarea la toate nivelurile, inclusiv de ramură, competiția între producători și flexibilitatea în jos a prețurilor, alături de alte măsuri de stimulare a producătorilor de tehnică nouă și, ceea ce este extrem de important, a creației științifice și tehnice, reprezintă, astfel, condiția de bază a formării unui comportament economic eficientizator al producătorilor, instrument esențial al ridicării nivelului tehnic al mijloacelor de muncă și al producției, o componentă indispensabilă a creșterii calitative, intensive.

Ridicarea nivelului calitativ al mijloacelor de producție este o condiție necesară dar nu suficientă a creșterii eficienței muncii sociale. Valorificarea eficientă a calității mijloacelor de producție presupune creșterea calității forței de muncă, atât în privința nivelului calificării cât și — aspect de maximă importanță — a comportamentului. În perioada dezvoltării extensive, comportamentul muncitorului industrial colectiv poate cunoaște o abatere de la modelul comportamental specific activității industriale. Aceasta, ca urmare a structurii sale calitativ eterogene, determinată de masiva și rapidă antrenare în producția industrială modernă a unor largi contingente de forță de muncă din mediul rural și gospodăria casnică, cu un nivel de pregătire generală scăzut și obișnuințe comportamentale particulare. În plus, pe măsură

ce forța de muncă dintr-un factor abundent devine o restricție a dezvoltării și modernizării structurii, industriei în primul rînd — făcînd necesară o intensificare a mobilității profesionale în rîndurile populației ocupate în producția social-organizată și determinînd, în virtutea inerției structurilor profesionale constituite, deficite structurale de forță de muncă — comportamentul și eficiența utilizării acesteia se pot deteriora și mai mult. Evitarea unei asemenea evoluții, valorificarea posibilităților de omogenizare comportamentală pe care le oferă și implică dezvoltarea intensivă, creșterea eficienței valorificării acestei principale bogății a unei națiuni, impun nu numai un profil larg al pregătirii forței de muncă, favorizant al mobilității profesionale; ele reclamă, pe de o parte, un asemenea mecanism construit de funcționare a economiei, respectiv de formare a intereselor unităților economice, încît să se excludă necesitatea și posibilitatea mobilizării de către acestea pentru desfășurarea activității lor a unui volum de forță de muncă cu mult peste necesarul implicat de cuantum și calitatea mijloacelor de muncă de care dispun, iar, pe de altă parte, aplicarea fermă a principiului socialist de retribuție după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, un sistem de măsuri de stimulare dar și de penalizare, măsuri a căror forță de acțiune să fie suficient de puternică încît să poată orienta comportamentul efectiv în consens cu cel dezirabil.

Acestor cerințe sînt chemate să le răspundă măsurile adoptate de partidul și statul nostru pentru perfecționarea mecanismului economic, pentru promovarea principiilor autoconducerii și autogestiunii și asigurării — prin sistemul de retribuție în acord global — a unei strînse, nemijlocite legături între retribuție și rezultatele activității economice.

2. O altă importantă direcție a creșterii calității producției sociale și trecerii la dezvoltarea intensivă o constituie creșterea calității macrostructurii economiei. Caracterul integrat al sistemului economic, raporturile de interdependență dintre componentele sale, fac ca eficiența sau calitatea funcționării fiecăreia dintre ele, și a sistemului în ansamblul său, să fie în funcție de echilibrul cantitativ și calitativ cu toate celelalte, de calitatea funcționării lor. O industrie și, respectiv, o agricultură moderne, eficiente nu pot exista fără un sistem de mijloace de transport și telecomunicații, de depozitare, manipulare, ambalare, desfacere etc. capabil să le satisfacă cu maximă operativitate și eficiență cerințele, sau fără o suficient de dezvoltată infrastructură destinată satisfacerii principalelor nevoi sociale de care depind, într-o importantă măsură, calitatea — implicit comportamentul și eficiența — forței de muncă. Numeroase calcule efectuate pun în evidență proporțiile cu adevărat uriașe ale pierderilor din producția potențială și din cea realizată generate, de exemplu, de insuficienta dezvoltare (în raport cu dimensiunile producției materiale) a infrastructurii productive. La fel, nu se poate imagina o economie eficientă fără o agricultură puternic dezvoltată. Este semnificativ faptul că țările capitaliste dezvoltate, chiar și cele cu condiții pedoclimatice vitrege, au realizat o agricultură intensivă, de mare randament. Asigurarea unui cît mai înalt grad de omogenizare calitativă a ramurilor economiei naționale, lichidarea decalajelor — sub aspectul înzestrării tehnice, al calității factorilor de producție, al productivității muncii — dintre industrie și agricultură în primul rînd, dintre industrie și construcții, dintre acestea și infrastructura productivă, dintre cerințele dezvoltării ansamblului sferei producției materiale și nivelul de dezvoltare a cercetării științifice și ingineriei tehnologice, dintre ansamblul sferei productive și așa-numita sferă neproductivă constituie o condiție esențială a trecerii la o dezvoltare de tip intensiv, iar aceasta reclamă o redistribuire a resurselor în favoarea ramurilor rămase în urmă.

În condițiile restrîngerii frontului investițiilor nete din industrie în beneficiul celor de reînnoire și modernizare — cu efect potențial pozitiv atît asupra eficienței investițiilor cît și asupra eficienței industriei —, o atare redistribuire nu numai că nu va frîna dezvoltarea industrială, dar, prin creșterea calității organismului productiv, va asigura baza necesară a realizării ei eficiente.

Redistribuirea resurselor în vederea depășirii dezechilibrelor macrostructurale, încrent generate de mecanismul dezvoltării extensive, presupune nu numai o nouă optică, cores-punzătoare noilor condiții de după realizarea industrializării de bază, asupra importanței diferitelor sectoare și ramuri ale economiei, implicit un nou model de structură macro, ci și o structură a mecanismului economic care, concomitent cu asigurarea condițiilor necesare stimulării progresului tehnic, creșterii calității factorilor de producție și producției, să permită un ferm control societal — prin mecanismul planului și al pirghiilor economice, asupra distribuirii între ramuri a resurselor.

Vasile PILAT

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 15, Buc., politică, 1978, p. 525-527.

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la constituirea de lucru de la C.C. al P.C.R. (17 mai 1978, București, Ed. politică, 1979, p. 18-19).

PE DRUMUL de investigație științifică deschis de Keynes, mai mulți economiști renumiți s-au ocupat de definirea echilibrului extern. Să ne aducă aminte, în primul rând, de conotația echilibrului în moduri keynesian simple¹⁾: egalitatea între cererile ex ante și ofertele ex ante pe piețele produselor, forței de muncă și banilor. Transmutat la balanța de plăți, echilibrul se referă la situația acesteia care, în condițiile date, poate fi menținută fără intervenție (Kindleberger, 1969, p. 875). Condițiile date, sau parametrii, pot fi considerați venitul național, nivelul prețurilor, resursele și funcțiile de producție ca determinanți pentru contul curent, iar, pentru fluxurile de capital, înclinația spre investiție și economisire, preferința pentru lichiditate, oferta de monedă etc. Când parametrii se modifică, se schimbă și echilibrul balanței de plăți.

Ceea ce implică definiția de mai sus este nivelul de echilibru al cursului de schimb, adică nivelul la care, în lipsa unei intervenții, cererea de mijloace de plată este egală cu oferta. Pentru că, după cum se poate intui, admitând o intensitate dată a activității economice interne, numai un anumit nivel al cursului de schimb asigură egalitatea ex ante între cererea și oferta de valută. R. Harrod (1939), având în vedere legătura între starea economică internă și situația balanței de plăți — ilustrată de nivelul cursului de schimb — contestă „libertatea” acordată ratei de schimb în a atinge un „nivel natural”, care ar semnifica egalizarea cererii și ofertei de valută. El este de părere că starea balanței de plăți nu poate fi calificată în afara evaluării funcționării întregii economii naționale; echilibru extern fără echilibru intern nu poate exista, iar cursul de schimb care asigură deplina utilizare a resurselor înăuntrul spațiului național se situează la nivelul de echilibru. Analiza lui Harrod sugerează și încită la elaborări suplimentare pe marginea unor întrebări ca: ce se înțelege printr-o utilizare corespunzătoare a resurselor în economie? Care este raportul între constrângerea internă

Controverse cu privire la conceptul de „echilibru extern”

(echilibrul intern) și constrângerea externă (echilibrul extern) având în vedere variabilitatea condițiilor de interacțiune a economiei naționale în spațiul mondial?

Pe aceeași linie de gândire, R. Nurkse (1949) a dezvoltat o serie de criterii mai riguroase privind echilibrul extern care, în largă măsură, au găsit acceptabilitate și au fost asimilate în literatură. El a pornit de la trei întrebări majore. În primul rând, a ridicat chestiunea dezechilibrului balanței de plăți — ca inegalitate între plăți și încasări — având în vedere că din punct de vedere contabil, balanța este, fără excepție, în echilibru. Cu alte cuvinte, care sînt tranzacțiile reziduale, deci nu intenționate (ex ante), care trebuie excluse din egalitatea contabilă pentru a ilustra dezechilibrul? Se apreciază că în această categorie trebuie incluse mișcările de capital pe termen scurt generate de diferențe excesive între ratele dobânzilor, acțiuni deliberate ale autorităților sau ale speculanților și transferul de aur. Aceste mișcări de capital ar fi de scurtă durată și lipsite de capacitate de a susține echilibrul pe termen lung al balanței de plăți.

A doua întrebare la care Nurkse tentează un răspuns privește perioada de timp înăuntrul căreia se judecă starea balanței. Concluzia sa că perioada trebuie să fie suficient de lungă pentru a elimina fluctuațiile ciclice este pe cît

de îndreptățită teoretic,²⁾ pe atît de nesigură ca aplicare practică. Numai să ne gândim, spre exemplu, la incertitudinile legate de aprecierea naturii și duratei unui ciclu, la inerenta diferențiere în abordarea și judecarea situației economice a diferitelor țări, fiecare aflată într-un moment particular al evoluției ciclice. Trebuie subliniată, însă, ideea lansată de Nurkse, că echilibrul extern nu se „fotografiază”, ci se urmărește pe o anumită perioadă de timp. Faptul că, în mod convențional și generalizat, deficitele și excedentele balanțelor de plăți sînt calculate pentru fiecare an, nu invalidează răspunsul lui Nurkse în această privință. Un argument în acest sens este că semnalul pe care autoritățile dintr-o țară îl primesc vizavi de echilibrul/dezechilibrul extern nu provine de la soldul unui an al tranzacțiilor curente, ci de la deficite sau surplusuri succesive care au tendință de permanentizare.

A treia întrebare privește următorul aspect: având în vedere că inegalitatea (dezechilibrul) între plăți și încasări „intenționate” (planificate) poate fi transformată într-o egalitate prin diverse mijloace de control direct și indirect — exercitat de autoritățile publice —, ce tip de control nu este compatibil cu starea de echilibru? Nurkse arată că „trebuie să se pornească de la structura barierelor comerciale existente la un moment dat. Dacă ulterior, un anumit curs de schimb poate fi menținut (sau un deficit este eliminat) numai printr-o creștere a restricțiilor comerciale, atunci cursul de schimb respectiv nu poate fi considerat ca indicînd echilibrul extern” (1949, p. 9). Se întărește astfel ideea că echilibrul balanței de plăți nu este un criteriu suficient pentru aprecierea cursului de schimb la un nivel de echilibru în prezența unor restricții comerciale adiționale. Dar, se poate ridica următoarea problemă: în ce măsură mai este valabil acest criteriu în condițiile unei dinamici a restricțiilor comerciale, sau de altă natură, în economia mondială? Nu capătă adoptarea de restricții suplimentare

FISE

● Cunoscut publicului din țara noastră prin intermediul lucrării de largă circulație „Școlul viito-

rului”, viitorologul american Alvin Toffler este din nou prezent în aceste zile în literatura socio-economică din țara noastră cu volumul „Al treilea val”, tipărit în prestigioasa colecție a Editurii Politice, „Idei Contemporane”. În intenția autorului său, „Al treilea val” este „o lucrare de sinteză amplă. Ea descrie vechea civilizație în care mulți dintre noi am crescut și prezintă o imagine cuprinzătoare, întocmită cu grijă, a noii civilizații care irumpe în mijlocul nostru”. Conceptul fundamental prin intermediul căruia A. Toffler identifică și analizează comportamentele și sensurile unei perioade de tranziție în care se află antrenată lumea de astăzi este cel de „val”; un val de civilizație, întrucît primul val corespunde civilizației agricole, cel de al doilea civilizației industriale și cel de al treilea val, ale

cărui prime forme de manifestare se resimt deja, este cel al unei lumi create în perimetrul noilor tehnologii. Totodată, conceptul de „val” are în viziunea lui A.T. și o capacitate analitică, fiecare val de civilizație putînd a fi analizat pe cîteva coordonate: tehnosfera, sociosfera, înfosfera și forțele de putere. Dar după cum constată dr. Ioniță Olteanu în prefața cărții, valoarea lucrării nu ar consta atît în modul concret în care își imaginează autorul „valul trei”, cît mai cu seamă în diversitatea problemelor sesizate, discutate și avansate ca teme de reflecție.

Manifestare științifică

● În zilele de 16 și 17 noiembrie, sub auspiciile Asociației oamenilor de știință din

R.S.R. s-au desfășurat lucrările primului simpozion național interdisciplinar dedicat promovării noului în știință și tehnologie. Reunind, sub genericul „Noi tehnologii, noi sisteme, programe ale științei contemporane. Realități și perspective de viitor în R.S. România”, studii elaborate de personalități ale științei și tehnicii românești din cele mai diverse domenii de cercetare, lucrările au fost grupate tematic în cinci secțiuni: noile tehnologii și sisteme, problematica globală a omeniilor; noi tehnologii, noi sisteme, noi surse energetice; informatica, cibernetică, inteligența artificială, biocomunicații, bioinginerie; noi tehnologii și sisteme în biologie și medicină; noile tehnologii și sisteme: civilizație, cultură, dezvoltare socială, viitorologie. Urmărind să sondeze direcțiile cele mai semnificative ale dezvoltării

o justificare economică atunci când este o replică defensivă la măsuri similare întreprinse aiurea? Oricum, criteriul menționat acționează atunci când se manifestă o echivalență de condiții pentru țările partenere.

Este semnificativ că, precum Harrod, Nurkse consideră echilibrul extern ca aceea stare dezirabilă a balanței de plăți care caracterizează o utilizare deplină a resurselor de muncă în economie.

Totodată, este instructiv de observat că paradigma keynesiană învederează multiplicitatea cursurilor de schimb ce asigură egalitatea între plățile și încasările externe în raport cu nivelul utilizării resurselor interne (Joan Robinson, 1939). Rezultă deci că și Nurkse, respingând formula stricto sensu de echilibru intern — egalitate ex ante între investiții și economisire — restrânge considerabil zona de stabilire a cursului de schimb de echilibru. Legat de acest lucru se cuvine să facem două observații. Prima se referă la primordialitatea acordată fenomenului economic intern în tratarea relației echilibru intern — echilibru extern. Într-un fel, se simte dorința de „insularizare”,³⁾ de protejare a economiei naționale în fața impulsurilor, sau șocurilor provenite din economia mondială. A doua observație, ce derivă din prima, privește deschiderea relativ mai mică a economiilor naționale spre spațiul extern în perioada interbelică și cea imediat postbelică. În fapt, ultima observație subliniază circumstanțe obiective care au făcut să pară — la vremea respectivă — mai facilă instrumentalizarea constrângerii externe în vederea atingerii obiectivelor interne. Revenind la zona de circumscriere a cursului de schimb de echilibru, se poate spune că ea este cu atât mai greu de pus în lumină, cu cât legătura între fenomenul economic intern și situația balanței de plăți devine mai obscură prin complicarea noțiunii și stării de echilibru intern (J. Meade, 1978), creșterea

interdependențelor în spațiul mondial și indecizia asupra orizontului de timp acoperit de procesul de ajustare a balanței. Este o evidență că obiectivele

subsumate în termenul de echilibru intern — utilizare ridicată a resurselor de muncă în condiții de eficiență microeconomică, stabilite de prețurilor, creștere economică — sînt nu numai cu anevoie conciliabile între ele, dar și întră frecvent în conflict cu sensul limitat de echilibru extern (egalitate între încasări și plăți externe fără considerarea situației economice interne).

Legătura între echilibrul intern și echilibrul extern mai prezintă o latură deosebit de importantă. Dincolo de sublinierea faptului că echilibrul extern, precum a fost definit mai sus, nu este un obiectiv în sine, ci o restricție, transpare adevărul că plățile și încasările unei economii, ca de altfel și fluxurile financiare dinspre și spre aceasta, depind de cantitatea și calitatea activității economice interne din spațiul național respectiv; că, deși „într-un sistem economic mondial monetarizat”,⁴⁾ problemele balanțelor de plăți sînt probleme monetare” (Harry Johnson, 1977, p. 217), conținutul lor este dat de procesele economice reale. Astfel, „cu

trecerea timpului, cursul de schimb trebuie să se conformeze cerințelor echilibrului pe termen lung pe piața bunurilor” (Allen și Kenen, 1978, p. 24). De aici explicabilă este insistența cu care factorii de decizie și chiar unii teoreticieni (E. Sohnen, 1969, p. 259) includ balanța comercială — ca expresie a productivității medii relative a economiei naționale — printre obiectivele politicii macroeconomice. Cît privește vizualizarea dinamică a balanței de plăți ca o problemă de „ajustare de stocuri” — după cum susține abordarea monetară — și nu de fluxuri, controversa ni se pare că pierde din accentul ireductibil dacă se concep fluxurile externe ca mișcări externe de factori de producție și bunuri care determină reajustări în stocuri și dacă se admite ideea că „spațiul monetar internațional nu este unificat” (A. Cachin, 1978) în ciuda existenței unei (unor) valute forte și a piețelor financiare internaționale.

Daniel DĂIANU

REFERINȚE

- Allen, P. R și Kenen, P. B.: „The balance of payments, exchange rates and economic policy” Center of Planning and Economic Research, Athenes, 1978
- Clower, R.: „A reconsideration of the microfoundation of monetary theory”, Western Economic Journal, no. 1, 1967
- Harrod, R.: „International Economics”, Cambridge Economic Handbooks, 1939
- Johnson, H.: „The monetary approach to the balance of payments”, Economica, no. 44, 1977
- Kindleberger, Ch.: „International Economics”, Richard Irwin, 1968
- Meade, J.: „The meaning of internal balance”, The Economic Journal september, 1978
- Mundell, R.: „Problems of the International Monetary System” în Mundell și Swoboda (ed) „Monetary Problems of the International Economy”, University of Chicago Press, 1969
- Nurkse, R.: „Conditions of international monetary equilibrium” în H. Ellis (ed), „Readings in the theory of international trade”, 1949
- Robinson, J.: „The foreign exchanges” în „Essays in the theory of employment”, Oxford University Press, 1947, primă apariție în 1939
- Sohnen, E.: „Flexible exchange rates”, Chicago University Press, 1969

științei și tehnicii în epoca noastră, să descrieze mecanismele de derulare a cunoașterii științifice deopotrivă cu posibilele efecte în plan economic, social, spiritual, comunicările înscrise pe ordinea de zi a Simpozionului acordă o atenție specială problemelor specifice ale dezvoltării, cercetării științifice autohtone, creșterii efectelor sale asupra dezvoltării economiei naționale.

Planul și echilibrul dinamic

● La actualul nivel de dezvoltare a economiei bulgare, asigurarea echilibrului sistemului economic impune noi cerințe în fața activității de conducere macroeconomică — susține P. Masticov în articolul „Conducerea planificată și echilibrul dinamic al sistemului economic socialist” publicat în numărul 6

a.c. al revistei „IKONOMICESKA MISL”. Problema cea mai sensibilă, consideră autorul, este cea a asigurării concordanței între echilibrul material și cel financiar, sau exprimat teoretic, între valoarea de întrebuințare și valoarea, proiectate la nivelul întregii societăți. Dificultatea provine mai cu seamă din cerința asigurării unei stabilități a prețurilor interne, ca o condiție a asigurării unei planificări judicioase pe termen mediu și lung, stabilitate care în practică este permanent amenințată de fluctuațiile prețurilor externe. Posibilitatea de rezolvare a contradicției amintite este analizată de autor în două planuri: cel al întreprinderii și cel al economiei naționale. La primul nivel, cel microeconomic, stabilirea echilibrului financiar presupune cuantificarea exactă a influențe-

lor unor factori cum sînt productivitatea muncii, substituția importului, utilizarea resurselor energetice și materiale recuperabile etc. La nivel macroeconomic apare, după opinia autorului, necesitatea schimbării periodice a ratelor de schimb.

Dezangajare militară

● Cea mai recentă lucrare elaborată sub egida Institutului internațional pentru cercetări în domeniul păcii din Stockholm (SIPRI) este consacrată unei probleme de însemnătate vitală pentru pacea lumii — dezangajarea nucleară în Europa — căreia țara noastră prin personalitatea cea mai autorizată, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îi acordă o atenție susținută. Volumul, tipărit sub titlul „Nuclear Disen-

FIȘE

gagement in Europe”, tratează atât probleme generale privind strategiile politice promovate de diverse state în domeniul dezangajării nucleare pe continentul nostru cît și teme cu caracter tehnic. În cadrul primei grupe de probleme sînt analizate aspecte precum obiectivele dezangajării, importanța creării unor zone denuclearizate, modalitățile de control ale procesului de dezarmare precum și principalele concepte care au fost elaborate cu privire la dezangajare militară în Europa. Alte capitole ale volumului vădesc o tentă preponderent tehnică cum ar fi, de pildă, capitolul consacrat tehnicilor de detectare a armelor nucleare.

CONVORBIRI
ECONOMICE

CU

KLAUS BRENDOW

șeful Diviziei energie a Comisiei
Economice O.N.U. pentru Europa

Resursele secundare — o contribuție potențială semnificativă în balanța energetică

— Ce contribuție pot aduce, după părerea dv., resursele energetice secundare la echilibrarea bilanței energetice? Vă adresez această întrebare întrucât în România se acordă o mare atenție creșterii randamentelor energetice, recuperării și valorificării resurselor refolosibile din economie.

— Două cifre sînt probabil semnificative. În țările industrializate pierderile de energie primară în economie sînt de ordinul a 50%, în industrie poate de ordinul a 45%. Dacă s-ar putea recupera jumătate sau măcar o treime din aceste pierderi, contribuția resurselor secundare la balanța energetică totală a fiecărei țări ar fi importantă. Simpozionul de la București privind utilizarea rațională a resurselor energetice secundare (17—21 octombrie 1983) a ajuns la concluzia că pierderile de căldură la temperatură joasă (decu căldura care prezintă interes pentru încălzit și pentru alimentarea cu apă caldă), ar putea fi recuperate în cel mai bun caz în proporție de 50%. În ce privește pierderile de căldură la temperatura medie (utilizabile în industrie) s-a vorbit de un potențial de economisire de ordinul a 20—25%. Același lucru este valabil pentru pierderile de căldură la temperaturi foarte înalte din industria chimică, siderurgică etc. Dacă sînt îndeplinite condițiile economice și tehnice necesare, contribuția resurselor secundare, a recuperării pierderilor, poate fi semnificativă pentru toate țările.

— Care sînt, totuși, obstacolele care încetinesc pătrunderea acestor noi tehnici în sistemele energetice?

— Există multe obstacole, unele valabile în anumite țări și ramuri industriale, altele în alte situații. Este greu de vorbit în termeni generali de aceste obstacole. Totuși, aș vrea să le enumăr pe cele care mi se par mie, ca economist, ca fiind cele mai importante.

Primul este incertitudinea în privința prețului energiei primare, pentru că recuperarea pierderilor intră într-un fel în competiție cu resursele de energie primară. Dacă acestea din urmă sînt mai ieftine, ele sînt preferate. Deci, situația de pe piața mondială a energiei, scăderea prețului petrolului, incertitudinea privind evoluția viitoare a prețului acestuia joacă un rol de obstacol în calea valorificării resurselor secundare.

În al doilea rînd, recuperarea acestor resurse presupune, de regulă, o investiție inițială destul de importantă. După atîția ani de recesiune și încetinire a creșterii economice, țările nu mai dispun de aceleași resurse financiare ca în perioada de avînt. Cu cît o asemenea tehnologie de recuperare cere capitaluri mai mari, cu atît ea intră mai mult în competiție cu alte investiții care ar putea fi realizate.

Al treilea obstacol îl reprezintă rata ridicată a dobinzilor, atenuată e drept uneori de o contribuție a statului.

La simpozionul de la București au mai fost evidențiate pregnant și alte obstacole, mai curînd pe plan uman. A fost astfel constatată o lipsă de informare și înțelegere la nivelul întreprinderilor, mai ales al celor mici și mijlocii, privind posibilitățile oferite de recuperarea resurselor secundare. Se constată, de asemenea, o anumită lipsă de înțelegere din partea inginerilor care răspund de producția întreprinderii față de problemele recuperării energiei, ei avînd alte priorități. Dialogul dintre energetician și tehnician este cîteodată dificil. S-ar putea cita și alte exemple. De exemplu, consumatorii cărora le sînt livrate aceste resurse secundare au unele ezitări; ei știu că aprovizionarea lor cu energie depinde de capacitatea producătorului acestor resurse secundare de a le furniza. Or, poate exista o anumită incertitudine privind capacitatea producătorului de a asigura aceste resurse o perioadă mai lungă de timp.

— Se ridică, în acest context, întrebarea dacă decizia în privința valorificării sau nu a resurselor secundare trebuie să aibă la bază informațiile furnizate de piață prin prețuri. Care este opinia dv.?

— Este un domeniu în care intervine filozofia diverselor sisteme economico-sociale. Există țări care lasă în mare măsură pieței decizia privind investițiile, după cum există altele care au o optică pe termen mai lung și care neutralizează efectele fluctuațiilor pe termen scurt de pe piață prin subvenții sau alte măsuri de sprijinire. Cred că în Europa se înclină mai curînd spre un cadru relativ stabil, definit de state, în care să se poată dezvolta recuperarea acestor resurse. Dar nici un stat fie el și cu economie planificată, nu va sprijini o industrie sau o opțiune tehnică pe termen nedefinit dacă nu are certitudinea că pe termen lung investițiile se vor recupera. O concluzie una-

nimă a simpozionului de la București a fost ca statele europene să continue să vegheze ca dezvoltarea acestor tehnologii să se poată face într-un cadru relativ sigur, lăsînd o anumită flexibilitate, o marjă de risc producătorului acestor resurse și consumatorului. Este o problemă de măsură, pe care trebuie să o decidă fiecare țară.

— Care sînt principalele preocupări de perspectivă ale Diviziei energiei a C.E.E./O.N.U.?

— Pentru moment programele noastre se axează asupra următoarelor direcții: conservarea energiei, comerțul și cooperarea în domeniul energetic între țările membre ale C.E.E./O.N.U. (inclusiv posibilitatea efectuării de cercetări în comun, dezvoltarea în comun a infrastructurii energetice — de exemplu interconectarea rețelelor electrice în Europa), studiarea impactului utilizării energiei asupra climatului și în general a mediului în Europa. Această din urmă direcție a devenit la fel de importantă ca celelalte pentru că, după cum se știe, utilizarea crescîndă a cărbunelui și a altor resurse energetice cu valoare calorică redusă antrenează mari emisii de dioxid de carbon, de dioxid de sulf, de compuși toxici care ajung în atmosferă. Este o problemă care nu ocolește nici o țară europeană datorită circulației atmosferice. Pentru a pune sub control acest fenomen, țările europene au încheiat acum trei ani o convenție vizînd reducerea pe termen lung a emisiunilor amintite, într-un cadru uniform sau cel puțin armonizat.

O altă direcție a activității noastre este reprezentată de bănci de date, prognoze, bilanțuri energetice, statistici. Cunoașterea exactă a bilanțurilor energetice ale tuturor țărilor membre, din anii trecuți și pentru anii viitori, adică prognoza, constituie un element esențial pentru politica fiecărei țări, pentru că nici o țară europeană nu-și poate formula politica sa energetică fără a se referi la contextul european și mondial în care evoluează.

— Cum ați aprecia eficiența simpozionului privind utilizarea rațională a resurselor energetice secundare organizat la București?

— Simpozionul de la București s-a desfășurat potrivit normelor internaționale pe care le respectăm la Geneva, unde există o mare experiență și o anumită mîndrie de a organiza reuniunile în mod eficace. Condițiile oferite la București s-au situat la un nivel ridicat. Aș mai adăuga că acest simpozion nu a fost unul obișnuit al unor ingineri sau economiști care dezbate probleme energetice, ci un simpozion interguvernamental, al cărui scop final îl constituie formularea de recomandări celor 34 de guverne care formează Comisia Economică O.N.U. pentru Europa în ce privește recuperarea resurselor secundare. Personal aș măsura eficiența simpozionului după capacitatea sa de a răspunde necesității de a face recomandări ponderate, general aplicabile referitor la recuperarea pierderilor de energie. Pot afirma acum, cu puțin timp înainte de terminarea lucrărilor sale, că obiectivul de a formula recomandări rezonabile, acceptabile pentru guvernele noastre mi se pare pe deplin atins.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

Coordonate ale genezei fenomenelor de criză și instabilitate din economia mondială — direcții și căi de acțiune pentru înlăturarea lor

Distorsiuni și restructurări

ÎN ȚĂRILE capitaliste dezvoltate situația economică este profund marcată de criza economică. Dacă încetinirea creșterii economice în țările în curs de dezvoltare constituie, în bună măsură, rezultatul unor distorsiuni și influențe externe — fără a exclude însă, dintre cauze, neajunsurile modului în care se face gestionarea resurselor — în țările occidentale recesiunea este atribuită, în principal, unor factori interni, atât cu caracter conjunctural, ciclic, legați de una sau alta din politicile economice promovate, de conjunctura internațională, cât și cu caracter de durată, generați de însăși esența sistemului economic respectiv.

Distorsiunile severe din economia mondială petrecute în deceniul al optulea au afectat atât creșterea producției cât și dinamica capacităților de producție — realitate incontestabilă, subliniată adeseori la Congresul Mondial de Economie de la Madrid. Fluctuațiile cererii, fluctuațiile nivelului dobânzilor și ale cursurilor de schimb ale monedelor naționale ale țărilor capitaliste, instabilitatea prețurilor internaționale, schimbările rapide ale prețurilor produselor energetice și alimentare, modificările în politica economică a statelor s-au acumulat pentru a spori incertitudinea, a reduce investițiile. Incertitudinea pe plan economic, reducerea investițiilor pe termen lung, ce au adus după sine diminuarea ritmului de ajustări structurale au determinat insuficienta utilizare a capacităților de producție și amplificat șomajul. Într-un asemenea cadru, controlul inflației a devenit politica prioritară în majoritatea țărilor capitaliste, o politică aplicată chiar cu riscul creșterii șomajului. Să adăugăm că, în ultimii ani, a avut loc o schimbare în caracterul politicii monetare aplicate de S.U.A., cu rezultatul imediat de creștere a nivelului dobânzilor pentru debitorii interni și externi. Consecințele au fost deosebit de severe pentru țările în curs de dezvoltare, ale căror plăți anuale — calculele au demonstrat — au sporit astfel cu cca 3 miliarde dolari pentru fiecare punct procentual de creștere a nivelului dobânzilor pe piața eurovalutelor. Politica monetară amintită a avut influențe și asupra creșterii cursului dolarului în raport cu celelalte monede occidentale, ceea ce a generat consecințe majore în ce privește prețurile de desfacere ale produselor energetice, ca și pentru datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare.

Așadar, una din caracteristicile actualei crize economice o constituie coexistența la niveluri înalte a șomajului și inflației. În statele capitaliste dezvoltate, neutilizarea capacităților de producție (în proporție de 25—30%) și încetinirea substanțială a ritmului de creștere a investițiilor de capital (de la o rată medie anuală de cca 6% în perioada 1960—1968, la numai 1% în perioada 1973—1979) au condus la apariția unei rate ridicate a șomajului, — peste 9% din forța de muncă activă în 1983. Numărul șomerilor în țările capitaliste dezvoltate totaliza în anii de început ai acestui deceniu circa 350 milioane persoane. Un mare număr de șomeri se înregistrează în S.U.A. (10% din forța de muncă activă), Anglia (12%), Italia (10%). De remarcat existența unei ponderi mult mai mari de șomeri în rândul tinerețului: în S.U.A., de exemplu, rata șomajului în rândurile tinerețului este de peste 17%, în Anglia de 24%, în Italia de peste 30%. Procesul inflaționist, deși s-a mai atenuat în ultimii ani, de la 13,5% în 1974 la aproape 8% în 1982, pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, continuă să se mențină și el la niveluri ridicate — aproape 17% în Italia, circa 12% în Franța etc.

În țările socialiste, desigur cu deosebiri de la o țară la alta, s-a manifestat, începând cu deceniul al optulea, o creștere economică mai puțin dinamică decât în deceniul trecut. Ritmurile accelerate de creștere a venitului național înregistrate pînă la jumătatea anilor '70 au fost posibile datorită unor

investiții considerabile în ramurile de bază ale industriei, în special în metalurgie, construcțiile de mașini — electrotehnică, electronică, chimie, ca și datorită disponibilității de forță de muncă și de materii prime. Criza economică mondială a afectat relațiile comerciale externe ale țărilor socialiste prin reducerea cererii pentru produsele de export și prin recrudescența protecționismului și intensificarea discriminărilor comerciale. Creșterea îndatoririi ca rezultat al creditelor de export primite de la țările capitaliste dezvoltate și al împrumuturilor mobilizate de la băncile internaționale, împreună cu majorarea dobânzilor la un nivel de-a dreptul cămătăresc, au exercitat presiuni asupra situației plăților externe ale acestor țări, mai multe dintre ele avînd de suportat un serviciu al datoriei externe majorat în mod artificial. În țările socialiste se realizează în prezent o restructurare a economiei în vederea sporirii competitivității produselor pe piețele externe, sporirii eficienței, ridicării calității produselor etc.

Crizele sectoriale — componente ale crizei economice mondiale

CRIZA ECONOMICĂ GLOBALĂ, care a afectat majoritatea statelor lumii, a fost agravată de o serie de crize sectoriale — pe prim planul literaturii economice actuale, analizate și în mai multe din comunicările și intervențiile specialiștilor participanți la Congresul Mondial de Economie de la Madrid — și în primul rînd de criza energetică apărută în toamna anului 1973, precum și de criza materiilor prime care a urmat în anul 1974. Criza energetică a apărut ca rezultat al dezechilibrului flagrant existent între structura rezervelor și structura consumului de energie. Astfel, în timp ce țiteiul deține o pondere de 60% în consumul mondial și numai 10% în totalul rezervelor de combustibili fosili cărbunele deține o pondere de 80% în totalul rezervelor menționate dar acoperă numai 30% din consumul de energie primară. Să adăugăm și faptul că rezervele și producția de țitei ale lumii nesocialiste sînt polarizate cu deosebire în țările membre ale Organizației țărilor producătoare de petrol (O.P.E.C.) (cca. 2/3 din rezerve și 1/2 din producția mondială), în timp ce consumul este concentrat în țările capitaliste dezvoltate (70% din consumul mondial de țitei).

Ca urmare a crizei țiteiului și creșterii prețului acestuia de aproape 20 de ori, țările dezvoltate și-au concentrat atenția asupra dezvoltării combustibililor sintetici, asupra reducerii dependenței de petrol în aprovizionarea cu energie, sporind în economie rolul surselor neconvenționale de energie și al altor resurse energetice decât petrolul.

O altă caracteristică a actualei crize economice mondiale, care afectează deosebit de puternic economia statelor, este criza monetar-financiară, care se manifestă prin instabilitatea cursurilor de schimb, rate excesive ale dobânzilor și deficite cronice în balanțele de plăți curente. Fluctuațiile cursurilor de schimb ale principalelor monede occidentale și, în mod deosebit, instabilitatea valorică a dolarului S.U.A., generează dezechilibre ale balanțelor de plăți externe prin scumpirea costului importului și diminuarea competitivității la export accelerează riscurile și incertitudinea în relațiile economice internaționale, influențează evoluția prețurilor internaționale și, legat de aceasta, amplifică inflația în numeroase țări.

Ratele înalte ale dobânziilor, care au crescut în S.U.A. — după unele calcule — de la 5% în 1976 la 20% în 1981, împiedică asupra investițiilor și creșterii economice — ne-am mai referit în acest sens — și întîrzie procesul relansării economice, influențează negativ comerțul internațional (în special cu mașini și utilaje care se comercializează pe credit, agravează datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare (la o rată anuală de circa

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei

8—20% a dobinzii, datoria externă se dublează la fiecare trei ani) și generează tensiune și incertitudine pe piețele valutare și de capital (îngustînd accesul respectiv al țărilor în curs de dezvoltare). Criza monetar-financiară a condus astfel la agravarea dezechilibrelor din plățile internaționale, la acumularea surplusurilor în țările exportatoare de țitei și unele țări dezvoltate și a deficitelor în special în țările în curs de dezvoltare neproducătoare de țitei. Această stare de lucruri a generat o serie de efecte negative cum sînt: acumularea de disponibilități monetare nefolosibile productiv, la unele țări exportatoare de țitei, agravarea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, influențe asupra surselor internaționale de capital și înăsprirea condițiilor de acces la creditele internaționale, accentuarea dificultăților de încadrare eficientă în relațiile economice internaționale.

Pe fondul crizelor sectoriale, relațiile economice internaționale au fost perturbate de creșterea accentuată a prețurilor internaționale, fenomen fără precedent în perioada postbelică. La exportul de produse manufacturate prețurile au crescut cu numai 30% în decurs de 20 de ani (în perioada 1950—1970) și de peste 2,5 ori în următorii 10 ani (1970—1980). La exportul de produse de bază (inclusiv țitei) prețurile s-au menținut relativ neschimbate în perioada 1950—1970 și au crescut de aproape 7 ori în perioada 1970—1980. Evoluția puternic ascendentă a prețurilor în ultimii 10 ani a avut o serie de efecte negative în relațiile economice internaționale și anume: scumpirea excesivă a importurilor, scăderea competitivității produselor de export, modificări importante în raporturile de schimb ale statelor etc.

În condițiile de criză economică mondială se manifestă o profundă criză a relațiilor comerciale internaționale, caracterizată prin încetinirea și chiar scăderea în ultimii doi ani a volumului schimburilor comerciale dintre țări. În special are loc o profundă recrudescență a protecționismului comercial în țările capitaliste dezvoltate, îngreunînd accesul pe piețele acestor țări a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare și țările socialiste. Actualul protecționism comercial reprezintă, în fapt, o încercare a țărilor dezvoltate de a menține actuala diviziune internațională a muncii care le este favorabilă.

În cadrul crizei actuale mondiale se resimt manifestări de amploare ale crizei structurilor de producție. În procesul dezvoltării forțelor de producție pe plan mondial, evoluția producției industriale și agricole s-a caracterizat printr-o flagrantă asimetrie în raport cu necesitățile reale ale economiilor statelor. În țările capitaliste, dezvoltarea industrială s-a bazat, în bună măsură, pe considerente legate direct de profit, în acest cadru avînd loc intense procese de specializare inter-ramură și intra-ramură, ca de exemplu: a) transnaționalizarea activităților de producție, după criteriul disponibilităților de resurse de materii prime și forță de muncă ieftine. În cadrul acestor procese, investițiile externe de capital ale țărilor capitaliste s-au orientat spre țările în curs de dezvoltare, dezvoltînd în aceste state monoproducția; b) între țările capitaliste dezvoltate procesul de schimb se caracterizează prin specializarea tehnologică, industrială, în aceste țări dezvoltîndu-se sectoarele de tehnologie înaltă pe suportul existenței unei forțe de muncă înalt calificate. În Europa occidentală procesul respectiv a fost stimulat de crearea Pieței comune care, prin mecanisme specifice, a intensificat cooperarea și specializarea intra-ramură, bazată pe considerenții maximizării profiturilor pe fondul valorificării complementarității dintre economiile celor zece state membre etc.

Orientarea spre activități complexe

ÎN CONTEXTUL adîncirii crizei economice, activitatea industrială din țările capitaliste a cunoscut o severă restrîngere caracterizată, între altele, prin reducerea la cca. 65—70% a gradului de utilizare a capacităților de producție și scăderea investițiilor în mijloace fixe. Pe măsura scăderii ratei profitului în unele sectoare industriale, în principal ca urmare a creșterii concurenței externe, a sporirii dobinzilor la creditele pentru noi investiții, a reducerii volumului de producție datorită necompetitivității prețurilor și a majorării costurilor de producție, antrenată de investițiile impuse pentru protecția mediului înconjurător, precum și ca urmare a caracterului energointensiv al unor producții, o serie de întreprinderi din industria textilă și confecțiilor, încălțămîntei, dar și din industria siderurgică sau a construcțiilor navale etc. au fost închise sau și-au restrîns producția, țările capitaliste efectuînd un transfer pasiv de industrii poluante și necompetitive în țările în curs de dezvoltare. Prin transfer pasiv înțelegem nu transferul propriu-zis al capacităților de producție, ci al unei părți din capital și al tehnologiilor.

În paralel, activitatea industrială din țările capitaliste se îndreaptă într-o măsură mai mare spre ramurile de vîrf, caracterizate de un consum redus de energie și materii prime, automatizarea proceselor de producție, robotizare, precum și spre ramuri noi. Dinamica acestui proces este însă, în nu puține cazuri, relativ lentă datorită restricțiilor impuse efectuării investițiilor la nivelul înalt al dobinzilor și volumului insuficient al cheltuielilor de cercetare-dezvoltare, ca urmare a canalizării a 40% din aceste ultime cheltuieli spre cercetări în scopuri militare.

În cadrul preocupărilor statelor capitaliste pentru restructurare industrială, guvernele sprijină cercetările întreprinderilor în domenii cum sînt: sisteme de prelucrare a datelor; motoare cu reacție; oțeluri pe bază de minereu preredus; sisteme de recuperare a resurselor naturale; sisteme flexibile de prelucrare mecanice; sisteme de extracție a petrolului și mineralelor în mediul submarin; sisteme optice de măsură și control; sisteme de comunicații prin fibre optice; dispozitive de prelucrare cu laser; semiconductori optici; robotică industrială; microelectronică. Aceste preocupări sînt completate de cele din domeniul creșterii productivității muncii. În acest sens se poate menționa faptul că în Anglia, în timp ce forța de muncă angajată în industria de prelucrare a scăzut cu 25% între 1975—1982, productivitatea măsurată în valoarea producției/muncitor a crescut cu aproape 15—20%. Sînt procese caracteristice unor orientări menite să permită depășirea restricțiilor și impedimentelor crizei economice mondiale.

ÎN LEGĂTURĂ CU POSIBILITĂȚILE de depășire a actualei crize economice mondiale este necesar să abordăm situația existentă pe două planuri distincte: pe termen scurt, în viitorul apropiat, și pe termen lung, într-o perspectivă mai îndepărtată de timp. Oricum, este neîndoielnic că ieșirea din actuala criză economică mondială nu se poate concepe numai pe seama reluării creșterii economice în ritmuri mai ridicate, ci deopotrivă — întrucît avem de-a face cu criza ordinii economice internaționale — pe seama unor restructurări ale relațiilor economice dintre state și a diviziunii internaționale a muncii. Criza economică mondială nu va putea fi depășită în mod real fără luarea unor măsuri eficiente pe calea reasezării pe baze echitabile a relațiilor economice internaționale, instaurarea unei noi ordini economice internaționale constituind o necesitate obiectivă, ca și lichidarea subdezvoltării și a marilor decalaje care separă astăzi țările bogate de cele sărace. O soluție de fond, justă și durabilă a crizei economice mondiale nu poate fi, deci, realizată decît printr-un acord general de a introduce ordine și echitate în relațiile economice internaționale.

În abordarea problemei depășirii crizei economice mondiale este necesar să pornim de la concepția clarvăzătoare în această privință a partidului nostru, a secretarului său general. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu: „În noile condiții internaționale, există o interdependență tot mai strînsă între țările bogate și țările în curs de dezvoltare. Numai o colaborare pe principii de egalitate, de echitate poate asigura depășirea crizei economice. Este necesar să se realizeze o nouă ordine economică, mai dreaptă, care să țină seama de interesele tuturor națiunilor.” Iată dar o viziune deosebit de complexă și realistă de a aborda marile probleme economice ale lumii contemporane.

După cum se știe, în acest an în mai multe din țările capitaliste dezvoltate se vorbește mult despre depășirea crizei economice, anticipîndu-se reluarea creșterii economice, trecerea de la faza de recesiune la o fază de relativ avînt. Într-adevăr, există indicii că începînd cu economia S.U.A., economia capitalistă va accelera încă din acest an ritmul creșterii economice, comparativ cu scăderea din anul trecut a produsului intern brut pe ansamblul grupului țărilor capitaliste. Acest lucru s-ar putea realiza ținînd seama de faptul că în economia țărilor capitaliste au avut loc în ultimii ani, în condițiile crizei, unele restructurări: reducerea presiunilor inflaționiste, reducerea costurilor de producție, reducerea consumurilor specifice de energie etc.

Cert este, însă, că țările dezvoltate nu pot ele singure depăși criza economică mondială, lăsînd în situație dificilă țările în curs de dezvoltare. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Țările dezvoltate trebuie să înțeleagă că nu pot depăși criza economică, nu-și pot asigura progresul pe mai departe în dauna țărilor în curs de dezvoltare. S-a ajuns la o asemenea situație încît există o strînsă interdependență între un grup de state și alt grup de state — iar progresul unuia nu se poate realiza decît concomitent cu progresul celuilalt. Deci și dezvoltarea în continuare a țărilor avansate, depășirea crizei economice nu se poate realiza decît în condițiile progresului țărilor în curs de dezvoltare, al dezvoltării lor mai rapide“.

Barbu Gh. PETRESCU

ORIENTĂRI ȘI TENDINȚE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL ÎN CONTRAPARTIDĂ [III]

Amplificarea comerțului internațional în contrapartidă de marfă în ultimii ani a condus la majorarea numărului participanților la asemenea tranzacții.

Înainte de izbucnirea actualei crize economice mondiale, care a condus la amplificarea fără precedent a tranzacțiilor în contrapartidă din motivele arătate, existau totuși firme specializate în operațiuni comerciale de acest fel, de regulă întreprinderi mai mici din țările vest-europene, care derulau tranzacții cu întreprinderi de comerț exterior din țări socialiste sau cu firme private și de stat din țările în curs de dezvoltare. Există o asociație internațională a comercianților specializați în asemenea operațiuni — Federation of International Traders — înființată în 1952, care își ține anual congresul în vederea schimbului de experiență.

Firmele specializate în comerț în contrapartidă au realizat schimburi de marfă contra marfă pe seama existenței neconvertibilității, a caracterului bilateral al schimburilor, a conturilor de clearing între țări, a diferențelor între mecanismele economice din diferitele grupe de țări capitaliste dezvoltate, socialiste, țări în curs de dezvoltare, chiar înainte de izbucnirea crizei economice mondiale. Volumul tranzacțiilor realizate de asemenea firme relativ mici, specializate în comerțul în contrapartidă, cu sediul la Viena, Londra sau New York, nu era deosebit de ridicat. În ultimii ani, amplificarea operațiunilor în contrapartidă a motivat înființarea de întreprinderi specializate mai mari, în diferite țări ale lumii.

În țările socialiste europene în ultimul deceniu au fost înființate întreprinderi de comerț exterior specializate în comerțul în contrapartidă. Astfel, întreprinderile cele mai caracteristice sînt: în Polonia — DAL, Tarimex; în Republica Democrată Germană — Zentral Kommerz și Intrac; în Cehoslovacia — Transakta, Fincom; în Bulgaria — Intercommerce; un rol în acest domeniu revine și întreprinderilor Interac, care reprezintă firme occidentale în Ungaria, și Magev; în România — Terra.

În ultimii ani țara noastră a accentuat rolul desfășurării schimburilor comerciale în contrapartidă, pentru a plăti în mărfuri importurile realizate și a menține echilibrul schimburilor. O mare valoare principială și practică au în acest sens indicațiile și orientările adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu comerțului nostru exterior: „Să aplicăm cu fermitate orientarea de a asigura un comerț echilibrat, de a realiza impor-

tul prin compensare, prin export de produse românești. Nu se va putea importa nimic dacă nu va avea contrapartidă la export, respectiv garanția mijloacelor de plată. Orice importuri suplimentare vor putea fi luate în vedere numai în măsura în care peste prevederile planului de export se vor găsi noi mijloace și posibilități de desfacere pe piața externă, realizându-se compensația sută la sută a importurilor”⁶⁾.

În țările în curs de dezvoltare, în comerțul în contrapartidă, sînt angajate, în general, firme mai mari, adesea de stat, care desfac materiile prime extra-se, de cele mai multe ori în stare neprelucrată. Filialele societăților transnaționale implantate în aceste țări pot, de asemenea, desfășura operațiuni în contrapartidă.

În țările capitaliste dezvoltate, firmele care participă la operațiuni în contrapartidă pot fi: firme relativ mici specializate în tranzacții fără mijloace de plată, cu sediul în special în Europa occidentală (mai ales pentru a desfășura tranzacții cu țările socialiste) și în America, filiale sau departamente special înființate în ultimii ani de către societățile transnaționale pentru comerțul în contrapartidă și băncile comerciale⁷⁾.

O tendință recentă în desfășurarea comerțului în contrapartidă constă în sporirea rolului băncilor comerciale în acest domeniu. După cum se știe, băncile vest-europene pot fi în același timp instituții bancare și instituții comerciale, ceea ce este un mare avantaj, întrucît departamentul bancar poate finanța operațiunea comercială. Din 1982, conform noii legislații din S.U.A. privind firmele exportatoare — Export Trading Company Act —, băncile americane au primit dreptul legal de a face și operațiuni de comerț cu mărfuri pe cont propriu. Legea americană permite băncilor comerciale să înființeze departamente, compartimente sau firme filiale care să facă comerț cu mărfuri. Unele bănci americane, așa cum sînt: City Bank, European American Bank, Chase Manhattan, J. Henry Schroder și-au înființat departamente specializate pentru comerțul în contrapartidă.

Uneori, guvernele țărilor intervin direct în realizarea comerțului în contrapartidă, încheind aranjamente bilaterale de clearing. De exemplu, între băncile centrale din Brazilia și R.D.G. funcționează conturi de clearing: atunci cînd R.D.G. vinde produse chimice în Brazilia, aceasta creditează contul R.D.G. de la Banco do Brasil cu dolari de clearing, iar cînd Brazilia vinde cafea în R.D.G., aceasta creditează Brazilia, de asemenea, în dolari de clearing. Debalanțele din conturile de clearing — denumite credite swing — se decontează în trei ani.

Lărgirea comerțului internațional în contrapartidă este condiționată de existența unor cadre de înaltă și complexă pregătire profesională în acest domeniu, ca și de o mare elasticitate și rapiditate a deciziei.

Sporirea numărului de firme specializate sau nespecializate care desfășoară tranzacții în contrapartidă a avut loc

pe măsura creșterii volumului acestor tranzacții. În prezent se estimează că între 20 și 30% din volumul comerțului mondial este comerț în contrapartidă⁸⁾.

Comerțul în contrapartidă se practică nu numai între firme din țări capitaliste pe de o parte și întreprinderi din țări socialiste sau din țări în curs de dezvoltare pe de altă parte; anumite operațiuni în contrapartidă sînt efectuate între firme din două sau mai multe țări capitaliste dezvoltate. Tranzacții în contrapartidă sînt frecvente și între întreprinderi din țări socialiste și țări în curs de dezvoltare.

Conform aprecierii secretariatului O.C.D.E., volumul valoric al exporturilor țărilor membre, efectuate în baza operațiunilor de compensație industriale (operațiuni în contrapartidă de mare anvergură, legate de exporturi occidentale de echipamente cu pata în produse), încheiate între 1969 și 1980 de către aceste țări cu U.R.S.S. și șase state socialiste europene se ridică la 30—48 miliarde dolari, iar volumul produselor din țările socialiste achiziționate prin acest tip de comerț în contrapartidă se cifrează la 35—42 miliarde dolari, o parte a livrărilor continuînd să se efectueze în 1985. Secretariatul O.C.D.E. a apreciat că volumul valoric al operațiunilor de compensație reprezintă 15—20% din volumul global al comerțului desfășurat cu țările socialiste de către țările O.C.D.E.⁹⁾.

În condițiile actuale ale crizei economice internaționale, ale crizei creditului internațional, ale reducerii încasărilor din exporturi ale țărilor în curs de dezvoltare, tranzacțiile în contrapartidă tind să dețină un loc mereu mai însemnat în relațiile comerciale dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Se apreciază că, întrucît în ultimii ani comerțul Est-Vest a avut o tendință de stagnare și chiar de reducere, principalul flux al comerțului în contrapartidă a devenit cel dintre țările în curs de dezvoltare, mai ales cele est-asiatice și africane, pe de o parte, și țările O.C.D.E. pe de altă parte¹⁰⁾.

Aceste tranzacții de mare amploare au ca obiect în general schimbul de produse prelucrate și tehnologie occidentală pentru materii prime sau produse energetice din țările în curs de dezvoltare. De exemplu, Mexicul schimbă cu S.U.A. petrol mexican pe mașini și utilaje americane. Țări sud-est-asiatice, ca Indonezia, de exemplu, pretind pentru orice achiziții o preluare în contrapartidă de produse indoneziene de 100% din valoarea importului, politica de compensație fiind un element ridicat la rang de politică comercială oficială a statului indonezian.

În sfîrșit, volumul comerțului internațional în contrapartidă este amplificat și de tranzacțiile ce au loc între firme occidentale în vederea desfacerii produselor preluate în contrapartidă pentru exporturile lor de mașini și utilaje în țările în curs de dezvoltare sau țările socialiste.

dr. Aurel Ghibuțiu
dr. Aurel Dușan

⁶⁾ Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 44 din 4 noiembrie 1983 al revistei noastre.

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 24, Ed. politică, București, 1983; p. 322—323.

⁸⁾ John W. Dizard, The Explosion of International Barter, în „Fortune”, S.U.A., 7 februarie 1983, p. 88—93.

⁹⁾ John Stannels, Countertrade, în „Byliner”, S.U.A., 2/83, nr. 19.

¹⁰⁾ „L'Observateur de l'O.C.D.E.”, nr. 114 din ianuarie 1982.

¹¹⁾ „Figyelő”, 12 mai 1983.

Din presa străină

The Economist

Restructurări în industria siderurgică

PROBLEMELE din industria siderurgică se reduc, în esență, la: a) reorientarea producției mai ales către țările în curs de dezvoltare recent industrializate care beneficiază de costuri scăzute ale forței de muncă și au puține rețineri în subvenționarea industriilor care le pot aduce încasări externe; b) ritmul lent în care industria oțelului din Europa și Statele Unite se adaptează la schimbări, dat fiind că guvernele sînt obligate să împiedice creșterea șomajului; c) decuplarea industriei siderurgice de la motorul creșterii economice.

În ciuda unei redresări modeste a economiei mondiale în cursul acestui an și în perspectiva anului viitor, nu se așteaptă o evoluție mai bună față de perioada de expansiune rapidă care caracterizase cererea de oțel la mijlocul anilor '70. Previzunile din octombrie 1982 ale Institutului Internațional al Oțelului pentru anul 1983 au fost revizuite în sens negativ în ceea ce privește creșterea cererii de oțel pe piața țărilor ne-socialiste. Previzunile inițiale referitoare la o creștere cu 3,3% a cererii în 1983 au fost urmate în luna aprilie, de o prognoză care anticipa o creștere cu numai 1,3%. Materializarea ei depinde de cât de intensă va fi învierea cererii în America, unde industria automobilului și în general industria de prelucrare a metalului cumpără mai mult oțel decît în 1972 (cînd multe firme siderurgice americane au lucrat cu numai o treime din capacitatea lor). Deși industria siderurgică americană lucrează acum cu 54% din capacitate, iar pierderile ei, care se ridică la circa 2 miliarde dolari, vor fi cu o treime mai reduse decît în anul de criză 1982, speranțele pentru o ameliorare a situației se diminuează.

Creșterea economică rapidă avea darul să facă minuni pentru industria siderurgică, în măsura în care aceasta beneficia de pe urma activității în con-

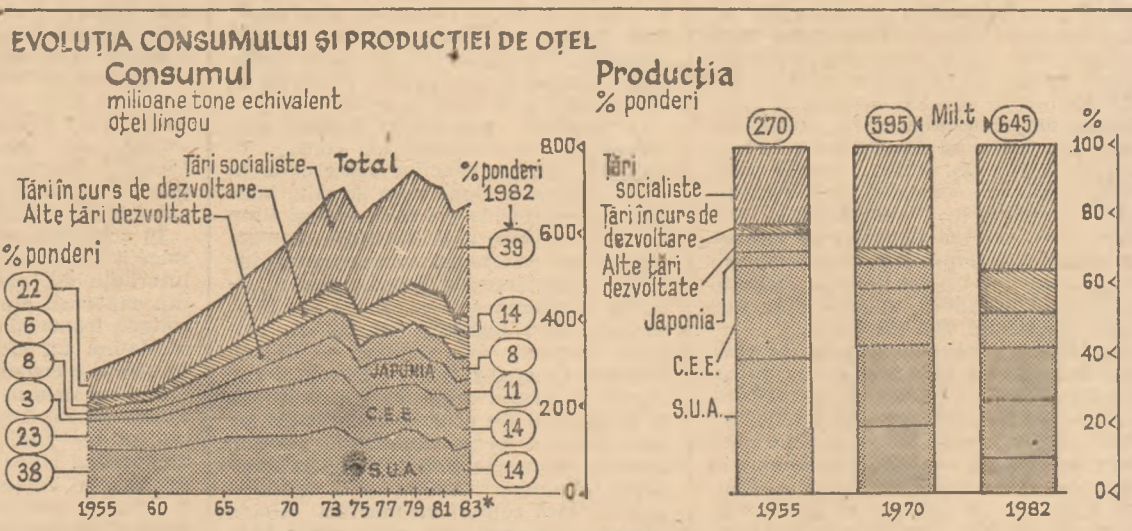
strucții, a expansiunii altor industrii. Dar perioadele scurte de creștere rapidă care nu fac decît să intrerupă temporar tendința generală de stagnare sau de creștere lentă, nu au darul să îi stimuleze pe producători pentru a construi noi fabrici. Firmele nu sînt convinse că actuala înviere va fi de durată. Astfel, industriașii tind să investească mai curînd în înlocuirea și modernizarea utilajului existent, ceea ce echivalează cu un consum mai scăzut de oțel.

Cei care privesc cu pesimism industria siderurgică se consideră ei înșiși realişti. Ei afirmă că numai o revenire susținută către o creștere rapidă

re aceasta le-ar presupune (numai modernizarea unei singure fabrici, ca cea de la Fairless, din Pennsylvania, de pildă, ar costa circa 1,5 miliarde dolari). Alte opțiuni ar consta în recurgerea la importul de semifabricate din Europa sau la importul de oțel din industriile în plină ascensiune din America Latină sau din alte țări în curs de dezvoltare.

● Piața comună ar trebui să se decidă dacă își va menține cu titlu permanent ajutoarele acordate „temporar” acestei industrii. Cartelarea practică în ultimii opt ani nu a dus la o reducere suficientă a capacităților, astfel încît să nu mai fie nevoie de fixarea unor cote de producție și a prețurilor. Aceasta, cu toate că în industria siderurgică au dispărut circa 300 mii locuri de muncă.

● Japonia trebuie să fie pregătită să accepte importuri majorate din „noile Japonii”... Multe dintre aceste țări în curs de dezvoltare, devenite concurente ale Japoniei, au dobîndit tehnologie avansată chiar din partea japonezilor, iar transferul de tehnologie continuă. Industria japoneză a oțelului a reușit, pi-

Sursa: Statistici ONU și Institutul Internațional al Oțelului *Estimare

poate pune capăt dificultăților din această industrie. Orientarea lor este umbrită însă de marea varietate de intervenții practice în prezent în acest sector: subvenționarea oțelărilor depășite tehnologic din Europa; tarifele și cotele menite să îi protejeze pe producătorii americani de competiția externă; cheltuielile pe care și le pot permite guvernele din unele țări în curs de dezvoltare (inclusiv pe seama împrumuturilor internaționale) pentru stimularea producției de oțel destinată pieței externe.

Ca atare, opțiunile cu care sînt confrunțați marii producători de oțel din țările nesocialiste sînt clare: ● Statele Unite trebuie să decidă, în ce privește industria siderurgică, asupra dimensiunii pe care o dorește sau de care are nevoie. Problema rezidă în a ști dacă furnale din secolul 19 mai pot fi modernizate la nivelul cerut de sfîrșitul secolului 20, cu cheltuielile mari pe ca-

nă în prezent, să se adapteze la cererea mondială; dezechilibrul balanței sale comerciale, care îi este deosebit de favorabil — exporturi de 30 milioane tone pe an, față de importuri de 450 mii tone la un consum de 93 milioane tone —, va trebui să facă față presiunilor din partea noilor producători competitivi din Extremul Orient.

● Țările în curs de dezvoltare recent industrializate sau cele care aspiră la această calitate vor trebui să aprecieze exact de cât anume din piața oțelului pot dispune.

În ultimul deceniu șapte țări, în general în curs de dezvoltare, cu o industrie siderurgică în ascensiune, și-au majorat producția de la un total de 29 milioane tone, la 58 milioane tone pe an, în vreme ce Piața comună, Japonia și S.U.A. și-au redus-o cu circa o treime, la un total de 280 milioane tone.

Prognoze petroliere mondiale

SCĂDEREA sensibilă, în ultimii 15 ani, a descoperirilor de noi zăcăminte de țiței în lume ca și scumpirea considerabilă a acestei resurse impun ca obiectiv prioritar pentru multe țări reorientarea către surse alternative de energie — apreciază raportul întocmit de un grup de specialiști, ca document de lucru al Congresului mondial al petrolului care a avut loc în acest an la Londra. Potrivit raportului, există șanse de 90% ca în viitorul apropiat să fie puse în evidență rezerve de petrol recuperabil — din sisturi bituminoase și nisipuri asfaltice — la nivel de până la 202 miliarde tone. O cifră mai realistă situează posibilitățile viitoare la 79 miliarde tone, ceea ce ar însemna, la consumul și producția actuală, rezerve pentru următorii 29 de ani (pentru comparație, producția mondială de țiței a fost anul trecut de 2,75 miliarde tone). Dacă se adaugă aici și zăcămintele a căror existență — după cum apreciază autorii raportului — poate fi demonstrată, s-ar putea

ajunge la cifra de 102 miliarde tone, ceea ce ar însuma o producție, la nivelul actual, pentru 37,5 ani. Specialiștii opină, de asemenea, că nu se întrevede posibilitatea unor schimbări esențiale în ce privește zonele maxime actuale de exploatare, dominate în prezent de Orientul Mijlociu.

Pentru punerea în valoare a celor 79 miliarde tone de țiței exploatabil se cer de pe acum preocupări deosebite din partea industriei pentru adaptarea la condiții tehnice deosebite. Este vorba despre faptul că multe din exploatrările din viitor vor trebui efectuate în zone până acum considerate drept inaccesibile datorită condițiilor de climă și mediu în general puțin prielnice activității umane.

Sectorul carbonifer american

DUPĂ o tendință de scădere, la sfârșitul anilor '70, cărbunele energetic a început din nou să cîștige teren impunându-se ca cel mai important combustibil al anilor '80. Cărbunele reprezintă circa 90% din totalul resurselor energetice americane și, în

perspectiva creșterii cu 84% a consumului până în 1995, va constitui principala sursă energetică americană a secolului viitor.

Creșterea cererii interne de cărbune în Statele Unite este determinată de majorarea consumului în centralele electrice, care utilizează în prezent 82% din producția totală americană de cărbune. Potrivit orientărilor actuale vizînd utilizarea sporită a cărbunelui, cererea internă de cărbune pentru producerea de energie electrică este anticipată să crească cu 59% până în 1995. În ce privește cererea externă de cărbune energetic, se constată de asemenea o creștere importantă în ultimii ani. Dacă în 1979 exportul american de cărbune era destinat în totalitate industriei siderurgice, în 1981 livrările externe de cărbune energetic ajunseră deja la 33 mil. tone. În aceeași perioadă 1979—1981, producția de cărbune a S.U.A. a crescut de la 766 la 815 mil. tone. Rezervele certe de cărbune însumează 1700 miliarde tone și — după cum apreciază revista Esportare — ar putea ajunge la 4 000 miliarde tone în viitorul apropiat.

Programe de dezvoltare

MAURITANIA: priorități

în cadrul strategiei economice

CEL de al IV-lea plan de dezvoltare economică și socială (1981—1985) — prima etapă a strategiei de dezvoltare a Mauritaniei în perspectiva anilor 2000 — are drept coordonate majore continuarea politicii de redresare economică și de realizare a unui bun echilibru financiar; finalizarea obiectivelor și proiectelor de dezvoltare lansate în perioada celui de al treilea plan de dezvoltare (1976—1980); dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii. O atenție deosebită se acordă accelerării procesului de formare a cadrelor și dezvoltării activității de cercetare științifică.

În cadrul programului de relansare economică, un rol prioritar revine industriei extractive. Mauritania ocupă un loc de frunte în ierarhia producătorilor și exportatorilor de minereu de fier din Africa. În prezent se află în curs de realizare proiectul „Guelbs” privind exploatarea unui zăcămint de 400 mil. tone, situat în apropierea actualului zone de exploatare Zouerate. Se estimează că în perspectiva anilor 1990 producția de minereu de fier a Mauritaniei se va ridica la 12 milioane tone. A fost relansat, totodată, un program de exploatare a zăcămintelor de cupru (zona Akjoujt) și există preocupări pentru exploatarea uraniului și a unor noi zăcăminte de fosfați, crom și beriliu. Paralel, industria prelucrătoare va concentra un flux sporit de investiții, orientat spre dezvoltarea capacităților productive și realizarea de noi proiecte în domeniul construcțiilor și materialelor de construcții, în industria textilă și alimentară.

Mauritania a lansat, în ultimii ani, un important program pentru construcția de baraje (cu dublu scop — agricol și energetic), foraje pentru apă și alte lucrări hidrotehnice, ce vor permite irigarea unor mari suprafețe agricole. O atenție sporită va fi acordată dezvoltării și modernizării flotei de pescuit, prin achiziționarea de nave și echipamente. Producția de pește este orientată în cea mai mare parte spre export, constituind una din principalele surse de devize ale țării.

La configurația geografică a țării, problema dezvoltării transporturilor și telecomunicațiilor prezintă o deosebită importanță. Axei Nord-Sud i se va adăuga axa Est-Vest care va lega, pe o lungime de 1100 km, capitala de zonele din apropierea frontierei cu Mali, precum și alte regiuni de importanță deosebită pentru valorificarea potențialului economic al țării. De asemenea, se execută unele lucrări de construcții portuare și aeroportuare.

Pe plan extern, Mauritania promovează o politică de largă colaborare și cooperare. În acest context, relațiile economice dintre România și Mauritania — puternic stimulate de înțelirile bilaterale la nivel înalt și desfășurate în baza unor acorduri comerciale și de cooperare — cunosc o evoluție ascendentă. Acordurile de cooperare economică și tehnică vizează realizarea de acțiuni comune în sectorul geologic, minier, petrolier, siderurgic, precum și în domeniul pescuitului maritim.

M.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 7—11 NOIEMBRIE a.c. cursul dolarului S.U.A. s-a menținut ferm față de majoritatea valurilor occidentale, consolidându-se sensibil la începutul intervalului pentru ca, ulterior, să slăbească fără să coboare însă sub cotele atinse la finele precedentei săptămîni. Între factorii care au contribuit la această evoluție s-au detașat: menținerea stării de încordare în diferite țări ale lumii, cu repercusiuni asupra poziției dolarului ca „valută de refugiu”, publicarea de noi date atestînd evoluții favorabile în cadrul economiei Statelor Unite (ca, de exemplu, majorarea în luna octombrie a.c. cu 1,1 puncte procentuale a volumului vânzărilor cu ridicata, după o creștere cu 1,3 puncte procentuale înregistrată la acest indicator în septembrie a.c.).

Cursul lirei sterline față de dolar a oscilat într-o marjă îngustă (între 1,4815 și 1,4895 dolari/liră), situîndu-se la finele intervalului la 1,4885 dolari/liră (un procent de apreciere de circa 0,1 puncte procentuale). Fermitatea cursului lirei sterline a fost motivată în principal de rolul jucat de această valută petrolieră în condițiile situației dificile din Orientul Apropiat.

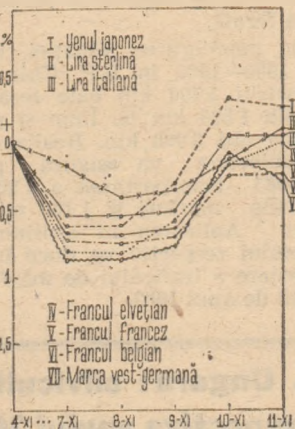
Marca vest-germană a fost supusă în cursul săptămîinii unor puternice presiuni „a la baisse”, între altele și sub influența speculațiilor legate de dificultățile întîmpinate de unele bănci vest-germane, fiind cotată la finele intervalului la 2,6650 mărci/dolar, comparativ cu 2,6600 mărci/dolar în ziua de referință de 4 noiembrie a.c., după ce atinsese, în cursul săptămîinii și cota de 2,6850 mărci/dolar. Cursul francului elvețian față de dolar a marcat oscilații mai puțin ample, la 11 noiembrie, la 2,16 franc/dolar, nivel apropiat celui din ziua de referință. Francul francez a înregistrat, la nivelul întregului interval analizat, o

depreciere de circa 0,15 puncte procentuale (de la 8,10 la 8,1150 franci/dolar), atîngînd, la începutul săptămîinii cota de 8,1550 franci/dolar. O influență puțin favorabilă asupra cursului acestei valute a exercitat publicarea datelor privind scăderea cu 0,3 puncte procentuale a produsului intern brut al țării în trimestrul III a.c..

Cursul yenului japonez față de dolar se situa, la finele săptămîinii, la 235 yen/dolar (comparativ cu 235,50 yen/dolar în ziua de referință și, după ce la începutul intervalului analizat se deteriorase pînă la 237 yen/dolar). Revenirea cursului yenului a fost motivată, între altele, de convenirea, de către reprezentanții ai autorităților monetare centrale din S.U.A. și Japonia, a unor modalități de urmărire a raportului yen/dolar în scopul asigurării unui curs ferm al valutei nipone, precum și de adoptarea unor măsuri de liberalizare valutară de către autoritățile monetare din Japonia.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni, cotate în zilele de 4 și 11 noiembrie a.c.): eurodolarii 10,0625 și 10,00%, euromărcii vest-germane 6,0625% și 6,0625%, eurofrancii elvețieni 4,25 și 4,25%, euro lire sterline 9,50 și 9,4375%.

Prețul aurului a oscilat în marja de 379—383 dolari/uncie, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 11 noiembrie a.c. la 382 dolari/uncie, comparativ cu 381 dolari/uncie cît atinsese la ultimul fixing din săptămîna anterioară.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 7—11 XI; bază: 4 XI 1983

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Economia mondială in anul 1984

ODATĂ cu apropierea sfârșitului de an au început să se înmulțească și prognozele pentru anul viitor. O asemenea prognoză, prezentată în revista vest-germană *Wirtschaftswoche* (nr. 38/1983), consemnează că învierea

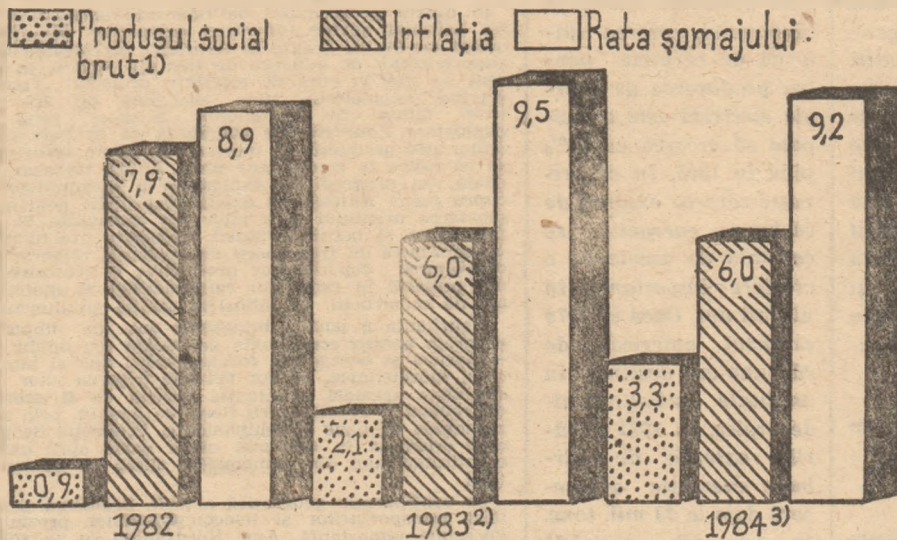
economice va continua să-l reprezinte nivelul dobânzilor, considerat ca fiind încă „neobișnuit de ridicat“, de natură să afecteze investițiile în capital fix și prin aceasta înseși perspectivele creșterii economice viitoare. Ritmul inflației, care a scăzut după 1981 în principalele țări capitaliste dezvoltate, se va menține la același nivel în 1984, iar șomajul, după creșterea continuă din ultimii ani, va înregistra o ușoară diminuare anul viitor, rata sa rămânând

Se prevede ca pădurile să devină prezente în toate zonele țării, această acțiune fiind coordonată cu măsurile de sporire a potențialului tuturor ramurilor agriculturii. O atenție mare din acest punct de vedere se acordă pustiilor, unde terenurile nisipoase nu sînt propice agriculturii. Apoi vor fi împădurite islazurile și zonele de revărsare a cursurilor de apă, precum și terenuri din zonele de deal și de munte, contribuind astfel și la prevenirea eroziunii.

Prin extinderea pădurilor se are în primul rînd în vedere efectul economic, sporirea producției de lemn, materie primă care se importă, precum și protecția mediului ambiant și constituirea unor noi zone de agrement și odihnă. Se prevede ca pînă la sfîrșitul secolului să se asigure împădurirea a 200—250 de mii de hectare, astfel ca ponderea suprafeței acoperite de păduri să ajungă la 20%.

În R.P. Ungară, 28% din suprafețele împădurite aparțin cooperativelor agricole de producție. Acestea sînt stimulate prin finanțări de la bugetul de stat să facă în continuare plantații masive. În mod firesc se acordă o mare atenție creării de suprafețe împădurite compacte, deoarece acestea asigură condiții propice pentru mecanizarea lucrărilor. De remarcat faptul că întreprinderile silvice și forestiere sînt și principalele prelucrătoare ale lemnului. Se apreciază că acest caracter integrat al producției asigură o mare eficiență, după cum dovedesc și rezultatele unor mari combinate și întreprinderi de profil, cum sînt cele de la Szombathely, Miskolc și Kaposvár.

UȘOARĂ ÎNVIORARE IN ECONOMIA MONDIALĂ Evoluția produsului social brut, a inflației și șomajului (în %)

1) Creșterea în termeni reali față de anul precedent;
2) Estimări; 3) Prognoze

activității economice începută în acest an va continua în 1984 (vezi graficul), datele de ansamblu mascînd însă diferențe mari de la o țară la alta. Astfel, în termeni reali produsul social brut ar urma să crească anul viitor cu 5% în S.U.A., și cu mai puțin de 0,5% în Franța, de pildă.

Un factor de incertitudine în ce privește ritmul efectiv al activității

însă foarte ridicată (9,2%). O altă problemă care va rămîne mai departe în actualitate, în așteptarea unei soluții durabile, va fi cea a datoriei externe a numeroase țări în curs de dezvoltare, considerată de autorii prognozelor ca un factor de îngustare a pieței mondiale și de frînare din acest motiv a accelerării creșterii economice pe plan internațional.

Măsuri pentru reducerea importurilor în Portugalia

CA URMARE a creșterii mari a importurilor în 1982 (cu 23% față de 1981) autoritățile portugheze au lansat o campanie de stimulare a exporturilor prin promovarea capacității competitive a produselor industriei naționale. Principalele obiective ale acestei campanii sînt: ameliorarea calității și creșterea prestigiului produselor naționale, la prețuri competitive în raport cu produsele similare importate (în acest sens se va extinde obligativitatea prezentării de certificate de calitate pentru produsele industriale naționale și importate); sensibilizarea consumatorilor portughezi în direcția preferării produselor portugheze; sporirea ponderii materialelor și produselor semifabricate naționale încorporate în producția finită a tuturor ramurilor industriale; stimularea inovațiilor tehnologice în vederea creșterii competitivității produselor realizate, urmînd să fie aplicat un sistem de premii naționale pentru inovații; efectuarea unui control mai strict asupra importurilor; acordarea priorității, la import, produselor, tehnologiilor de natură să contribuie la ridicarea nivelului producției naționale, în acest sens urmînd a fi înființat un premiu național pentru cea mai bună tehnologie importată.

Se estimează că măsurile menționate vor permite reducerea importurilor în 1983 cu 5—7% față de anul 1982, respectiv cu circa 350 milioane dolari.

R. P. Chineză: priorități în transporturi

ÎN STRATEGIA dezvoltării economiei R.P. Chineze un rol deosebit de important pentru perioada următorilor 15—20 de ani revine extinderii și modernizării activității de transporturi, iar în cadrul acesteia transporturilor feroviare.

În perioada 1950—1981 rețeaua de căi ferate a cunoscut o creștere însemnată, de la 10 000 km la peste 50 000 km; volumul total al transportului de mărfuri pe calea ferată a atins în 1981 circa 1050 milioane tone, cifră de 10,5 ori mai mare față de 1950 și care situează China pe locul al doilea în lume. Deși peste 70% din traficul național de mărfuri este efectuat de căile ferate, se consideră că, în momentul de față, nivelul atins este insuficient în raport cu sarcinile actuale vizînd dezvoltarea accelerată a unor ramuri economice ale țării. Așa, de exemplu, —

arată revista *Beijing Review* — anual circa 10 milioane tone cărbune extras în provincia Shanxi nu pot fi transportate spre beneficiarii din regiunile deficitare în resurse energetice, datorită insuficienței capacității disponibile pe calea ferată.

Pentru ameliorarea situației, în perioada 1983—1985 în R.P. Chineză se vor construi 1 700 km cale ferată, se vor dubla 1 500 km de linie și se vor electrifica alți 2 000 km. Realizarea acestor obiective va asigura pentru anul 1985 transportarea a 1 200 milioane tone mărfuri și 1 100 milioane pasageri. Aplicarea în continuare a programului respectiv va duce în 1990 la o creștere a traficului de mărfuri cu 40% față de anul 1982.

R. P. Ungară: silvicultura in perspectiva anului 2000

ÎN PREZENT numai 17% din suprafața Ungariei este acoperită cu păduri.

GLOSAR

Finanțarea comerțului exterior

ÎN MATERIE de finanțare a operațiilor de comerț exterior (import, export, tranzit), o importanță deosebită prezintă modul de plată stabilit între cumpărător și vânzător, asigurarea împotriva riscului de curs valutar în cazul contractelor în monedă străină, precum și contractarea unei asigurări a creditului de export în cazul operațiilor de export.

1. Modul de plată: (a) livrare în cont deschis (engl. **clean payment**); (b) livrare pe bază de incasso: numerar contra documente; (c) documente contra acceptului (engl. **documents against acceptance**): înminarea conosamentului în schimbul acceptării unei trate trase de vânzător asupra cumpărătorului; (d) livrare pe bază de acreditiv: vânzătorul se asigură prin angajamentul de plată al unei bănci; el solicită deschiderea unui acreditiv nerevocabil, în funcție de care poate primi plata la prezentarea documentelor prevăzute în acreditiv. Acest acreditiv deschis de banca cumpărătorului poate fi:

— fie avizat de către banca corespondentă a băncii emitente, în sensul că vânzătorul este numai anunțat despre deschiderea acreditivului, fără ca banca corespondentă să se angajeze solidar cu banca cumpărătorului;

— fie confirmat de către banca corespondentă, ceea ce creează un drept de creanță față de această bancă. În cazul în care vânzătorul obține un asemenea acreditiv confirmat nerevocabil, acesta a înlăturat nu numai riscul bonității cumpărătorului și băncii sale, dar și pe cele politice care pot apărea în relațiile cu străinătatea (îndeosebi riscul convertibilității și transferului, al suspendării plăților și moratorului).

2. Asigurarea împotriva riscului valutar. În cadrul comerțului cu devize, pe care băncile comerciale îl exercită în mod curent, acestea dau clienților angajați în operații de comerț exterior posibilitatea de a se asigura împotriva fluctuațiilor cursului valutar în cazul creanțelor și datorțiilor în valută străină cu scadență de circa un an, în modul următor: exportatorul vinde băncii suma în valută care i se cuvine potrivit creanței sale, și anume la termen, adică la data la care debitorul s-a angajat să plătească. Importatorul cumpără de la banca sa valuta necesară la termen, adică la data la care are de efectuat plata. În ambele cazuri, preschimbarea monedei naționale în valută are loc la un termen ulterior, iar cursul de schimb este stabilit chiar în ziua în care se încheie tranzacția.

Atât exportatorul, cât și importatorul se apără prin asemenea operații valutare la termen împotriva riscului de curs. În plus, aceste operații le permit o calculație exactă, întrucât cursul este stabilit încă la încheierea lor.

În cazul termenelor mai îndelungate de un an, asigurarea împotriva cursului nu este întotdeauna posibilă. De aceea, exportatorii obișnuiesc în acest caz să contracteze credite în aceeași valută. Aceste credite au un termen astfel calculat, încât la scadență să poată fi rambursate din valuta încasată de la importatori.

3. Asigurarea creditului de export. Finanțarea operațiilor de export cu termene medii și lungi depinde de încheierea unei asigurări a creditului de export. O asemenea asigurare nu este necesară în cazul existenței unui acreditiv confirmat nerevocabil.

C.K.

Structuri energetice

Nicolae Brișan, Iași — La mijloc nu este o greșală, ci faptul că în articol este vorba de două structuri diferite: una privește consumul național de energie primară,

iar cealaltă contribuția diferitelor surse la producerea energiei electrice. În structura consumului total de energie primară din țara noastră cărbunele contează în prezent cu peste 22%, petrolul brut cu 32%, gazele naturale cu 39%, hidroenergia cu 4%, lemnul și alți combustibili cu putere calorică redusă 3%.

Structura pe surse a

producției de energie electrică în țara noastră la începutul și sfârșitul

actualului deceniu este prezentată în tabelul de mai jos.

	— în % —	
	1980	1990
Hidroenergie	17,6	24
Energie nucleară	—	17
Cărbune	40	44
Hidrocarburi	39,7	5
Resurse secundare și noi surse	2,7	10

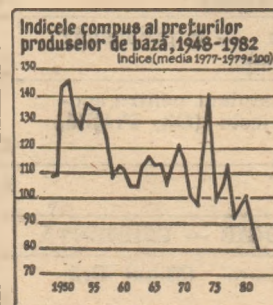
Petrol

Aftenie Bostan, Tulcea — Următoarea reuniune a miniștrilor petrolului din țările membre ale O.P.E.C. este prevăzută pentru 7 decembrie a.c. la Geneva. Comitetul O.P.E.C. pentru supravegherea pieței a făcut însă cunoscut încă de la sfârșitul lunii octombrie că va propune reuniunii amintite menținerea actualului preț de referință al petrolului brut de 29 de dolari barilul (1 baril = 159 litri), dat fiind că pe piața mondială a petrolului nu s-au produs în ultimele luni modificări importante. Nivelul actual al producției țărilor O.P.E.C. a fost estimat de președintele organizației, șeful Mana Said al-Oteiba, ministrul petrolului al Emiratelor Arabe Unite, la 18,3—18,5 milioane de barili pe zi, față de plafonul de 17,5 milioane barili fixat în luna martie a.c., a cărui respectare a fost din nou solicitată țărilor membre de demnitarul amintit. El a cerut cu același prietenie țărilor petroliere membre ale O.P.E.C. să nu-și mai majoreze exporturile, întrucât — afirmă el — „piața petrolului nu este încă suficient de sănătoasă pentru a absorbi o producție suplimentară”.

Produse de bază

Liviu Stamin, Brăila — Tendința de scădere a prețurilor produselor de bază (altele decât combustibili), care a prevalat în ultimii ani, a continuat până în luna decembrie 1982, când s-a inversat. În punctul lor cel mai scăzut prețurile nominale ale acestor produse, care reprezintă principala categorie de exporturi a țărilor în curs de dezvoltare, coborâseră la nivelul lor din 1978. Prețurile reale, respectiv prețurile nominale corectate cu creșterea prețurilor produselor manufacturate importate de țările în curs de dezvoltare, sînt cele care au atins în 1982 nivelul lor cel mai scăzut de

după cel de al doilea război mondial (vezi graficul). După cum relevă Raportul asupra dezvoltării în lume pe anul 1983, publicat de Banca mondială, principalele cauze ale acestei evoluții trebuie căutate în reducerea substanțială a cererii determinată de recesiunea prelungită din țările industrializate și în nivelul excesiv al dobânzilor din ultimii ani,

Sursa: Banca mondială

care a făcut extrem de costisitoare menținerea stocurilor de asemenea produse, paralel cu obținerea câțiva ani la rând a unor recolte record. Produsele de bază la care se referă graficul sînt: cafea, cacao, ceai, porumb, orez, grâu, sorg, soia, arahide, ulei de palmier, ulei de cocos, copra, ulei de arahide, făină de soia, zahăr, carne de vită, banane, portocale, bumbac, lută, cauciuc, tutun, lemn brut, cupru, cositor, nichel, bauxită, aluminiu, fier, mangan, plumb, zinc, fosfat mineral.

„Efectul de seră”

Ilie Galben, Odobești — Controversele între oamenii de știință în privința așa numitului „efect de seră” (încălzirea pământului ca urmare a sporirii concentrației de dioxid de carbon în straturile superioare ale atmosferei, împiedicînd radierea căldurii) sînt legate nu de existența ca atare a tendinței respective, ci de ritmul în care ea se va manifesta în viitor și deci de intensitatea mă-

surilor ce trebuie adoptate pentru a o atenua. În ultimul secol temperatura Pământului a sporit permanent, în legătură cu utilizarea crescîndă a combustibililor fosili (cărbune, petrol, gaze) și se apreciază că acest fenomen va continua. O opinie tot mai răspîndită este că ritmul încălzirii ar putea fi redus în bună măsură (dar nu și oprit) și că soluția cea mai simplă, mai rapidă și mai puțin costisitoare în acest sens este economisirea energiei, cu atât mai mult cu cît aceasta va fi obținută în măsură crescîndă din cărbune — o sursă puternic poluantă. Unul din argumentele în sprijinul tezei amintite este și acela că și în cele mai favorabile condiții, valorificarea energiei solare nu ar putea acoperi mai mult de 20% din necesarul total de energie al S.U.A. în anul 2010 (procentul efectiv urmînd să fie mult mai mic), iar ritmul construirii de centrale nucleare s-a încetinit mult în raport cu prevederile inițiale.

Productivitate

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Avem în vedere publicarea în curînd a unui articol consacrat evoluției și perspectivei productivității muncii în principalele țări dezvoltate, venind astfel în întimpinarea interesului dv. Anticipăm totuși informîndu-vă că, potrivit datelor furnizate de Biroul de statistica muncii din S.U.A., în ultimele patru trimestre productivitatea muncii din industria prelucrătoare americană a sporit mai rapid decît în orice altă perioadă de după 1976. În trimestrul trei al anului în curs productivitatea orară a muncii a sporit în S.U.A. într-un ritm mediu anual de 4,8%.

În presă și în general în literatura economică occidentală termenul de productivitate nu este folosit numai în accepția uzuală la noi de productivitate a muncii, ci și în cea de productivitate a capitalului, a investițiilor etc., respectiv de rentabilitate.

2) Ne bucură interesul cu care urmăriți dezbaterile noastre cu tema „Procese și fenomene actuale din economia mondială” și vă mulțumim pentru aprecieri.

Revista ECONOMICA

Editață de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 18 noiembrie 1983

IN SPIRITUL ORIENTĂRIILOR STABILITE DE PLENARA C.C. AL P.C.R.

- Un amplu program pentru dezvoltarea economico-socială a patriei (Dan Popescu) 2
- Creșterea productivității muncii — obiectiv fundamental al progresului economiei (Gheorghe Răboacă) 4
- Ridicarea calității produselor, imperativ major al activității economice (Bogdan Pădure) 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Normele de muncă — în strînsă concordanță cu nivelul dotării tehnice (I. Olteanu) 9
- Implicații economice ale schimbării bazei energetice în industria chimică (Ionel Grigoriu, R. Ștefan) 10
- Piese de schimb — o problemă? (V. Boescu, C. Bârnea) 11
- Acordul global — stimulent pentru sporirea producției agricole (Gh. Frățilă, Dan Morisică) 13
- Cititorii au cuvîntul 14

ȘTIINȚA — TEHNOLOGIE — EFICIENȚA

- Informatica în societate (Mihai Drăgănescu) 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Pregătirea temeinică a producției anului 1984 (Adrian Rusu) 16

TEORII ● IDEI

- 65 de ani de la făurirea stafului național unitar român. Desăvîrșirea unității de stat — factor esențial al dezvoltării economiei românești (II) (Alexandru Puiu) 18
- Exigențe și implicații ale creșterii calității producției sociale (Vasile Pilat) 20
- Școli ● curente ● economiști. Controverse cu privire la conceptul de „echilibru extern” (Daniel Dăianu) 22
- Resursele secundare — o contribuție potențială semnificativă în balanța energetică. Convorbiri economice cu Klaus Brendow 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Coordonate ale genezei fenomenelor de criză și instabilitate din economia mondială — direcții și căi de acțiune pentru înlăturarea lor (Barbu Gh. Petrescu) 25
- Orientări și tendințe în comerțul internațional în contrapartidă (II) (Aurel Ghibuțiu, Aurel Dușan) 27
- Restructurări în industria siderurgică (din presa străină) 28
- Tendințe ● conjuncturi 29

IN SUPPLEMENT: Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

IN THIS ISSUE

- A large-scale program meant to the social and economic development of the homeland (Dan Popescu)
- Labour productivity growth — a fundamental objective for the progress of the economy (Gheorghe Răboacă)
- Products quality increase: a major imperative of the economic activity (Bogdan Pădure)
- Labour quotas in close connection with the technical supply level (I. Olteanu)
- Economic impact of the energy capacity changes in chemistry (Ionel Grigoriu, R. Ștefan)
- The spare parts — a problem? (V. Boescu, C. Bârnea)
- Informatics in the society (Mihai Drăgănescu)
- Sound preparation of the 1984 production (Adrian Rusu)
- The state unity completion — an essential factor in the development of the Romanian economy (II) (Alexandru Puiu)
- Requirements and implications of the growth in the quality of the social production (I) Vasile Pilat)
- Schools ● trends ● economists. Controversial matters concerning “the external balance” concept (Daniel Dăianu)
- Secondary resources: a potențial significant contribution to the energy balance. Economic talks with Klaus Brendow
- Coordinates of the origin of the crisis and economic instability phenomena. Directions and ways of action to eliminate them (Barbu Gh. Petrescu)
- Trends and directions in the world countertrade (II) (Aurel Ghibuțiu, Aurel Dușan)
- Changes in the steel industry (excerpts from the foreign press)

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Обширная программа социально-экономического развития родины (Дан Попеску)
- Рост производительности труда — главная задача прогресса экономики (Георге Рăбоacă)
- Повышение качества изделий — важное требование экономической деятельности (Богдан Пăдуре)
- Трудовые нормы в тесном соответствии с уровнем технической оснащённости (И. Олтану)
- Экономические последствия изменения энергетической базы в химической промышленности (Ионел Григориу, Р. Штефан)
- Запасные части — проблема? (В. Боеску, К. Бярня)
- Информатика в обществе (Михай Дрăгănescу)
- Основательная подготовка производства 1984 года (Адриан Русу)
- Завершение государственного единства — важный фактор развития румынской экономики (II) (Александру Пуиу)
- Требования и последствия роста качества общественного производства (Василе Пилат)
- Школы ● Течения ● Экономисты. Противоречивые мнения в связи с понятием «внешнеплатежного баланса» (Даниел Дăиану)
- Второстепенные ресурсы — важный потенциальный вклад в энергетический баланс. Экономическая беседа с Клаусом Брендов
- Координаты генезиса явлений экономического кризиса и неустойчивости — направления и пути деятельности по их устранению (Барбу Г. Петреску)
- Направления и тенденции в международной торговле контрапартиями (II) (Аурел Гибуциу, Аурел Душан)
- Структурные изменения в черной металлургии (из иностранной прессы)

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28–30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Depozit Magazin

Știați că...

Magazinele-depozit metalo-chimice sînt mari unități comerciale, moderne, deschise atît în București cit și în orașele : Bacău, Baia Mare, Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Deva, Galați, Iași, Oradea, Ploiești, Pitești, Sibiu, Suceava, Tîrgu-Mureș, Timișoara.

Magazinele-depozit oferă o serie de avantaje :

- Acces direct la alegerea produselor, vînzarea realizîndu-se pe baza principiului expunerii deschise și autoservirii ;
- Aprovizionare din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate, cu vîrf de consum în anumite perioade (ex. borcane, damigene și butoiașe din mase plastice necesare păstrării conservelor de iarnă - se pot cumpăra oricînd).

Programul de funcționare la magazinele-depozit este stabilit în funcție de cerințele locale și sugestiile cumpărătorilor.

În București, magazinele-depozit metalo-chimice sînt deschise între orele 9-17.

Cei interesați să-și procure : articole electrosnice, piese de schimb pentru acestea ; articole de uz casnic și gospodăresc ori articole de menaj, din sticlă, porțelan, faianță, mase plastice, pot vizita magazinul-depozit din Șoseaua Viilor nr. 14, București.

Mijloace de transport: tramvaiele 23, 15, 2, 8, 25, 11, 9, autobuzele 117, 173.

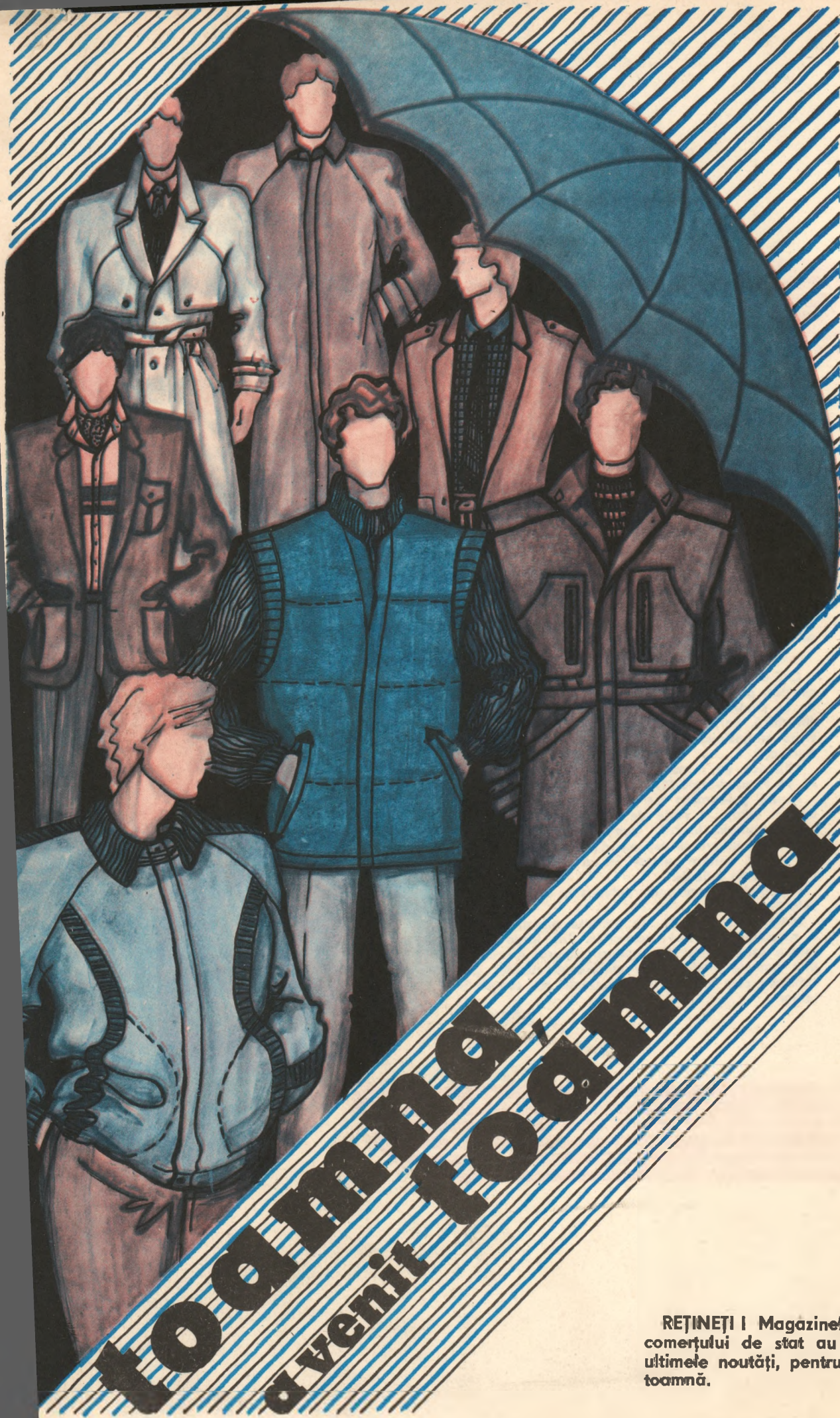
Pentru procurarea de produse chimice de uz casnic, utilaje și scule de uz agricol și gospodăresc, papetărie, jucării, cumpărătorilor le stă la dispoziție magazinul-depozit din Bd. Emil Bodnăraș nr. 84, unitate comercială care, zilnic, desface cca. 1 550 de articole.

Mijloace de transport: autobuzele 280, troleibuzele 91, 90.

Magazinele-depozit de produse metalo-chimice - excelente popasuri comerciale. Prin larga varietate a sortimentelor de produse expuse, precum și prin formele moderne de vînzare practicate, pot satisface cele mai exigente pretenții ale cumpărătorilor.

RECOM

Toamna, toamna...
A venit toamna!
Dar garderoba dv. de toamnă este completă?
Nimic mai simplu! Vizitați magazinele de confecții și tricotate ale comerțului de stat! Veți găsi acolo noi modele de taioare, blezere, fuste, pantaloni, jachete, sarafane, salopete, bluze, pulovere, impermeabile, umbrele, raglane, pardesie etc.

Atit materialele (moi, lejere), cit și paleta coloristică (tonuri închise, care evoluează fie spre culori clasice, ușor albastrii, fie spre culori vii, tinerești) respectă întru totul tendințele MO-DEI '83.

Reinnoiți garderoba dv. cu confecții și tricotate de bună calitate, cu linie sport sau clasică, moderne, funcționale și elegante.

REȚINEȚI! Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat au fost recent aprovizionate cu ultimele noutăți, pentru ținuta dv. vestimentară de toamnă.

RECOM